

**T.C.
NİĞDE ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
GÜZEL SANATLAR ANABİLİM DALI
RESİM-İŞ EĞİTİMİ BİLİM DALI**

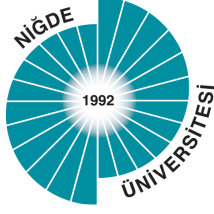
**SINIF ÖĞRETMENLERİNİN VE SINIF
ÖĞRETMENLİĞİNDE OKUYAN ÖĞRENCİLERİN
GÖRSEL SANATLAR İLE İLGİLİ GÖRÜŞLERİ**

Yüksek Lisans Tezi

Hazırlayan

Sinan BAHAR

2011-NİĞDE

T.C.
NİĞDE ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
GÜZEL SANATLAR ANABİLİM DALI
RESİM-İŞ EĞİTİMİ BİLİM DALI

SINIF ÖĞRETMENLERİNİN VE SINIF
ÖĞRETMENLİĞİNDE OKUYAN ÖĞRENCİLERİN
GÖRSEL SANATLAR İLE İLGİLİ GÖRÜŞLERİ

Yüksek Lisans Tezi

Hazırlayan

Sinan BAHAR

Danışman

Yrd. Doç. Dr. Nalan OKAN AKIN

2011-NİĞDE

ONAY SAYFASI

Yrd.Doç.Dr. NALAN OKAN danışmanlığında SİNAN BAHAR tarafından hazırlanan “Sınıf Öğretmenlerinin ve Sınıf Öğretmenliğinde Okuyan Öğrencilerin Görsel Sanatlar İle İlgili Görüşleri.” adlı bu çalışma jürimiz tarafından Niğde Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, GÜZEL SANATLAR Anabilim Dalı Resim-iş Eğitimi Bilim Dalında Yüksek Lisans Tezi olarak kabul edilmiştir.

10.06.2011

JÜRİ :

Danışman : Yrd. Doç. Dr. Nalan OKAN AKIN

Üye : Yrd. Doç. Dr. Attila DÖL

Üye : Yrd. Doç. Dr. Fatih BAŞBUĞ

ONAY :

Bu tezin kabulü Enstitü Yönetim Kurulu'nun Tarih ve sayılı kararı ile onaylanmıştır.

Prof. Dr. Selen DOĞAN
Enstitü Müdürü

ÖNSÖZ

İnsanoğlunun yaratıcı yetisinin en iyi gözlemlendiği dönem çocukluk dönemidir ve bu dönem eğitim sisteminin ilköğretim basamağına denk düşmektedir. Doğası gereği, hassas bir yapı sergileyen yaratıcılık kavramı, çocukluk döneminin ilköğretim eğitimi aşamasında, daha çok desteklenmeye ve korunmaya ihtiyaç duymaktadır. İlköğretim sanat eğitimi görevini yüklenen Görsel Sanatlar Dersinin, yaratıcılık kavramıyla ilişkisi bu sebepten dolayı daha çok önemsenmek durumundadır.

Günümüz Türkiye'sinde, çağdaş, çevreyle iyi iletişim kuran, duyarlı ve yaratıcı bireylerin yetiştirilmesinde sınıf öğretmenlerine büyük görevler düşmektedir. Bu nedenden dolayı sınıf öğretmenlerinin yetiştirilmesinde çağımız standartlarının yakalanması önem arz etmektedir. Sanat eğitimi çocuklarla tanıştıran kişiler olan sınıf öğretmenlerinin, Görsel Sanatlar Dersi ile ilgili görüşleri önemsenmeli, sınıf öğretmenlerine bu konuda daha çok destek olunmalı ve hizmet öncesi eğitimleri iyileştirilmelidir.

Araştırma sürecinde yapıcı eleştirilerini esirgemeyen danışmanım Yrd. Doç. Dr. Nalan OKAN AKIN'a, fikirleri ve manevi desteği ile yanımda olan sevgili eşim Mehri BAHAR'a, tezimin baskısını yapan Jeo. Yük. Müh. Engin ÜNAL'a ve araştırmaya görüş bildirerek katılan değerli öğretmenlere ve sınıf öğretmenliği öğrencilerine katılımları için teşekkür ederim.

Temmuz - 2011

Sinan BAHAR

ÖZET

Bu araştırma; sınıf öğretmenlerinin ve sınıf öğretmenliği öğrencilerinin İlköğretim Görsel Sanatlar Dersi ile ilgili görüşleri alınarak hazırlanmıştır.

Araştırma için gerekli olan veriler, Niğde ili merkez ilçede ve köylerde yer alan 17 ilköğretim okulunda görev yapan 50 sınıf öğretmeni ile Niğde Üniversitesi Sınıf Öğretmenliği dördüncü sınıf öğrencisi 50 kişiden elde edilmiştir. Sınıf öğretmenlerinin ve sınıf öğretmenliğinde okuyan öğrencilerin Görsel Sanatlar Dersi ile ilgili görüşlerinin belirlenmesi amaçlanan bu araştırma, tarama modelinde nitel bir çalışmadır.

Araştırma sonucunda elde edilen sonuçları kısaca şöyle özetleyebiliriz;

Sınıf öğretmenleri ve sınıf öğretmenliği dördüncü sınıf öğrencileri, Görsel Sanatlar Dersi Programının içeriğinin yoğun ve haftada bir saatlik derste yeni programın içeriğinin uygulanamayacağını belirtmişlerdir. Katılımcıların büyük çoğunluğu velilerin Görsel Sanatlar Dersine karşı ilgisiz olduğunu söylerken, katılımcılardan bazıları kendilerini bu derse karşı yetersiz bulmaktadırlar. Öğretmenlerin ve sınıf öğretmenliği öğrencilerinin büyük bir kısmı, Görsel Sanatlar Dersine branş öğretmenlerinin girmesi gerektiğini, ders saatinin arttırılmasının gerektiğini, öğretmenlere hizmet içi eğitim verilmesi ve eğitim fakültelerinde dersin eğitim kalitesinin arttırılmasının gerektiğini dile getirmişlerdir.

Bu sonuçlara dayalı olarak; Görsel Sanatlar Dersinin kapsam ve içeriği konusunda öğretmenlere hizmet içi eğitim seminerleri düzenlenebileceği, öğretmen adaylarının hizmet öncesinde Görsel Sanatlar Dersi yeterliliklerini arttırabilmelerine yönelik olarak kuramsal ve uygulamalı olarak düzenlemeler yapılabileceği, Görsel Sanatlar Dersi Programı ulusal anlamda tekrar gözden geçirilerek, programın uygulanabilirliğinin arttırılabileceği önerilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Görsel Sanatlar Eğitimi, sınıf öğretmenliği, tarama modeli, nitel

ABSTRACT

This research is the class teachers and classroom teaching elementary students about the opinions of the Visual Arts course is based.

The data for the study, counties and villages in the province of Nigde 17 elementary school teachers in the classroom teacher with 50 fourth-year student at Nigde University, School Teacher 50 people have been obtained. Classroom teachers and students in classroom teaching, this research aimed at determining the views of the Visual Arts Instructor, a qualitative study of screening model.

The results obtained from the study can be summarized briefly as follows;

Class teachers and classroom teaching fourth grade students, Visual Arts Program, the contents of the course of one hour per week intensive course and stated that the new program does not apply to the content. The vast majority of participants said that parents are uninterested in the Visual Arts Course, this course participants themselves against some of them deem inadequate. Most of the teachers and students in classroom teaching, Visual Arts Course of branch teachers should enter the course should be increasing the clock in-service training of teachers and increasing the quality of the teaching faculties of education should be expressed.

Based on these results; Visual Arts Course scope and content of the seminar is organized in-service training for teachers, teacher candidates' prior service in increasing the capabilities of Visual Arts Instructor tion as a theoretical and practical arrangements can be made for the Visual Arts in Teaching Program is reviewed again in a national sense, the applicability of the program proposed to be increased.

Key words: Visual Arts Education, classroom teacher, scanning model, qualitative

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ	ii
ÖZET	iii
ABSTRACT	iv
İÇİNDEKİLER	v
TABLOLAR DİZİNİ	ix
KISALTMALAR LİSTESİ.....	xi

BÖLÜM I

GİRİŞ

1.1 PROBLEM DURUMU	1
1.2 PROBLEM CÜMLESİ.....	2
1.3 ALT PROBLEMLER.....	3
1.4 ARAŞTIRMANIN ÖNEMİ	3
1.5 SAYILTILAR.....	4
1.6 KAPSAM VE SINIRLILIKLAR.....	4
1.7 İLGİLİ ARAŞTIRMALAR.....	4
1.8 TANIMLAR	6

BÖLÜM II

KAVRAMSAL ÇERÇEVE

2.1. GÖRSEL SANATLAR EĞİTİMİNİN TEMEL KAVRAMLARI.....	8
2.1.1. Sanat	9
2.1.2. Sanat Eğitimi	10

2.1.3. Yaratıcılık	11
2.3 İLKÖĞRETİM DÖNEMİ GÖRSEL SANAT EĞİTİMİ	12
2.4 İLKÖĞRETİM GÖRSEL SANATLAR DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMI	15
2.3.1. Görsel Sanatlar Dersi Programının Yaklaşımı, Yapısı ve Vizyonu	16
2.4.1. Görsel Sanatlar Dersi Programının Temel Yaklaşımı, Yapısı ve Vizyonu	18
2.3.2. Görsel Sanatlar Dersinin Genel Amaçları	18
2.3.3. Görsel Sanatlar Eğitiminin Temel İlkeleri	20
2.3.4. Öğrencilere Kazandırılacak Temel Beceriler	21
2.3.5. Görsel Sanatlar Dersi Kazanımları	22
2.3.6. Görsel Sanatlar Dersi Öğrenme Alanları	23
2.3.6.1. Görsel Sanatlarda Biçimlendirme	23
2.3.6.2. Görsel Sanat Kültürü	24
2.3.6.3. Müze Bilinci	25
2.3.7. Öğrenme Öğretme Süreci	26
2.3.7.1. Çocukların Resimsel Gelişim Özellikleri	27
2.3.7.2. Görsel Sanatlar Dersi Öğretmeninin Nitelikleri	29
2.3.7.3. Sınıf Öğretmenlerinin Sanat Eğitimindeki Rolü	30
2.3.7.4. Görsel Sanatlar Eğitiminde Yöntem ve Teknikler	34
2.3.7.5. Görsel Sanatlar Eğitiminde Araç ve Gereç	34
2.3.8. Görsel Sanatlar Eğitiminde Ölçme ve Değerlendirme	35

BÖLÜM III

ARAŞTIRMANIN YÖNTEMİ

3.1. ARAŞTIRMANIN MODELİ	50
3.2 ARAŞTIRMANIN EVRENİ VE ÖRNEKLEMİ	51

3.3. KATILIMCILAR.....	51
3.3.1. Araştırmaya Katılan Sınıf Öğretmenlerinin Ve Sınıf Öğretmenliği Öğrencilerinin Özellikleri.....	52
3.4. VERİLERİ TOPLAMA ARACI.....	55
3.4.1. Görüşme Formunun Hazırlanması	55
3.4.2. Görüşme Kılavuzu.....	57
3.4.3. Görüşme İlkeleri.....	58
3.5. GÖRÜŞMENİN YAPILMASI.....	58
3.6. VERİLERİN ANALİZİ.....	59

BÖLÜM IV

BULGULAR VE YORUMLAR

4.1. BİRİNCİ ALT PROBLEME İLİŞKİN BULGULAR VE YORUM	61
4.2. İKİNCİ ALT PROBLEME İLİŞKİN BULGULAR VE YORUM.....	62
4.3. ÜÇÜNCÜ ALT PROBLEME İLİŞKİN BULGULAR VE YORUM	63
4.4. DÖRDÜNCÜ ALT PROBLEME İLİŞKİN BULGULAR VE YORUM .	65
4.5. BEŞİNCİ ALT PROBLEME İLİŞKİN BULGULAR VE YORUM	66
4.6. ALTINCI ALT PROBLEME İLİŞKİN BULGULAR VE YORUM	71
4.7. YEDİNCİ ALT PROBLEME İLİŞKİN BULGULAR VE YORUM	73
4.8. SEKİZİNCİ ALT PROBLEME İLİŞKİN BULGULAR VE YORUM....	74

BÖLÜM V

SONUÇ VE ÖNERİLER

5.1. SONUÇLAR.....	78
5.2. ÖNERİLER.....	80
KAYNAKÇA	83

EKLER	88
EK-1	89
EK-2	90
EK-3	96
ÖZGEÇMİŞ	102

TABLÖLAR DİZİNİ

Tablo 3.1. Katılımcıların Cinsiyet Bilgileri ve Frekans Dağılımları	52
Tablo 3.2. Katılımcıların Yaş Aralıkları Ve Frekans Dağılımları	53
Tablo 3.3. Katılımcıların Öğrenim Durumu	53
Tablo 3.4. Katılımcıların Hizmet Süreleri İle Öğrenim Gördüğü Sınıfın Frekans Dağılımları	54
Tablo 3.5. Katılımcıların Görsel Sanatlara Karşı İlgilerinin Frekans Dağılımları	54
Tablo 4.1.1. Sınıf Mevcudu Frekans Dağılımları	61
Tablo 4.2.1. Görsel Sanatlar Dersinin İşlenme Zamanını Belirleme Frekansı ve Dağılımları	62
Tablo 4.3.1. Birinci Kademe Öğrencilerinin Görsel Sanatlar Dersine Karşı İlgileri ve Frekans Dağılımları	63
Tablo 4.3.2. Velilerin Görsel Sanatlar Dersine Karşı Bakış Açısı Frekans Dağılımları	64
Tablo 4.4.1. Katılımcıların Görsel Sanatlar Dersi İçin Yeterlilikleri Ve Frekans Dağılımları	65
Tablo 4.5.1. Katılımcıların Görsel Sanatlar Dersi Konularının İşlenişiyile İlgili Cevapları Ve Frekans Dağılımları	67
Tablo 4.5.2. Katılımcıların İlköğretimde Görsel Sanatlar Dersine İlişkin Genel Görüşleri Ve Frekans Dağılımları	68
Tablo 4.5.3. Katılımcıların Görsel Sanatlar Dersi Programındaki Öğrenme Alanlarına İlişkin Görüşleri Ve Frekans Dağılımları	69
Tablo 4.5.4. Katılımcıların Görsel Sanatlar Dersi Öğrenme-Öğretme Sürecinde Yaptırdıkları Ve Yaptırmayı Planladıkları Etkinlikler Ve Frekans Dağılımları	70
Tablo 4.6.1. Katılımcıların Yeni Programın Etkinlikleri Ve Uygulanması Konusundaki Görüşleri Ve Frekans Dağılımları	72

Tablo 4.7.1. Katılımcıların Görsel Sanatlar Dersi Değerlendirme Süreci İle İlgili Görüşleri Ve Frekans Dağılımları	73
Tablo 4.8.1. Katılımcıların Görsel Sanatlar Dersinde Karşılaştıkları Ve Karşılaşılabilecekleri Sorunların Frekans Dağılımları	75
Tablo 4.8.2 Katılımcıların Görsel Sanatlar Dersinde Karşılaştıkları Ve Karşılaşılabilecekleri Sorunlara ilişkin çözüm önerilerinin Frekans Dağılımları	76

KISALTMALAR LİSTESİ

Aktaran	: Akt.
Çok yazarlı eserlerde ilk yazarlardan sonrakiler	: vd.
Frekans	: f
Editör	: Edi.
Milli Eğitim Bakanlığı	: MEB
Sayfa	: s.
Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı	: TTKB
Ve benzeri/benzerleri	: vb.

BÖLÜM I

GİRİŞ

1.1 PROBLEM DURUMU

Çağımız toplumu, önceki toplumlardan farklı olarak daha büyük bir hızla değişen bir dünyada yaşamaktadır. Bilim, elde edilen bulgularla hızla değişmekte ve gelişmektedir. İnsanlar günlük yaşamlarından eski araçları atmakta, onların yerine öncekinden daha üstün teknolojilerle donatılmış araçlar koymaktadırlar. Hızla artan nüfusa karşın, hızla azalan dünya zenginlikleri insanlığa yeni ve ağırlaşan sorunlar yüklemektedir. Bu sorunlar karşısında insanlar yeni çözümler bulmak zorunda kalmaktadırlar. Yeni çözümler ise değişmeyi ve yeni araçlar yaratmayı gerektirmektedir. Bu durumda yaratıcı bireylerin yetiştirilmesi eğitim sistemine önemli görevler vermektedir.

İlköğretim okullarında zorunlu ders olarak yer alan Görsel Sanatlar Dersinin programı, bireylerin kendi iç dünyasını tanımasına, çevresi ile iletişim kurmasına ve ilişkilerini geliştirmesine yardımcı olmaktadır. Bu bağlamda Görsel Sanatlar Dersi ile çocuk kendini ifade eder, görsel okuma yetisi kazanır, birikimlerini diğer alanlarla ilişkilendirir ve her türlü araç gereç ve tekniği uygulayabilir. Görsel Sanatlar Dersi eğitimine sanat ve sanat öğeleri ile diğer disiplinlerle ilgili bilgileri harmanlayarak eğitsel yetileri çıkarmanın yöntemi ve sürecidir denilebilir. Sanat yoluyla eğitim, çağdaş eğitimin bir parçası olması sebebiyle sanat eğitiminin temel uygulama alanlarından biri olan eski adıyla “Resim-İş” dersi yeni adıyla “Görsel Sanatlar” dersi adı altında uygulamaya konmuştur (MEB, 2006: 1).

Eğitim öğretim kurumlarında, bireylerin duyuşsal özellikleri ve eğitim gereksinmelerini karşılamaya yönelik eğitimi sağlayan en önemli uygulamalardan biri görsel sanatlar eğitimidir. İlköğretimde Görsel Sanatlar Dersi; bireyin toplumsal bir varlık olabilme, kendini ifade etme, yaratıcılığını geliştirme, içinde yaşadığı ortamı tanıma, bir değer olduğunun bilincine vararak kişiliğini geliştirmesine ve

kendini gerçekleştirmesine yardımcı olan temel derslerden biridir (Ertemin, 1997: 10; MEB, 2006: 7).

Görsel algılamaya dayanan resimsel düşünce, sözel dile dönüşen düşünce türünden çok daha önce gelişir. Gelişimin başlarında, çocuğun resimsel nitelikte olan düşüncelere, daha sonraları sözel dil eklenir. Sessiz filmde sesli filme geçiş gibi. Kavramların anlamını belleğimize sadece sözel olarak kaydetmekle kalmaz bir resim olarak da çekeriz. Günlük hayatımızda içsel ve dışsal duyular aracılığıyla bazı imgeler oluştururuz. Bu imgeler birleşerek algıları, algılar da birleşerek kavramları oluşturur”(Artut, 2001: 283).

Çocuklarda yaratıcılığın çok küçük yaşlarda fark edilmesi ve eğitimle kurulan ilişkisinin doğru zemine oturtulması gerekmektedir. Yaratıcılık kavramının Milli Eğitimin ilk basamağı olan ilköğretim okullarında, önemli bir yere sahip olmasının altında da bu sebep yatmaktadır. Durum böyle iken bugün uygulanan eğitim programlarının, yaratıcılığa verdiği yer, öğretmenlerin uyguladıkları öğretim stratejileri, okulların sahip olduğu donanım ve eğitimin en önemli ilkelerinden olan fırsat eşitliği ilkesinin sadece ilke olarak kalıp, uygulamaya sokulamaması, tamamıyla eğitim sistemimizde, birbiriyle bağlantılı sorunları üst üste eklemektedir.

Bu kavram ve görüşlerin tamamı göz önüne alındığında eğitim sistemimizin vazgeçilmez unsurlarından biri olan sınıf öğretmenlerinin ilköğretim sürecindeki misyonu çok büyük önem arz etmektedir. İlköğretimde Görsel Sanatlar Dersinin istenilen işlevleri yerine getiremediği varsayımından yola çıkacak olursak, sorunun Sınıf öğretmenlerinin yetiştirilmesi konusundaki eksikliklerden kaynaklandığını da söyleyebiliriz. Bunun yanı sıra öğrencilerin sosyoekonomik durumu, gündelik yaşam sanat ilişkisi, velilerin eğitim seviyesi diğer önemli sebepler olabilir.

1.2 PROBLEM CÜMLESİ

Sınıf öğretmenlerinin ve sınıf öğretmenliğinde okuyan öğrencilerin Görsel Sanatlar Dersi ile ilgili görüşleri nelerdir?

1.3 ALT PROBLEMLER

Araştırmada probleme çözüm getirmek amacıyla şu alt problemlere yanıt aranacaktır.

1. Eğitim-öğretim ortamında öğrenci sayısının durumu ve bu konudaki beklentiler nelerdir?
2. Görsel Sanatlar Dersinin işlenme zamanı konusunda katılımcıların görüşleri nelerdir?
3. Öğrenci ve velilerin Görsel Sanatlar Dersine karşı bakış açıları nasıldır ve bu konudaki beklentiler nelerdir?
4. Katılımcılar kendilerini Görsel Sanatlar Dersine karşı yeterli buluyorlar mı?
5. Katılımcıların Görsel Sanatlar Dersi Müfredatı, öğrenme alanları, etkinlikleri ve bu ders hakkındaki genel görüşleri nelerdir?
6. Katılımcıların Görsel Sanatlar Dersinin 2006 yılında yayınlanan yeni programı hakkındaki görüşleri nelerdir?
7. Katılımcıların Görsel Sanatlar Dersi değerlendirme süreci ile ilgili görüşleri nelerdir?
8. Katılımcıların Görsel Sanatlar Dersinde karşılaştığı ve karşılaşılabilecekleri sorunlar ve bu sorunlara ilişkin çözüm önerileri nelerdir?

1.4 ARAŞTIRMANIN ÖNEMİ

Bu araştırma; sınıf öğretmenlerinin ve sınıf öğretmenliği bölümünde okuyan öğrencilerin görsel sanatlara verdikleri önemi ortaya çıkaracaktır.

Ayrıca araştırma görsel sanatlar eğitiminin verilmesinde sınıf öğretmenlerinin rolü göz önüne alındığında, bu alana yönelik yanlış ve eksik bilgilerin tespit edilerek, bu yetersizliklerin giderilmesine yönelik çözüm önerileri getireceği için önemlidir.

1.5 SAYILTILAR

1. Görsel Sanatlar Dersi'nin öğrencinin gelişimi açısından önemli olduğu varsayılmıştır.
2. Sınıf öğretmenlerinin Görsel Sanatlar Dersi konularında bilgi sahibi olduğu varsayılmıştır.
3. Sınıf öğretmenliği öğrencilerinin “Görsel Sanatlar Eğitimi” dersini alarak bilgi sahibi olduğu varsayılmıştır.

1.6 KAPSAM VE SINIRLILIKLAR

- Araştırma İlköğretimin birinci basamağında yer alan Görsel Sanatlar Dersi ile sınırlıdır.
- Araştırma Niğde Milli Eğitim Müdürlüğü' ne bağlı ilköğretim okullarında görev yapan 50 öğretmenle sınırlandırılmıştır.
- Bu araştırma Niğde Üniversitesi, Sınıf Öğretmenliği Bölümü, dördüncü sınıfta okuyan 50 öğrenciyle sınırlı olacaktır.

1.7 İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

Bu konuda yapılan araştırmaların bir kısmı aşağıda verilmiştir:

Özer (2001) tarafından gerçekleştirilen “İlköğretim Okullarında Sınıf Öğretmenlerinin Resim-İş Dersine İlişkin Eğitim Gereksinimleri” adlı araştırmada ilköğretim okullarındaki sınıf öğretmenlerinin Görsel Sanatlar Dersine ilişkin eğitim gereksinmelerinin belirlenmesine çalışılmıştır. Tarama modelinde gerçekleştirilen araştırmanın örneklemini Eskişehir il merkezinde MEB'e bağlı 46 ilköğretim okulunda görev yapan 461 sınıf öğretmeni oluşturmaktadır. Araştırma sonucunda, sınıf öğretmenlerinin Görsel Sanatlar Dersinin amaçları ile öğrencinin gelişimi bakımından önemi ve gerekliliği konularında bilgilendirilmelerine gereksinmelerin olduğu sonucuna varılmıştır. Ayrıca sınıf öğretmenlerinin bu dersin içeriğini oluşturan çoğu konu, etkinlikler, öğretim süreci ve öğrenci çalışmalarının

değerlendirilmesinde değişik sorunların olduğu ve bu sorunlara dayalı olarak yoğun sayılabilecek eğitim gereksinimlerinin olduğu saptanmıştır.

Kilim (2002) tarafından gerçekleştirilen “İlköğretim Sınıf Öğretmenliği Öğrencilerinin Mevcut Sanat Eğitime İlişkin Görüşleri” adlı araştırmanın temel amacı ilköğretim sınıf 25 öğretmenliği öğrencilerinin mevcut sanat eğitimine ilişkin görüşlerini ortaya koymaktır. Araştırma Dicle Üniversitesi Sınıf Öğretmenliği Lisans Programında öğrenim gören bir grup öğrenci örneklem alınarak yapılan araştırmanın verileri nicel araştırma yöntemiyle elde edilmiştir. Araştırma sonunda sınıf öğretmeni adaylarının mesleği tercih etmeden önce meslekle ilgili bilgi edinmeleri gereklidir sonucuna varılmıştır.

Acar (2004) tarafından gerçekleştirilen “İlköğretim Okullarındaki Resim-İş Dersi Öğretmenlerinin Sanat Eğitimi ve Öğretimindeki Yeniliklere İlişkin Görüşleri” adlı çalışmada Görsel Sanatlar Dersi öğretmenlerinin sanat eğitime ve öğretime ilişkin yenilikleri izleyip izlemedikleri ve öğretmenlerin eğitim gereksinimlerini belirlemek amaçlanmıştır. Araştırmaya 89 Görsel Sanatlar Dersi öğretmeni katılmıştır. Veriler öğretmenlere uygulanan anket sonuçlarından elde edilmiştir. Tarama modelinde gerçekleştirilen araştırma sonucunda Görsel Sanatlar Dersi öğretmenlerinin öğretim süreci ve değerlendirmeye yönelik konulardaki yenilikleri tam olarak izlemedikleri, sanat eğitimi ve öğretimindeki yenilikler konularında ise eğitim gereksinimlerinin olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Kahraman (2007) tarafından Gerçekleştirilen “Sınıf Öğretmenlerinin Görsel Sanatlar Dersi Programının Uygulanmasında Karşılaşılan Sorunlara İlişkin Görüşleri ve Çözüm Önerileri” adlı çalışmada sınıf öğretmenlerinin Görsel Sanatlar Dersi Programının uygulanmasında karşılaşılan sorunlara ilişkin görüşlerini belirlemek amaçlanmıştır. Araştırma tarama modelinden yararlanılarak 2006–2007 öğretim yılında, Afyon Karahisar ilinde, 22 sınıf öğretmeniyle gerçekleştirilmiştir. Araştırma verileri, nitel araştırma yöntemlerinden yarı yapılandırılmış görüşme yoluyla toplanmıştır. Araştırmanın sonucunda görsel sanatlar dersine ilişkin olarak öğretmenler; bu dersin çocukların kendilerini ifade etmelerini sağladığını, yaratıcılığını ve hayal gücünü geliştirdiğini, bu ders sayesinde sınıf içi ve dışını güzelleştirdiğini ifade etmişlerdir. Görsel Sanatlar dersinde karşılaşılan sorunlara

ilişkin ise öğretmenler; dersin önemsenmediğini ve ders saatinin yetersiz olduğunu ifade ederken, çözüm önerisi olarak da ders saatinin arttırılması gerektiği, bu derse branş öğretmenlerinin girmesi gerektiğini vurgulamışlardır.

1.8 TANIMLAR

Sanat Eğitimi: Bireyin zihinsel, duygusal, bedensel eğitiminin ve estetik duygularının bütünlük içinde geliştirilmesi, yeteneğinin olgunlaştırılması ve yaratıcılığının arttırılması için yapılan eğitim çabası (MEB, 2006:230).

Estetik: Sanatın genel doğasını sorgulama sürecidir. Estetik güzelliğin doğasına, sanatın doğası ve değerine ve bu konularla ilgili araştırma işlemlerine ve insanının tepkilerine, cevaplarına yoğunlaşan felsefenin bir dalı (Özsoy, 2007:251).

Yaratıcılık: Tasarlamak ve bilinenden yola çıkarak bilinmeyen öğretilmek zeka, akıl ve mantığın sanatsal etkinliğe dönüşmesi (San, 2004: 10).

Süreç Dosyası: İçinde planlar, tasarımlar, eskizler, notlar, sanat eğitimi ile ilgili bir sorunun çözülmüş örnekleri, son ürün, süreç ile ilgili düşünceler ve ürün ile ilgili değerlendirmeler bulunan dosyadır (Özsoy, 2007:254).

Kompozisyon: Bir sanat eserinde, sanatın elemanlarının sanatın ilkelerine göre düzenlenmesi (MEB, 2006:225).

Röprodüksiyon: 1. Bir sanat eserinin orijinal formuna ve elemanlarına sadık kalarak kopyasının üretilmesi. 2. Bir sanat ürünün gerçek boyutları ve tekniği göz önünde bulundurulmadan üretilen kopyası (MEB, 2006:230).

Vitray: İstenen deseni verecek biçimde düzenlenmiş kayıtlar arasına renkli ya da boyalı camdan parçalar yerleştirilerek yapılan “Pencere” bezemesidir (MEB, 2006:232).

Kolâj: Kumaş, tahta vb. malzemelerle yapılan kağıt kartona yapıştırılan resim kompozisyon (TDK, 2005: 1198).

Renk: İnsan gözünün görebildiği ışık tayfının dalga boyudur. Üzerine ışık düşen her nesne ışık tayfının belli bir kısmını emer ve diğer kısmını yansıtır. Işığın yansıyan kısmı renk olarak ortaya çıkar (MEB, 2006:229).

Natürmort: 1. “Ölü doğa” olarak da adlandırılan, konu olarak cansız varlıkların seçildiği resim türü. 2. Çeşitli seramik ya da cam kapılar, meyveler, çiçekler, kitaplar, kumaşlar vb. nesnelere ait resimler (MEB, 2006:227).

Müze: Sanat ve bilim eserlerinin ya da sanat ve bilime yarayan nesnelerin saklandığı, halka gösterilmek için sergilendiği yapı (TDK, 2005: 1446).

BÖLÜM II

KAVRAMSAL ÇERÇEVE

2.1. GÖRSEL SANATLAR EĞİTİMİNİN TEMEL KAVRAMLARI

Sanat eğitimi ve sanatsal uğraşlar insanlar üzerinde olumlu etkiler yaratabilir. İnsanın toplumsal ilişkilerine, dünya algısına ve genel eğitimine yön verebilir. Bu yüzden sanat öğrenimi duyarlılığın gelişmesi yönünden her dalda öğrenimin bir tamamlayıcısıdır. Bu yolda öğrenimin doğruca kendisi de bir sanat olarak görülebilir. Öğrenci kendine özgü değerleri, deneyleri ve duyarlılığı sınadıkça, kendi bilgi yöntemini oluşturur ve kendi öğrenimine kendisi yön verir (Tansuğ, 1979: 177).

Sanat diye adlandırılan olgu; insanların yaşamış olduğu duyguyu ilk olarak kendinde canlandırdıktan sonra, aynı duyguyu diğeri insanların da hissetmesi için hareket, ses, renk ya da sözcüklerle belirlenmiş biçimler arasında kimi duyguları dış dünyada ifade etme gereksiniminin ürünü olarak ortaya çıkmıştır. Kişinin duygularını dış dünyada ifade etme isteğı, sanatın gelişimi, toplumsal gelişme, sosyal eğitim çabalarıyla paralellik gösterir, bu nedenle sanat günümüzde toplumların bireylerin yaşamlarının kalitesini belirleyen en önemli öğelerden biridir (Tansuğ, 1979: 45). Bu manada sanat; bireysel açıdan duyguların, düşüncelerin, hayallerin, yaratıcı çabaların ve insanın kendini gerçekleştirmesinin bir aracı; toplumları kaynaştırmada bütünleyici yönü ile önemli bir toplumsal kültür dinamiğidir (MEB, 2006:5).

Sanat eğitimi, eğitim ile sanatın değişik konumlarda, değişik boyutta ve ağırlıkta bir araya geldiğı bir alandır. Çevreyle ilk tanışma, görme, algılama, adlandırma ve düzenleme ile bağlayan sanat eğitimi daha sonra ürün verme, üründen tat alma olarak gelişir. Okul düzeyinde ise sanatsal bilgi ve deneyimin çocuğa, gence, yetişkine belirli bir düzen içinde, kazandırıldığı bir disiplin alan olur. Burada artık sanat, ürünü, tarihi, eleştirisi ve estetiğı ile öğretilen ve öğrenilen bir ders olma

durumundadır (Kırıçoğlu, 2002, s.99). Mevcut eğitim sistemimizde bu durumdan çocukları haberdar edecek kişiler sınıf öğretmenleridir.

Görsel sanatlar eğitimi, toplumlar ve bireyler için gereklidir. Tarihe ve günümüze baktığımızda her başarılı toplumun temellerinde sanatı görürüz. Biz de toplum olarak yükselmek ve hayat standartlarımızı iyileştirmek istiyorsak sanat eğitimine ilköğretimden hatta anaokulundan itibaren gereken önemi vermeliyiz.

2.1.1. Sanat

Sanatın kesin bir tanımını yapmak mümkün değildir, çünkü sübjektif bir kavramdır ve farklı tanımlar yapmak mümkündür. Tarihsel anlam da sanat kavramının tartışılması 19. yüzyılın sonlarında gündeme gelmiştir (Tansug, 1982:51). O günden bu güne birçok kişi sanat hakkında değişik görüşler ortaya koymuştur. Bu görüşler sanat eğitime yön vermiş ve sanatta bireysel yaratıcılık daha ön plana çıkmıştır.

Yirmi birinci yüzyıla girildiğinde sanat konusunda belirginleşmiş ve sanat eğitime girmiş bazı görüşler vardır. Bunların önemlileri şunlardır: Sanat simgeler aracılığıyla duygu ve düşünceleri, imge ve değerleri aktarmada önemli bir işlev üstlenebilir. Sanat nedir sorusu yerine sanat ne içindir sorusunu sormayı ve buna yanıt aramayı hedefleyen bu görüş, sanatın “bir şeyi özel kılmak” olduğunu kabul etmiştir. Bu görüşe göre sanat ile ritüeller arasında sıkı bir ilişki vardır. Sanat çağlar boyunca toplumsal ve siyasal eleştiri olarak işlev görmüştür. Bazen resimli öykü ya da karikatürlerde olduğu gibi halkın tepkisini biçimlendirmiştir. Bireyler sanatsal bir eser yaratırken aslında bir dünya kurarlar. Bu durum çocuklarda daha açık olarak görülür. Çocuklar özgürce sanat yaparken değişik dünya durumları yaratırlar (Özsoy, 2003:8).

Sanat, tinsel yapıya sahip tek varlık olan insanın, yaratıcılığı sonucu içinde bulunduğu estetik düşünce ve ürün bütünlüğüdür. İnsanın tinsel yapısı, kavramsal düşünme biçimlerini ve imgeleri algılama ve yaratma yetkinliğini içerir. Zekâ, algı, sezgi ve yaratma yetkinliği bilim ve sanatın var oluş nedenidir. Sanatın ve bilimin temelinde yatan, doğayı ve yaşamı algılamak, işleyiş ve organizasyon düzenlerini

kavramak, zaman-mekân, neden-sonuç ilişkilerini kurmak, bunları araştırmak, incelemek ve irdelemek, elde edilen bilgileri sistematize etmektir. Sanat ve bilim, dünyayı zaman-mekân, neden-sonuç, ilişkileri içinde algılamamız için bir yoldur (Çakır, 2004: 60).

Bireyin yaşantı, durum, olgu ve olayları, belirli bir amaç ve yöntemle bir güzellik anlayışına göre işleyip anlatma şekli olan sanat, duygu düşünce ve heyecanlarına, ruhsal deneyimlere biçim vererek diğer insanlarla paylaşma çabasını doğurur. Sanatın öğrenme ve gelişim sürecinin etkin bir yardımcısı olup bireyde sosyal ilişkilerinde işbirliği ve yardımlaşmayı, birlikte bir şeyler yapma çabası ve sevinci yarattığı da bir gerçektir (Uçan, 1995: 117).

İnsanlık tarihi ile yaşıt olan sanat hem öğrenme sürecinin, hem de gelişim sürecinin etkin bir yardımcısı olduğundan, çocukların gelişimini sağlayacak en uygun alanlar sanatsal alanlardır. Dinamik bir etkinlik örneği olan sanat; çocukların seçme, yorumlama, yenileme, çizme, boyama, inşa etme, öğeleri ile birleşerek anlamlı bir tüm oluşturan resimler yapmalarını sağlar (Genç, 2002: 12). İlköğretim aşamasında sanatsal alanlardaki temel bilgileri iyi almış çocuklar çevresini iyi algılayıp, bakmakla görmek arasındaki farklı algılar, duymanın işitme olmadığının farkına varır (Dikici, 2001: 4). Sanatsal bilgileri almış bireyler sahip oldukları yetileri her alanla ilişkilendirebilmelidir. Öyle ki; sanatın tüm “güzel sanatlar ” alanlarını kapsadığı bir eğitim olduğu bilinmektedir (San, 1993: 196).

2.1.2. Sanat Eğitimi

Sanat eğitimi ile çocukların gören, düşünen ve eleştiren bireyler olmaları amaçlanır. Öğrencilerin araştırma, analiz ve sentez yapabilme yönleri geliştirilmeye çalışılır. Ünlü sanat eğitimcisi H. Read "Sanat insanın kendi insanlığını tanımasıdır" demiştir. Sanat eğitimi ile öğrenci önce kendini sonrada yaşadığı toplumda meydana gelen problemleri görebilen ve bu problemleri çözüm yolları üretebilen bireyler olurlar (Gençaydın, 1993: 41). Çağdaş bireylerin yetişmesinde önemli bir yer tutan sanat eğitimi okul programlarında gerekli ölçüde yer almalı, programlarda değişen şartlar karşısında kendini yenileyebilmelidir.

Görme olgusu, kültürel miras ve deneyimlerini eğitim ve sanat ile birleştiren kişi yeni ve çağdaş bir kimlik kazanmaktadır. Doğal olarak çağdaş eğitimin temel işlevi yalnızca, bilgiye ulaşma yollarını bilen ve teknolojiyi iyi kullanabilen bireyler yetiştirmek değildir. Toplumların ve bireylerin yaşam biçimlerini bilim ve teknolojinin derinden etkilediği günümüzde amaç yaratıcı güçlerini en kolay ve etkili biçimde sanat yoluyla ortaya çıkaran ve bunu sosyal yaşantılarına uyarlayan bireyler yetiştirmektir (Ünal, 1999: 5).

Bu nitelikleri içerisinde barındıran sanatın eğitimsel işlevleri, sanatın bireysel, toplumsal, kültürel, ekonomik ve eğitimsel işlevlerinin düzenli, etkili ve verimli bir biçimde gerçekleşmesini sağlayan tüm sanatsal öğrenme-öğretme etkinliklerini kapsar. Bu anlamda sanat eğitimi; “insanlara kendi yaşantıları yoluyla amaçlı ve yöntemli olarak belirli sanatsal davranışlar kazandırma ya da insanların sanatsal davranışlarını kendi yaşantıları yoluyla amaçlı ve yöntemli olarak değiştirme, dönüştürme, geliştirme ve yetkinleştirme sürecidir” (Uçan, 2002:3). Sanat eğitimi daha genel bir çerçevede ele almak gerekirse; “bireyin duygu, düşünce ve izlenimlerini anlatabilmede yeteneklerini ve yaratıcılık gücünü estetik bir düzeye ulaştırmak amacı ile yapılan tüm eğitim çabasına ‘sanat eğitimi’ denir” (Artut, 2001: 89).

2.1.3. Sanat Eğitiminde Yaratıcılık

Yaratıcılığın eğitimle geliştirilebileceğini düşünürsek, yaratıcı bireyler yetiştirmeyi genel eğitimin amacı durumuna getirebiliriz. Yaratıcılık; zekanın, belleğin, imgelemin birlikte bulunduğu bir davranış türüdür. Öğrenmeyle kazanılan bilgilerin alan geçişlerinin başarılması, eğitim niteliğine bağlıdır. Bu da öncelikle bir yöntem sorunudur. Öyleyse yaratıcılığı amaçlayan eğitim, öğrenmeyi daha çok kılğısal anlamda ele almalıdır. Bu da ancak sanat eğitimine de yatkın olan yaparak-yaşayarak eğitim yönteminin kullanılmasıyla olabilecektir (Karayağmurlar, 1996:18)

Yaratıcılık tüm eğitim alanlarının vazgeçilmez bir parçasıdır. Eğitimde yaratıcı etkinlikler; güdüleyici etmenler, merak, özgünlük gibi nitelikler, değişik olma, kural dışılık, olağanüstülük gibi yetilerin belli bir uyum ve sentez içinde

çalışılmasıdır. Tüm bu çalışmaların sonucu olarak da ürün ortaya çıkmaktadır. Yaratıcı etkinliklere yeni ilişkilerin kurulması, bilinmeyen yeni sonuçlar ve düşüncelerin yeni yaşantıların ve ürünlerin ortaya konması için kişilerin bilinçaltı ve üstünün ilişkilendirilerek yeni bir çalışma üretme çabasıdır (Samurçay, 1981: 14).

İlköğretim okullarında yaratıcılığın gelişimini sağlayacak koşulların oluşturulması çağdaş eğitimin gereğidir. Yaratıcılığın gelişimini sağlayabileceği düşünülen her koşul ve ortam üzerinde kafa yormak; eldeki verileri değerlendirmek yaratıcı bireyler yetiştirme adına önemlidir.

2.3 İLKÖĞRETİM DÖNEMİ GÖRSEL SANAT EĞİTİMİ

Dar anlamıyla sanat eğitimi Görsel Sanatların Eğitimi ve öğretimiyle ilgilenir. Bu öğretimin kapsamı içinde, pratik sanat etkinlikleri, sanat yapıtı inceleme, sanat tarihi ve estetik yer alır. Dahası, sanat eğitimi, araç-gereç ve işlik donanımı ile müfredat programları, çalışma düzeni, değerlendirme gibi yöntemsel konuları da içerir. Geniş anlamıyla “görsel sanat eğitimi” ise eğitimbiliminin bir dalı olarak sanatın, estetiğin, sanat tarihinin eğitim ve öğretimle ilgili bütün sorunlarıyla ilgilenir (Kırıçoğlu, 1991: 74).

Eğitimin üç temel taşı, öğrenci, öğretmen ve eğitim programıdır. Birbirleriyle ilişkileri bulunan bu öğelerin içinde sistemi etkileme gücü en yüksek öğe ise öğretmendir (Arslan, 1996: 16).

Okullarda eğitimin önemli bir parçasıdır, toplumdaki bireylerin eğitilmesi işlevini üstlenen kurumların ortak adıdır. Okullarda bir grup öğrenciye toplumun ve bireyin ihtiyaçlarına göre önceden hazırlanan programlar doğrultusunda öğretim faaliyetleri sunularak, öğrencilerde istendik davranış değişikliği meydana getirilmeye çalışılır (Erden, 2001: 54). Bundan dolayı eğitim toplumlar için zorunlu bir ihtiyaçtır.

Okul dönemi, ilkokuldan başlayıp yüksek öğretim kurumlarındaki yan dal sanat derslerine kadar tüm örgün eğitim aşamalarını içerir. Bu dönemde çocuk ya da genç, daha önce içi içe olduğu sanat olgusu üzerine düşünsel bir dünya kurabilir, kurabilmelidir. İmgeleme yöntemiyle olgu'nun öncesine ve sonrasına da nüfus

edebilmeli, sezgileriyle kendi yeni olgularını yaratabilmelidir. Artık keşif dönemi bitmiş ya da keşif döneminin yanı sıra icat dönemi de başlamıştır. İnsanda bir içgüdü olarak var kabul edilen ‘yaratıcılık’ bu dönemde ilginin peşi sıra ve bilinçli olarak kendini gösterecek ve kendini kanıtlayacaktır (Erinç, 2004: 79).

Okul öncesi dönemde, sanatsal olguları iyice tanıtan bir öğrenme durumunda bırakılan çocuk, okul döneminde, ilgisine göre sanat alanlarından birine kendi iradesiyle yönelebilir. Sanatı yeterince tanımadan okula gelen bir öğrenciyi müzik ya da görsel sanatlar gibi iki seçenek alanı ile karşı karşıya bırakmak ‘sanatın bütünlüğü’ ilkesine aykırı düşmek olur. ‘Hiç yoktan iyidir’ gibi bir görüşle sanat eğitimi yapmak ya da boş zamanları değerlendirme gibi bir yaklaşımla müfredatlara zorunlu sanat dersi yüklemek çocuğa ve gence sanatı sevmeye ve sanat zevki verme yerine sanat korkusu vermekten öte bir işe yaramaz (Erinç, 2004: 79).

Okul dönemi sanat eğitimi, eğitilene sanatın bir dil olduğunu, kendine özgü tekniği, düşünsel temeli ve görünsel nitelikleri olduğunu öğretebilmelidir. Kuramsal kavramayla olgusal kavrama bir arada verilebilmeli ve bu yolla sadece sanatın kendi değil, içinde oluşup geliştiği kültürel evrenin de genç tarafından yargılanabilmesine olanak hazırlanmalıdır (Erinç, 2004: 80).

Çocukların kendilerine güvenli, kendilerini geliştirip gerçekleştirebilen, bağımsız olabilen kişilikler geliştirmeleri kendileriyle birlikte çevrelerini de biçimlendirebilen, kendini yalnız bugün için değil, yarın için de hazırlayabilen, çevresine ve topluma sorumluluk duyan üretken olabilen, akıllı ve duyarlı kişiler olmaları sağlanmalıdır (Varış, 1998). Öğrencinin davranışında değişme meydana getirme amacı ile bir veya daha fazla öğrenciyle etkileşimde bulunan öğretmenin, belirli amaçlar doğrultusunda, öğretmenlik davranışını kavramış belli bir öğrenme durumunu biçimlendiren bir kişi olması gerekir (Semenoglu, 1989:112).

Davranış bilimleri bize öğretmenin, tutum, davranış, düşünce, duygusal tepkileri ve çeşitli alışkanlıklarının öğrenciyi etkilediğini göstermektedir (Kılınç, 1997:23). Öğrencinin eğitim ihtiyacına uygun olarak hazırlanmış bir eğitim programına devam eden öğrencinin mesleğe yönelik beklentisinin olumlu olması

beklenir. Ayrıca öğrencilerin eğitim programında yer alan hedeflere ulaştıkça yani sınıf düzeyleri yükseldikçe beklentilerinin olumlu yönde gelişmesi beklenir (Erden, 1991: 14).

Sanat eğitimi, temelde sanatsal etkinlik ve etkileşimler yoluyla bireylerin ve toplumun içinde yaşadıkları çevreye ve ortama olabildiğince duyarlı olmalarını sağlamaya çalışır. Söz konusu çevre ve ortamla çok yönlü, kapsamlı ve yararlı bir etkileşim içine girebilmelerine, estetik gereksinimlerini karşılamaya beğenilerini geliştirmeye, yaratma ve yorumlama güdülerini doyurmaya, kendilerini sanatsal alanlarda da gerçekleştirmelerini, yaşamlarını daha anlamlı duruma getirme yolunda sanattan en iyi biçimde yararlanmalarını mümkün kılmaya yöneliktir (San, 1993: 92).

Estetik kaygı okul dönemi içinde oluşturulur ve gence bir kişilik özelliği olarak özümsetilir. Bu kaygının, günlük yaşamın vazgeçilmez bir ögesi, bir yaşam tarzı olarak benimsetilmesi sağlanabilir. Bu yolla sanatı bir meslek, bir uğraş alanı olarak seçme eğiliminde bulunanlar, yani geleceğin sanatçıları, yapay zorlamalarla değil kendiliğinden ortaya çıkarır, daha doğrusu oluşur. (Erinç, 2004: 81).

Sanat eğitimi, örgün eğitim alanı içinde, yüksek öğretim kurumlarına kadar, zincirleme olarak, kopmayan halkalar şeklinde devam adına gelir; ara vermek sızın, artan bir etkinlikle... Eğer ilk ve orta öğretimde görsel sanatlar - müzik gibi dersleri horlayan bir eğitim sistemi varsa ve öğrenciye ‘roman, şiir okuyacağına, resim yapacağına dersini çalış’ diyen bir velilik ve öğretmenlik sistemi egemen ise yüksek öğretimdeki sanat dersleri de not alıp geçilmesi zorunlu darboğazlar olmadan öte gidemez. Ayrıca, yüksek öğretimdeki eğitimin amaçlarına da bir bakmak gerekir. Aydın mı yetiştirilmek isteniyor, yoksa sadece meslek sahibi kişiler üretme mi? böyle bir soru sorulduğunda yanıt, doğaldır ki ilk şeklini ölçüt alır şekilde olacaktır; çünkü cevaplayıcıda ‘doğru yanıt’ bilgisi vardır. Fakat gerçek yanıtın ilk ölçütü ise sanat eğitiminin yüksek öğretim kurumlarındaki yeri, yaygınlığı ve kapsamıdır (Erinç, 2004: 81).

Toplumdaki bireylerin beğenisini geliştirmek istiyorsak onları küçük yaştan itibaren sanat eserleriyle karşı karşıya getirmek ve onların bu eserlerden tat almasını

sağlamak durumundayız. Aksi halde tekdüze olarak uygulanan programlar bireyin gelişmesine bir katkı sağlamadığı gibi onları monotonluğa iterek konudan uzaklaşmalarına da neden olabilir. Öğrencide daha öncesi yanlış uygulamalarla oluşan isteksizliği yok etmek, dersi ilginç hale getirip, vazgeçilmez bir ders havasına dönüştürmek sanat eğitimcisinin kendi kontrolündedir. Bu konudaki başarısı ise göstereceği çabaya bağlı olarak artabilir (Gel, 1994: 59).

YÖK dersleri de denilen zorunlu/ seçmeli sanat derslerinin aydın yetiştirmeden çok, boş zamanları değerlendirme adına el becerisi kazandırma niteliğinde olduğu, bu derslerin amaçlarında belirtilen ‘sergi açma’ koşulundan da anlaşılmaktadır. Özellikle yüksek öğretimde verilen sanat eğitiminin amaçları ne olması gerektiği üzerine ülkemizde de çok ciddi yayınlar bulunmaktadır. Bunlarla yapıla geleni karşılaştırmak, sözle eylem arasındaki ilişkiyi yeterince ortaya koyabilecektir. İster güzel sanatlar fakültelerini ister diğer fakültelerdeki güzel sanatlar eğitimi veren dar ya da geniş eğitim programlarına, ‘aydın kişi’ kazandırma konusunda çok yeterli olduğu söylenemez (Erinç, 2004: 84).

Görsel Sanat Eğitimi, tüm toplum ve ülkeler için kaçınılmaz bir gereksinimdir. Dünyada toplumların genel amaçları uygarlaşmaya yöneliktir. Bu nedenle sanat ve teknoloji sürecinden geçme koşulu kaçınılmaz bir gerçektir. Böylelikle günümüzde duyarlı, dengeli ve sağlıklı bir toplumun en önemli koşullarından birisi görsel sanat eğitimidir.

2.4 İLKÖĞRETİM GÖRSEL SANATLAR DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMI

Sanat, insani özelliklerin geliştirilmesinde ve erdemli bireylerin yetiştirilmesinde en temel etkinlik alanlarından biridir. Sanat ve sanatsal eylem insanın hem kendi iç dünyasını hem de çevresini tanımasının, onunla iletişim kurmasının ve ilişkilerini geliştirmesinin, -bilimin yanı sıra- bir diğer biçimi, yöntemi ve sürecidir. Bu nedenle sanat eğitimi ya da sanat yoluyla eğitim, sanayi devriminden beri çağdaş eğitimin ayrılmaz bir parçasıdır. Daha yaşanılabilir, barış içinde, mutlu, huzurlu, sağlıklı ve insanca bir dünya kurabilmek amacıyla bireyin yaratıcı gücünün

ortaya çıkarılması ve bu güçle estetik bir çevre oluşturabilmesinin temel uygulama alanlarından biri, eski adıyla “Resim-İş Eğitimi” olan “Görsel Sanatlar” dersidir (MEB, 2006: 1).

Görsel sanatlar, çağdaş toplumların temel taşları olan insanların niteliklerini ve insani değerlerini geliştirmek, bireysel ve toplumsal duyarlıklarını artırmak için sanat alanında ortaya koydukları eğitim-öğretim etkinliklerinin genel tanımıdır. Görsel Sanatlar Dersi Öğretim Programı, görsel sanatlar eğitiminin toplumsal ve bireysel duyarlık eğitimi olduğunun bilinci içinde hazırlanırken; programda sanat eğitiminin sosyal, kültürel, eğitsel önemini kavratmak; sosyalleşmede paylaşımcı ve katılımcı kişilik oluşturmak; nitelikli bakış açısı ve eleştirel düşünceyi geliştirmede sanatın işlevinden yararlanarak çağdaş bir eğitim programı meydana getirmek amaç edinilmiştir (MEB, 2006: 1).

Temel derslere verilen önem ve var olan sorunlar sebebiyle kimi öğretmenler tarafından Görsel Sanatlar Dersi boş zaman uğraşısı ve çocukların rahatlayacağı bir etkinlikler toplamı olarak düşünölmeye başlanmıştır (Öztürk, 2006:1). Ayrıca okullarda sanata karşı kararsız, olumsuz tavır ve eğitim programının yetersizliği de nitelikli insan yetiştirebilmek için doğru ve sistemli planlanmış yeni bir program gereksinimi ortaya çıkarmıştır (Özden, 2003: 14; Akt. Kahraman,2007: 8).

2.3.1. Görsel Sanatlar Dersi Programının Yaklaşımı, Yapısı ve Vizyonu

Görsel Sanatlar Dersi Programı, öğrencilerin bulundukları yaş düzeyinden başlayarak bütün yaşamları boyunca temel bir kazanım olarak kendilerini ifade etme yollarını keşfetmeleri ve bunları kullanarak duygusal, bilişsel, kültürel ve toplumsal yönlerden donanımlı hâle gelmeleri; sağlıklı, dengeli kimlik oluşturmaları ve nitelikli alışkanlıklar edinmeleri için hazırlanmıştır (MEB, 2006: 6).

Geleceğin aydın kuşaklarını yetiştirmeyi hedefleyen bu programla;

- Toplumların bugünü ve geleceğini oluşturan yaşam anlayışını benimsemiş,

- Dünyayı algılama ve yorumlama yeterliliğini geliştiren,
- Toplumsal gelişmelere, doğaya duyarlılıkla yaklaşan,
- Günümüzde iletişim ve etkileşim ortamının ve imkânlarının, hızla değişerek bireyin ve toplumun yaşam dinamiklerine kattığı yeni etkiler ve açılımlara yanıt verebilen,
- Sorgulama bilincine sahip,
- Bilimsel ve teknolojik değişim ve dönüşümlerin toplumlarda yarattığı olumsuzluklara karşı yeni çözümler üretebilen,
- Olumlu niteliklerle donanarak kendini ifade edebilen,
- Sanatın bireylere ve toplumlara onur kazandıran bir değer olduğunun farkında olabilen bireyler ve bu bireylerden oluşan bir toplum amaçlanmaktadır.

Günümüz bilişim çağında yaratıcı, girişimci, sorun çözücü, bilgiyi yapılandırıcı ve dönüştürücü bireylere ihtiyaç duyulmaktadır. Bu bağlamda, özellikle çoğu gelişmiş ve bazı gelişmekte olan ülkelerde “yapılandırımcılık” tanımlamasıyla “öğrenci merkezli” yeni bir eğitim uygulama modelinin hayata geçirildiği gözlenmekte, “öğrenci merkezli” eğitim modelinin çağın ve günün gereklerine daha uygun olduğu düşünülmektedir. Öğrenci merkezli bu eğitim modeline göre en önemli öge öğrencinin kendisidir. Onun ilgileri, ihtiyaçları ve beklentileri, yapılandırımcı modele uygun olarak hazırlanacak programların, temel ilkelerini oluşturmaktadır. Program, her aşamasında öğrencilerin ilgi, istek, ihtiyaç ve beklentileri göz önünde bulundurularak öğretmene de esneklik sağlayan bir yaklaşıma sahiptir. Öğrenme süreci öğrencinin etkin katılımını, öğretmenin ise rehberliğini sağlayacak bir biçimde düzenlenir (MEB, 2006: 7).

Sanat eğitimi oyunla başlar ve öğrencinin kendi eğilimlerini, becerilerini, yeteneklerini keşfetmesine ortam yaratır. Duygu ve düşüncelerini sanat yoluyla ifade edebilme gücü kazandırmayı amaçlar. İlköğretim düzeyinde sanat eğitiminin

amacı sanatçı yetiştirmek değildir. Sanat eğitimi bireyin kendisinden hareket eder. Onun geçmiş yaşantıları, deneyimleri, duygu ve dūřünceleri elbette bir başlangıç noktasıdır. Sanat eğitimi karmaşık bir ruhsal yapıya sahip olan insanın duygularını biçimlendirmesine katkıda bulunur. Bireyin gerçek anlamda mutlu olması için kendini gerçekleştirmesine ve özgürleşmesine ortam hazırlar (MEB, 2006: 7).

2.3.2. Görsel Sanatlar Dersinin Genel Amaçları

Eğitim sistemimizde ilk çocukluktan ergenliğe kadar okulun görevi, Milli Eğitimin genel amaçlarında bulunan insan niteliklerine ilişkin özellikleri öğrencilere dersler aracılığıyla kazandırmaktır. Okullarda okutulan her bir dersin öğrencilere kazandıracağı bilgi, beceri, alışkanlık, tutum ve ilgi türünden özellikleri amaçlar adı altında toplanmıştır. Bu bağlamda, Görsel Sanatlar Dersinin amaçları; bireysel ve toplumsal, algısal, estetik ve teknik amaçlar olarak gruplanabilir (MEB, 2006: 8).

Bireysel ve Toplumsal Amaçlar

- Öğrenciye doğayı gözlemlene duyarlılığı kazandırmak,
- Öğrencinin analiz ve sentez yeteneği (seçme, ayıklama, birleştirme, yeniden organize etme) ile eleştirisel bakış açısı geliştirmek,
- Öğrencinin yeteneklerini fark etmesini ve kendine güven duygusu kazanmasını ve gelişmesini sağlamak,
- Öğrencinin görsel biçimlendirme yolları ile kendini ifade etmesini sağlamak,
- Öğrencinin ilgisini, bu alandaki çeşitli kaynaklarla besleyebilmek (müze, galeri, tarihi eser vb...), bu yolla geçmişine sahip çıkma ve geleceğini yapılandırma bilinci kazandırmak,
- Öğrencinin her alanda kullanabileceği yaratıcı davranışlar geliştirmesini sağlamak,
- Öğrencinin ulusal ve evrensel sanat eserlerini ve sanatçıları tanımasını sağlamak,

- Öğrenciye ulusal ve evrensel değerlerini tanıyabilme, anlayabilme bilincini kazandırmak,
- Geçmişten günümüze miras kalan sanat yapıtlarından haz alma ve onur duyma duyarlılığını kazandırmak,
- İş birliği yapma, paylaşma, sorumluluk alma, kendi işine saygı duyduğu kadar başkalarının işine de saygı duyma bilinci ve duyarlılığını kazandırmak,
- Öğrencinin ruh sağlığını koruma, iç dünyasını anlatma duygusal tepkilerini ortaya koyma ve bedenine saygı duyma bilinci geliştirmesini sağlamak,
- Öğrenciye aklını, duygularını, zevklerini sorgulama bilinci kazandırmak.

Algısal Amaçlar:

- Öğrencinin algı birikimini ve hayal gücünü geliştirmek,
- Öğrencinin görsel algı ve birikimleri ile öznel algılarını sanatsal anlatımlara dönüştürebilmesine fırsat tanımak,
- Öğrencinin birikimlerini başka alanlarda kullanabilme becerisini geliştirmek,
- Öğrenciye bilgi ve birikimi dönüştürme yeteneği kazandırmak,
- Öğrenciye yeni durumlar karşısında özgün çözümler geliştirme becerisi kazandırmak.

Estetik Amaçlar:

- Öğrencinin sanatın ve sanat eserlerinin her zaman önemsenecek birer değer olduğunu kavramasını sağlamak,
- Öğrenciye doğadan, çevreden ve geçmişten günümüze miras kalan sanat yapıtlarından haz alma, onlarla gurur duyma ve onları koruma bilincini kazandırmak,
- Öğrenciye görsel sanatlar sevgisi ve bu sevgiyi yaşamın her alanına yansıtabilme, bunu davranış biçimi haline getirebilme yetisi kazandırmak,

- Öğrenciye doğal olan ve insan eli ile üretilebilen her şeyi estetik değerlendirme birikimi kazandırmak,
- Öğrenciye kendini ifade edebilmede estetik değerden yararlanma yeteneği kazandırmak.

Teknik Amaçlar:

- Her türlü araç gereci kullanarak görsel anlatım diline dönüştürme isteği ve kullanma becerisi kazandırmak ve öğrencinin gelişimine olanak tanımak,
- Öğrenciye değişik tekniklerle elde edilen sonuçların etkilerini sezdirebilmek ve öğrencilerin farklılıklardan zevk alabilmelerini sağlamak,
- Öğrenciyi farklı tekniklerin getireceği anlatım zenginliklerinin farkına vardırabilmek,
- Öğrenciye kullandığı tekniklerin dışında yeni teknikler arama isteği ve cesareti kazandırmak,
- Öğrenciyi kendini ifade etme sürecinde çıkacak sorunlara teknik çözümler üretebilme becerisi ve güveni kazandırmak.

Tüm bu amaçların gerçekleşmesi ancak eğitim programında yer alan kazanımların öğrencilere etkili bir biçimde sunulmasına, etkili öğretimin gerçekleşmesi ise öğrencilerin performans düzeylerine göre amaçlarının belirlenmesi, öğrenme alanlarının amaçlara göre düzenlenmesi, amaçlara uygun teknik ve yöntemlerin uygulanması ve öğrencilerin gerçekleştirdikleri basamaklarda konuyu pekiştirmelerine bağlıdır (Özyürek, 1991: 18; Akt. Kahraman, 2007: 11).

2.3.3. Görsel Sanatlar Eğitiminin Temel İlkeleri

İlköğretimde uygulanacak görsel sanatlar eğitiminde belirlenen amaçlara ulaşılabilmesi için bazı temel ilkelerin göz önünde bulundurulması gerekmektedir. Bunlar aşağıda sunulmuştur (MEB, 2006: 10):

- Her çocuk yaratıcıdır,

- Her çocuk farklı algı, bilgi, sezgi ve duygu dünyası ile deneyime sahiptir ve uygulamalarda bireysel farklılıklar göz önünde bulundurulur,
- Uygulamalarda görsel sanatlara yönelik iki ve üç boyutlu çalışmalar ve çoklu ortam çalışmalarına yer verilir,
- Görsel Sanatlar Dersi diğer disiplinlerle birlikte eğitsel amaçlardaki tümlüğü kurmaya ya da bireyin kendini gerçekleştirmesine katkıda bulunur,
- Dersin işlenişi kazanımlara yönelik ilgi çekici olan öğrenme, öğretme yöntem ve teknikleriyle zenginleştirilir,
- Görsel Sanatlar Dersi çocuğu temel alır öğrenme öğretme süreci çocuğun kendine özgü algılama ve anlamlandırma evreni içinde gelişim basamaklarına göre düzenlenir,
- Değerlendirmede öğretmen her çocuğun gelişim sürecini bireysel farklılıklarını temel alan bir yaklaşım ile öğrenme öğretme sürecine katılımının ve görsel sanatlar kazanımları çerçevesinde bir tüm olarak ele almalıdır.

2.3.4. Öğrencilere Kazandırılacak Temel Beceriler

Öğrencilerin öğrenme alanlarındaki gelişimleriyle bağlantılı, ilköğretimin ilk yılından sekizinci sınıfın sonunda kazanacakları ve yaşam boyu kullanacakları kimi beceriler vardır. Görsel Sanatlar Dersi programının içerdığı kazanımlarda bu becerilerin gelişmesinin sağlanması amaçlanmaktadır. Programla ulaşılması beklenen temel beceriler şunlardır (MEB, 2006: 12):

- Türkçeyi doğru, güzel ve etkili kullanma,
- Kendini ifade etme,
- Eleştirisel düşünme,
- Sanat aracılığı ile iletişim kurma,
- Problem çözme,

- Araştırma,
- Karar verme,
- Bilgi teknolojilerini kullanma,
- Girişimcilik,
- Sorumluluk alma,
- Başladığı işi bitirme,
- Görsel okuma,
- Kişisel ve sosyal değerlere önem verme,
- Estetik bilinci kazanma,
- Estetik algının geliştirilmesi,
- Estetik yaşam kültürü edinme,
- Çevre ve doğa bilinci kazanma,
- Milli, manevi ve evrensel değerlere duyarlı olma.

2.3.5. Görsel Sanatlar Dersi Kazanımları

Sanat ve sanat eğitiminin gerekliliği sonucunda 1948, 1968, 1951, 1962, 1971 ve 1992 ilköğretim programlarındaki davranışlar günümüz koşullarında yeniden yapılandırılan eğitim sistemimizin öğretim programları kapsamındaki Görsel Sanatlar Dersi Öğretim Programı'nda yeni adıyla kazanım olarak yer almıştır (MEB, 2006: 5).

Kazanımlar öğrenme öğretme sürecinde edinilecek bilgi, beceri ve alışkanlıkları kapsamaktadır. Öğrencilerin Görsel Sanatlar Dersinin amacına ulaşması her öğrenme alanının kendine özgü kazanımlarının edinilmesine bağlıdır. Kazanımlar, öğrencilerin gelişim düzeyine ve öğrenme alanının özelliğine göre birinci sınıftan sekizinci sınıfa doğru aşamalı olarak verilmiştir. Kazanımlara verilen sıra numaraları, bir önem ve öncelik sırası göstermemekte, yani birinci kazanımın,

onuncu kazanımdan daha önemli ve öncelikli bir kazanım olduğu anlamına gelmemektedir (MEB, 2006: 13).

Öğrenme öğretme sürecinde yer alacak bilgi beceri ve alışkanlıklar olarak düşünürsek kazanımlar ve içeriğin birbiriyle örtüşmesi, öğretime uygun olması, çabuk değişen bilgiler yerine, kalıcı, dayanıklı, öğrencilerin düzeylerine uygun kazanımların öğrencilere nasıl ve ne şekilde kazandırılacağı ve bireyde öğrenmenin nasıl gerçekleşeceğinin belirlenmesi gerekmektedir (Elkatmış, 2002: 21; Akt. Kahraman, 2007: 13).

2.3.6. Görsel Sanatlar Dersi Öğrenme Alanları

Amaçlara ne ile ulaşacağına başka bir ifadeyle ‘Ne öğretilim?’ sorusuna yanıt veren, belirlenen kazanımlara ulaşmak için araç olan içerik, öğretim amaçlarına uygun, anlamlı, kalıcı bilgiler tümüdür. Görsel Sanatlar Dersi görsel sanat kültürü, müze bilinci ve görsel sanatlarda biçimlendirme olmak üzere önceki adıyla “içerik” yeni adıyla “öğrenme alanları” olarak üç dalda eğitim ve öğretim yapmayı amaçlamaktadır. Böylece görsel sanatların diğer alanlarıyla da ilgilenen ve öğrenciyi yönlendirebilecek esnekliğe sahip bir program olarak yapılandırılması amaçlanmıştır (Kahraman, 2007: 13).

Görsel Sanatlar Dersi öğretim programı, yaşama dair yüksek çaba ve yaşama gücüne sahip bireylerden oluşan nesiller oluşturmak için, toplumsal ve bireysel duyarlılığın eğitimden geçtiği bilinci içinde hazırlanmıştır. Programda sanat eğitiminin eğitsel, sosyal, kültürel önemini çocuklara kavratılabilmek için, sanatın işlevinden faydalanarak çocuklarda nitelikli bakış açısı, eleştirel ve yaratıcı düşünme geliştirmeye yardımcı olacak çağdaş bir eğitim programı meydana getirme amacıyla öğrenme alanları oluşturmuştur (MEB, 2006: 11).

2.3.6.1. Görsel Sanatlarda Biçimlendirme

Sanatsal yaratmada görsel sanat öğeleri ve sanatsal düzenleme ilkeleri amaç değil, araç olarak işlev görmekte bunların insanın duygu ve düşüncelerini dışa vurması yansıtmasıyla yepyeni bir anlam yükleyerek işlevselleşmesi ve yeni bir

biçim ortaya koymasına yol açmaktadır. Bu nedenle, görsel sanatlarda biçimlendirme öğrenme alanlarıyla birlikte dersin temelini teşkil eder (MEB, 2006: 11).

Nokta çizgi, biçim, doku, leke, yapı, mekân, renk gibi görsel sanat öğeleri ile denge, vurgu, ahenk, değişiklik, hareket, ritim, derecelendirme (valör), oran ve orantı gibi sanatsal düzenleme ilkeleri seçilen etkinlikler ile verilmektedir. Önerilen yöntem ve teknikler eşliğinde duyuşsal ve devinimsel kazanımlara yönelik uygulamalarla, duyumsanarak, sezdirildiği, geliştirilip, pekiştirilmesinden görsel sanatlarda biçimlendirme ortaya çıkmaktadır (MEB, 2006: 11).

Görsel Sanatlar Dersinin en önemli becerisi olan görmeyi öğrenmek; görme yetisinin geliştirme ile nesnelerin nitel ve nicel özelliklerindeki ayrıntılarını görme, bu ayrıntılarla tümü oluşturma, fon, figür ilişkisini görme, öğretim ve deneyimleriyle elde edilir. Görmeyi öğrenmek algıyı kuvvetlendirerek sanatçının baktığını görme, çizme ya da yaratma yetisiyle birleştirip bir eser ortaya koymasıdır. Görmeyi öğrenme çocuğun karmaşık bir çevre olan algısal çevresindeki nesnelerin niteliklerini, günlük yaşamda ayrıntıları, değerleri, görsel ilişkileri, çizgi, renk, doku ve uzantıyı farkında olmasıdır (Seferoğlu, 2000: 110; Akt. Kahraman, 2007: 14).

2.3.6.2. Görsel Sanat Kültürü

Görsel sanat kültürü bireyin sanatsal uygulamalar yapmasını, sanattan zevk alan bireyler yetiştirilmesi amaçlarıyla sanat eserlerini çözümlemesini, sanat eseri niteliğini içeren yapıtları diğerlerinden ayırt etmesini sağlar. Böylece birey zanaatçı ve sanatçı kavramını ayırt etmekte ve her ikisinin de toplumdaki yerini ve önemini kavrayabilmektedir (MEB, 2006: 11). Görsel sanat kültürü öğrenme alanında öğrencilerin tüm bu yukarıda sayılan yetilere sahip olabilmeleri için ulaşmaları beklenen kazanımlar estetik, sanat eleştirisi, sanat tarihi gibi varlığını sanattan alan diğer disiplinleri birbiri içine geçirilerek sarmal olarak verilmesiyle oluşmuştur (Kahraman, 2007: 15).

Bir sanat yapıtına bakmak, yapıttaki değerleri görmek, eleştiriye göre daha az uzmanlık ister. Bu nedenle “yapıt inceleme” daha düzgün bir tanımdır. Sanat yapıtı incelemenin temel amacı çocukta sanata karşı ilgi uyandırmak, takdir duygusunu

geliştirmek ve çocuğun sanatlar arasında bağ kurmasını sağlamaktır. Sanat yapıtı incelerken sanatçının kullandığı formlar, yapıtın biçimi, konusu ve vermek istediği mesajlara bakılır (Gel, 1990: 195). Öğrenciler öğrendikleri sanat yapıtı incelemeyi tüm yapıtlara uygulayabilirler. Sözel eleştirileri yazıya dökmek sanat yapıtı incelemenin bir başka boyutunu oluşturur ve böylece öğrenci incelediği sanat yapıtını kendi eleştirel düşünme yeteneği ile yazıya dökerek görsel sanat kültürünün oluşumunu yerine getirmiş olur (Kırıçoğlu, 2002: 135).

2.3.6.3. Müze Bilinci

İnsanoğlunun başlangıcından günümüze kadar olan sosyal, iktisadi ve kültürel hayatındaki birikimlerini bünyesinde toplayan müzeler, onları korumakta ve sergilemektedir. Müzeler, insanlık tarihinin gelişim evrelerine tanıklık eden, bu evrelerin başlamasında ve tamamlanmasında rol oynayan en değerli örneklerle sahiptir (MEB, 2006: 12). Bugün gelişmiş ülkelerde okullara yönelik reform hareketlerinde öğretmenler toplumsal kaynakları kullanmaya teşvik edilirken, onların müzelerden ve sanat galerilerinden ve bu kuruluşların özellikle eğitim amaçlı programlarından, yararlanma öngörülmektedir (Özsoy 2002: 10).

Müzelerin çocuklar ve öğrenciler için düzenledikleri programlar eğitsel davranışları geliştirmede oldukça önemlidir. Bu doğrultuda çocuğun, özgün sanat eserlerini tanıma, müze kavramını anlama, sanat eserlerinin niteliğini ve görsel algı deneyimini yerinde pekiştirme, sanatı, kültürel kaynakları ve tarihi içerikleriyle ilişkilendirmesi sağlanır. Sanatı, yaşamın tüm yönleri ile ilişkilendirerek görsel okuryazarlık, sanatçının dilinin anlaşılmasını sağlama, sanat eserlerine bakarak yorumlayabilme, müze bilinci kazanma programın kazanımları arasında sayılabilir (Özsoy, 2002: 10).

Var oluşundan günümüze kadar birçok evre geçirmiş olan insanlık, geçmişini tanıma, anlama ve bilme merakı ile doludur. Ulusların geçmişlerinde yaşadıkları tecrübelerin, sosyal ve kültürel birikimlerin maddi kalıntılarını muhafaza eden müzeler, ulusal benliğin oluşmasında da etkili kurumlardır. Pek çok gelişmiş ülkede müzelerden, etkin bir eğitim ortamı olarak yararlanılmaktadır. Eğitimde aktif olma,

deneyim sahibi olma, çevre, inşa ve etkileşim kavramlarının ön plana çıkmasıyla müzeler, çocuk eğitiminde önem taşıyan kurumlar haline gelmiştir. Çünkü müzeler, çocukların yaparak-yaşayarak duyuşsal, devinimsel, zihinsel, bilişsel ve sosyal gelişimine katkıda bulunabilecek uygun bir ortam sağlamaktadır. Müzeler, çeşitli kültür varlıklarını tanıtarak, çocuklara o toplumun bir bireyi olduklarını hissettirerek kişiliklerini ve özgüven duygularını geliştirmeye yardımcı olur. Çocukların sanatla bağ kurmalarına da katkıda bulunur. Küçük yaşlardan itibaren müzelerdeki nesnelerle karşılaşan ve bunlarla ilgili etkinlikler yapan bir çocuğun sanat anlayışı gelişmekte ve sanata bakış açısı farklılaşmaktadır. Bu öğrenme alanında yer alan öğrenme mekânları, müzelerle birlikte ören yerlerini, anıtları, tarihî yapıları, sanat galerilerini vb. içine alacak şekilde geniş tutulmuştur (MEB, 2006: 12).

“Müze Bilinci” öğrenme alanı ile öğrenciler;

- Görsel sanatların birbirinden farklı olan kültürel ve tarihsel kalıtını öğrenirler. Bu çerçevede öğrenci, sadece yerel olanı değil aynı zamanda evrensel olanı da gözlemleye bilir.
- Çok çeşitli ve zengin bir arkeolojik katmanlardan oluşan Türkiye Cumhuriyeti topraklarını, Anadolu uygarlıklarını tanır ve bu değerlere sahip çıkma bilincini edinirler.
- Müzelerin eğitim yoluyla bireylere sunacağı geniş olanaklar ve seçenekli bakış açılarının yanı sıra öğrencilerin yeni yaratımların ortaya çıkarması ve içinde bulunduğu toplumu, coğrafyayı ve farklı kültürleri kavraması sağlanır.

2.3.7. Öğrenme Öğretme Süreci

Bireyin gelişimine, toplumun kalkınmasına hizmet eden eğitim sisteminde Görsel Sanatlar Dersi programı; genel amaçları, ilkeleri, temel becerileri, öğrenme alanları, öğrenme öğretme süreci ve değerlendirmeden oluşan bir tumdur. Eğitim ortamlarının en somut olduğu yer öğrenme öğretme sürecidir. Öğrenme ve öğretme koşullarının sürekli izlenen günün koşullarına göre düzenlenmiş olması gerekmektedir (Kaya, 2001: 67; Namlu, 1998: 185).

Görsel Sanatlar Dersi öğretim programı, öğrencilerin birikimi, bireysel farklılıkları, gelişim basamaklarına dikkati çekerek öğrenci merkezli bir anlayışla düzenlenmeye çalışılmıştır. Öğrenme öğretme etkinlikleri de bir tümlük içinde değerlendirilerek, öğrencinin katılımını gerektiren uygulamalara yer verilmiştir (MEB, 2006: 15).

2.3.7.1. Çocukların Resimsel Gelişim Özellikleri

Eğitimin bütün alanlarında olduğu gibi Görsel Sanatlar Dersi öğretiminde de standartlara uygun bir eğitimin verilebilmesi için, çocukların gelişim çağı özelliklerini bilmekte yarar vardır. Çok genel bir yargıda bulunacak olursak, çocuklar büyüdükçe resimleri daha ayrıntılı, daha orantılı ve gerçekçi olur. Bununla birlikte çocukların resimlerinin gelişmesi açısından öğretmenin, öğrencilerin resimsel gelişim özelliklerini bilmesi ve buna göre bir eğitim-öğretim olanağı sunması gerekir.

Çocuk resmindeki gelişimi beş evrede ele almak mümkündür.

Karalama Dönemi (2-4 yaş)

İlk yıllarda çocuk kâğıt üzerine gelişigüzel birtakım çizgiler çizer. Bu evre, karalama evresi olarak tanımlanabilir. 18. ay dolaylarında çocuğun ilk karalama girişimleri dikkatimizi çeker. Aslında bu ilk işaret çocuğun gelişimi açısından önemli bir adım sayılabilir. O, kendini yalnız çizerek, boyayarak değil, yazılı bir biçimde de ifade etmeye başlamıştır (Göktaş ve diğerleri, 1999: 15).

Şema Öncesi Dönem (4-7 yaş)

Genelde, dört yaş civarında, çocuklar oldukça tanınabilecek biçimler çizmeye başlar. Bununla birlikte, kesin olarak bunların ne olduğunu söylemek oldukça zordur. Ancak beş yaşlarında, insanlar, evler ya da ağaçlar tanınmaya başlanır; çocuk altı yaşına geldiğinde de biçimler ve şekiller konulu olmaya başlar. Yapılmakta olan resmin türünü belirleyecek öğeler ortaya çıkar (Göktaş ve diğerleri, 1999: 16).

Şematik Dönem (7-9 yaş)

Çocuk yaklaşık 7 yaşlarında insan figürü çizimlerinde belirli, bilinen bazı sembolleri kullanmaya başlar ve bedenın parçalarını kendi aktif bilgisine dayanarak betimler. Resimde sadece baş, gövde, kollar ve bacaklar olmamalı; gözler, burun, ağız gibi organlar da bulunmalıdır. Ayrıca bu yaşta gözlerin burundan, burunun da ağızdan farklı olması, boyun ve saçların çizilmesi beklenir. Genellikle çocuk, resmine eller hatta parmaklar için ayrı ayrı semboller ekler. Çoğunlukla gövde yerine elbise çizilir, 7 yaş çocuğunun genel şeması bu parçaların pek çoğunu kapsar (Göktaş ve diğerleri, 1999: 18).

Çocuğun yaratıcı gücünün oluşturduğu ürünü yalnızca estetik açıdan eleştirmek yanlıştır. Bu dönemde çocuk nesneleri biçim renk açısından gelişigüzel seçmek yerine gerçeğe uygun biçimlemeye başlar. Çocuğun yaşı ilerledikçe düzen ve ayrıntı olgusu daha da gelişmeye başlar. 7-8 yaşlarında çocukların özellikle son figürü çiziminde ayrıntıya girmeye, kol ve bacakları çizgi olarak değil de yüzey olarak çizmeye başlarlar (Yavuzer, 1992: 65).

Gerçekçilik (Guruplaşma) Dönemi (9-12 yaş)

Bu evrede çocuklar ne çezeceklerini uzun uzun düşünürler, yaptıklarını beğenmezler, olması gerektiği biçimde yapamadıklarını sanıp cesaretlerini yitirirler. Çocuğun bu yıllarda kendini anlatma gücüne olan güveni sık sık sarsılır. Kısaca yaratıcı etkinliklerinde beceriksiz ve şaşkındırlar. Fiziksel, zihinsel ve duygusal büyüme sonucu, artık daha önceki yıllarda kullandıkları üslup onları doyurmaz (Göktaş ve diğerleri, 1999: 19).

Görünürde Doğalcılık Dönemi (12-14 yaş)

Ergenliğin başlangıcına rastlayan bu dönemde çocukların giderek doğal çevrelerinden haberdar oldukları dikkati çeker. Çocuk ya da ergen bu dönemde yakın çevresinde gördüğü objelerin orantılarını, boyutlarını, derinliklerini çizgilerine yansıtmaya çalışır. Bu evrede insan figürünün büyük bir ayrıntıyla çizildiği ve tahmin edileceği gibi, cinsel özelliklerden haberdar olmanın büyük ölçüde arttığı, bunların resme yansıdığı gözlenmektedir (Göktaş ve diğerleri, 1999: 20).

Akılcı gerçeklik döneminde çocuk artık kavramlarla nesnelerin yerleşimini belli bir plan ile gerçekleştirerek insanları ilgilendiren etkinlikleri bile tüm nesneleri üstünde taşımaya başlar. Böylece çocuk resim yaparken temel becerileri kazanır duygu ve düşünceleri gelişir ve güven duygusu kazanır. Beceri bir öğretim sonucu gelişir. Beceri öğretiminde öğrenci performansına dayalı olarak önce yapılandırılmış sonra yapılandırılmamış doğru ipuçları verilerek çocuğun kendi gelişimini tamamlamasına rehberlik edilmelidir (Diler ve Varol, 2002: 118).

2.3.7.2. Görsel Sanatlar Dersi Öğretmeninin Nitelikleri

Görsel Sanatlar öğretmeni, çağdaş sanat eğitimi mantığına göre hareket eden, çocukların gelişim basamakları açısından bireysel farklılıklar gösterebileceğini bilen, hem kendi dersi, hem de diğer sosyal etkinlikler anlamında etkili olabilecek görsel sanatlar alanında en iyi eğitimi verebilecek kişidir. Görsel Sanatlar öğretmeni, alanında yetkin, sabırlı, dikkatli, aktif, pratik düşünceli ve yaratıcı olmalıdır. Mesleğin pedagojik özelliklerinin bilincinde olmalı, çocukların resimsel gelişim özellikleri, düzeyleri ve bireysel ayrılıkları konusunda bilgili olup ona göre plan ve program cetveli geliştirmelidir (Erbay, 1997:106).

Çocuk etkinlikleri, seçiminde de dikkatli olunmalı, çocukların belirli aralıklarla yaptıkları resimler ve diğer sanatsal etkinlikler asla ayırılmadan panolara asılmalıdır. Çocukların resimsel gelişimlerinin izlenmeli ve çalışmalar dosyalandırılmalıdır. Öğretmenlikte gösterilen beceri; her şeyden önce sanat derslerinde öğrencilerde hem teknik hem de sanatsal bilgi, beceri ve deneyimleri her boyutta geliştirmeye yöneliktir. Bu gelişme sırasında öğrenci için değerler ve düşünme ortamı yaratılır ve bu ortamda öğretmen yarattığı niteliksel denetim süreci işler. Bu denetim kapsamı içinde, öğrencilerin çalışmalarının düzenlenmesi güdüleme, yönlendirme, öğretim, ürün değerlendirme yer alır. Özetle, burada öğrenme sanatının incelikleri kullanılır (Kırıçoğlu, 2002:119).

Görsel Sanatlar öğretmeni sanatçı yanını geliştirirken uzmanlaştığı ana sanat dalını en iyi biçimde öğrenmelidir. Bu ustalığı öğrencilerine de öğreteceğinden,

yüzeysel olarak öğrenilen bu ustalığın hiç bilmeyene öğretilmesinde güçlükler yaratacağı bilinmelidir (Sezer, 2001:150).

Görsel Sanatlar öğretmeni, hem sanat eğitimcisi hem de sosyal etkinlikler tasarımcısı ve uygulayıcısı olabilmelidir. Şöyle ki, çağdaş sanat eğitimi mantığına göre düşünüldüğünde her ilköğretimde sanat eğitimi ve diğer sosyal etkinlikler alanında gerçekleştirmek durumundadır. Görsel Sanatlar öğretmeni, ayrıca plan ve programlarda etkili olabilecek görsel sanatlar alanında danışmanlık yapabilecek bir sanat eğitimcisi olmalıdır.

Öğretmenlik; bilgi ve deneyim yanında öğrenci ile doğrudan ilişkiyi gerektiren seçkin bir insan bilimidir (Erden, 1991: 12). Çocuğun yaşamında ailesinden sonra en önemli kişi ve sosyal kurum okul ile öğretmenidir. Okuldaki öğretim programlarının içeriği çocuğun gelişiminde ve yaratıcı davranış biçimlerinin kazandırılmasında önemli bir faktör olarak karşımıza çıkar. Bu anlamda öğretmen, çocuğun yaratıcı etkinliklerini yakında izlemeli, yardımcı olmalı ve yaratıcı girişimlerine destek olmalıdır. Böylelikle çocuk, aile, öğretmen ve özellikle çevresindeki arkadaş grupları ile daha sağlıklı iletişim kurarak kendine olan güvenini artırmış olur. Tüm bunlar çocuğun sosyalleşmesi bakımından büyük önem taşır (Artut, 2001: 142).

2.3.7.3. Sınıf Öğretmenlerinin Sanat Eğitimindeki Rolü

Mevcut eğitim fakülteleri, sınıf öğretmenliği müfredatında görsel sanatlarla doğrudan ilgili olabilecek iki ders bulunmaktadır. Bunlar; dört yıllık lisans eğitiminin ikinci sınıfında verilen Sanat Eğitimi Dersi ve dördüncü sınıfta verilen Görsel Sanatlar Öğretimi Dersi'dir.

Sanat Eğitimi Dersi ile sınıf öğretmenliği öğrencilerine aşağıdaki konular benimsetilmeye çalışılmaktadır;

- Düşünce tarihi ve felsefede sanat kuramlarına bakış,

- Sanat alanında bilgi ve deneyimlerin kuramsal ve uygulamalı yönünü kavrama,
- Sanat tarihi ve felsefe konusunda eleştirel düşünme,
- Değerlendirme, bilim ve teknolojiiden yararlanarak sanat kuramlarını yorumlama,
- Sanatın eğitsel işlevleri,
- Sanat objesiyle sanayi objesini ayırabilme,
- Sanatsal olay ve olgular üzerinden farklı disiplinlere ait yapıtları okuma becerisi kazandırma,
- Sanat eserlerinin sergilendiği ortamlar hakkında bilgi ve yaşantılar edinme,
- Yaratıcılık kavramı, yaratıcı birey ve özellikleri, yaratıcı düşünme, sanatsal yaratma süreçleri.

Görsel Sanatlar Öğretimi Dersi ile ise sınıf öğretmenliği öğrencilerine şu konular benimsetilmeye çalışılmaktadır;

- Zihinsel ve duygusal açılardan görsel sanatlar eğitiminin işlevlerini tanıma,
- Grafiksel gelişim basamaklarına göre öğrencilerin gelişim düzeyini saptama,
- Çocuk resmini okuma, programa uygun resim, grafik tasarımı, tekstil tasarımı, mimari tasarım ve geleneksel tasarımları uygulama,
- Resim çizme ve çizim yoluyla görsel, işitsel ve dokunsal algıda farklılaşma,
- Sanat alanıyla öğrenme ve yaratıcılığın gelişimi.

Öğrenme öğretme sürecinin en temel ögesi olan öğretmen önceden belirlenen amaçlar doğrultusunda öğretimi planlayan, öğrenme yaşantılarını ve gerekli ortamı düzenleyerek öğrencilerin öğretim sürecine katılmalarını sağlayarak sürecin her aşamasında öğrenmenin gerçekleşip gerçekleşmediğini izleyen ve değerlendiren kişidir (Yaşar, 2000: 458). Bu bağlamda, Görsel Sanatlar Dersine giren öğretmenlerden bu alana ilişkin yeterlik ve beklentileri belirlenmiştir. Öyle ki öğretmenin hangi deneyim düzeyinde yetiştirilmesi ve bunun için ne tür bir donanım, ona yönelik eğitime gereksinim duyduğu gerçeği sahip olmaları istenilen yeterliliklerle tamamlanmıştır (Özsoy, 1993: 60).

Günümüz sınıf öğretmenleri; bağımsız düşünen, geleceğin sorunları ile yaratıcı ve akılcı bir şekilde uğraşabilecek öğrenciler yetiştirmelidir. Küçük yaştan başlayarak çocukları yaratıcı kılmaya en uygun alan sanatsal alandır. Bu açıdan sanat eğitimi genel ve özel eğitim ve öğrenim içinde genişlik ve yaygınlıkla yer alması gerekli bir disiplindir. Öğrencilerin iç dünyalarını görsel olarak ifade edebilmede ortaya çıkarabilecek her türlü yaratıcılık için öğretmenin yetileri ve öğrencileri ile iletişimi önemlidir. Görsel Sanatlar Dersi programında sınıf öğretmenlerinden sahip olmaları istenen yeterlilik ve beklentiler şu biçimde verilmiştir (MEB, 2006: 85).

- Bir eğitimci olarak, her yönü ile yetkin olma bilinciyle, kendilerini sürekli sorgulayarak var olan yeterliklerini geliştirme çabasında olmaları,
- Öğrencilerin bireysel farklılıklarından doğan görme, anlama, ifade etme ve bunu alanın teknik özellikleri ile gerçekleştirme yeteneklerini yeterince analiz etmeleri,
- Öğrencilerin sosyal ve kültürel çevrelerini gereğince analiz etmeleri,
- Öğrencilerin gelişim basamaklarının özelliklerini kitabi bilgiler yerine gözlem, inceleme, deneyim ve uygulamalardan elde edilen örneklerle belirlemeleri ve bunları eğitim aşamasında kullanmaları,
- Öğrencilerin bedensel, zihinsel, duygusal ve sosyal gelişiminin öğrenme sürecini etkileyeceğini göz önünde bulundurmaları,

- Tüm aşamalarda; şarkı, türkü, masal, efsane, şiir, fıkra, mani, masal gibi diğer sanat alanlarının örnekleriyle öğrencileri uyarmaları ve hayal dünyalarını zenginleştirmeleri,
- Öğrencilerin duyarlıklarını zenginleştirecek drama gibi farklı öğretim tekniklerinden yararlanmaları,
- Öğrencilerin konuya ilişkin çeşitli sorulara uygun ve yeterli yanıtlar verebilmeleri,
- Öğrenme alanı ile ilgili öğretim yaklaşımı, yöntem ve teknikleri ile ilgili bilgi sahibi olmaları,
- Öğrenme alanı ile ilgili bilgi teknolojilerinden yararlanmaları,
- Öğrenme alanına yönelik kazanımları gerçekleştirmeye yönelik öğrenme öğretme etkinliklerini düzenlemeleri,
- Öğrenme yaşantılarının olabildiğince gerçek yaşamın örneklerden yola çıkmaları,
- Kazanımlara uygun araç gereç seçmeleri ve hazırlamaları,
- Öğrencilerin kişisel, ruhsal, etik, sosyal ve kültürel gelişimlerine katkıda bulunacak etkinlikleri planlamaları,
- İşlenen konuyu önceki ve sonraki konularla ilişkilendirmeleri,
- Öğrenme alanının kazanımlarını öğrencilerin düzeyine uygun biçimde sunmaları,
- Zamanı etkili biçimde kullanmaları,
- Öğrenilenleri öğrencilerin yaşamlarıyla ilişkilendirecek olanaklar sunarak hem öğrenilenlere karşı güdülemeyi hem de öğrenilenlerin uygulanarak kalıcılığını sağlamaları,
- Öğrencilerin sınıfta kendilerini özgürce ifade edebilecekleri güvenli bir öğrenme ortamı sağlamaları ve sürdürmeleri,
- Ödül ve yaptırımları etkili biçimde kullanmaları,

- Ses tonlarını etkili biçimde kullanmalarıdır.

2.3.7.4. Görsel Sanatlar Eğitiminde Yöntem ve Teknikler

Görsel Sanatlar Dersinin etkili bir biçimde yürütülmesi için uygulanabilecek yeni yöntem ve teknikler vardır. Bunlar; boyama teknikleri, kolaj, grafik tasarım, fotoğraf, karikatür, batık, kağıt vitray, su kağıdı, mozaik, rölyef, kukla, maske, seramik, heykel mimarı, oyuncak, yoğurma maddeleri, artık maddeler, kağıt ve kağıt türlerinin olanaklarından yararlanma, soru-yanıt, drama, tartışma, anlatım, beyin fırtınası, gezi-gözlem, grup çalışması, gösteri, araştırma, gösterip yaptırma, benzetim, eğitici oyunlar, görüşme proje, örnek olay incelemesidir (MEB, 2006: 119).

Görsel sanatlar eğitimi derslerinin artık klasik sınıf ortamlarından çok iletişim ve güdülemenin daha kolay olacağı sanat dersliklerinde yapılması öngörülmektedir. “U” şeklinde düzenlenen bir sanat odası bu amacı gerçekleştirmektedir (Alakuş, 2003: 6). Sanat eğitimcileri olan Görsel Sanatlar Dersine giren öğretmenlerin gelişmekte olan ülkemizde tepegöz, slayt makinesi ve datashow gibi sahip oldukları araç gereçleri kullanarak eğitim teknolojisinden de yararlanmaları için okullardaki fiziki şartlar, öğretmenlerin tasarım konusunda bilgileri arttırılmalıdır (Özsoy, 1993: 69).

2.3.7.5. Görsel Sanatlar Eğitiminde Araç ve Gereç

Özellikle görsel sanatlar eğitimi dersinde araç-gereç kullanımı çok önemlidir. Çünkü öğrenme-öğretme sürecinde ortamı somutlaştıran, zamanı etkin kullanmayı sağlayan, hatırlamayı kolaylaştıran araç-gereçlerdir. Bu nedenle, etkili öğretim için araç-gerecin gerekliliği şu şekilde açıklanmıştır (Yaşar, 2005: 145):

Öğrenme öğretme sürecinde öğretmenin ders araç gereçlerini etkili bir biçimde kullanabilmesi, gerekli duyuşsal, bilişsel, psikomotor davranışlarına sahip olması gerekir. Etkili kullanılan araç gereçler; öğrencinin ilgisini çeker, amaç ve kazanımların gerçekleşmesine yardımcı olur, öğrenmeyi kolaylaştırır, zenginleştirir (Pennywell, 1980: 45; Akt. Namlu, 1998: 185).

Araç gereç, donanım ve materyal bakımından sağlıklı bir ortamda iyi bir eğitim verilebilmesi için, öğretmen ilk önce kendini tanıyıp, denemeli, hangi örnekleri ve modelleri göstereceğini bilmeli, hangi araç gereçle çalışacağını ve bunları nereden bulabileceğini belirlemelidir. Bunun yanında, hangi şiir, masal, anı, olay ve film den yararlanacağını bilerek öğrenci performansını hangi ölçütlerle değerlendireceğini, yılsonu etkinliklerini nasıl düzenleyeceğini belirleyerek yeni öğretim yılına başlamalıdır (Olçum, 1997: 29; Vural, 1996: 36).

2.3.8. Görsel Sanatlar Eğitiminde Ölçme ve Değerlendirme

Eğitim, öğrencide istenilen davranış değişikliklerini meydana getirme sürecidir. Eğitimde, bu amaca ulaşmak için planlı bir biçimde hareket edilir. Bu nedenle, eğitimin çeşitli evrelerinde ölçme ve değerlendirmeler yapılarak çeşitli kararlar alınır (MEB, 2006: 16).

Eğitim ve öğretim etkinliklerinin vazgeçilmez parçası, öğrencilerin değerlendirilmesidir. Öğrenci değerlendirmesi farklı boyutları olan bir süreçtir. Eğitim-öğretim etkinlikleri, öğrencilerin konu alanına yönelik bilgi ve zihinsel becerilerini kapsadığı gibi tutumlar, ilgiler, öğrenme stilleri gibi duyuşsal ve devinimsel özellikleri de içerir. İyi bir ölçme-değerlendirme süreci tüm bunları içeren, öğrencinin gelişimini farklı boyutlarda ele alan bir süreçtir. Bu boyutların her biri kendi içinde çeşitlenen ve farklı teknikleri gerektiren süreçleri kapsar (MEB, 2006: 16).

Görsel sanatlar eğitiminde temel ilke bireysel farklılıkların gözetilmesidir. Eğitimci hiçbir zaman herkesin aynı sonucu almasını bekleyemez. İlköğretim düzeyinde sanat eğitimi oyunla başlar, öğrencinin kendi eğilimlerini, becerilerini, yetkinliklerini keşfetmesine olanak sağlar. Bu durumda görsel sanatlar dersinde kullanılacak ölçme değerlendirme araçları öz değerlendirme, kontrol listeleri, derecelendirme ölçekleri, öğrenci süreç dosyası, performans ve proje ödevleri, dereceli puanlama anahtarları olacaktır. Aşağıda başlıca ölçme yöntem ve tekniklerine kısaca değinildikten sonra bu derste kullanılabilecek ölçme araçları örnekleriyle beraber verilmiştir. Bu ölçme araçlarının kullanılması zorunlu değildir.

Öğretmen ihtiyaç hissettiği durumlarda uygun gördüklerinden bir ya da birkaçını seçerek ve sürecin amaçlarına göre uyarlayarak kullanabilir (MEB, 2006: 16-32).

Açık Uçlu Soru Türü

Açık uçlu soru türü öğrencilerin kendi çalışmaları, sanatçıların eserleri, tarihi eserler, arkadaşlarının çalışmaları vb. hakkında sorulan soruları sözel olarak cevaplaması için kullanılır. Öğrencilere cevaplaması için duruma göre açık uçlu olarak çeşitli sorular yöneltilebilir.

Kişinin özgün, araştırmacı, yaratıcı düşünme, görsel ifade ve sanatsal birikimlerini sözle ifade etme gücünü, belli konulardaki görüşünü, ilgi ve tutumunu ölçmede açık uçlu soru türleri kullanışlıdır.

Doğru-Yanlış Türü Sorular

Doğru-yanlış türü sorularda, görsel unsurlara dayalı, görsel sanatlara uygun bir cümlelerin mevcut olan bilgilere bağlı olarak doğru mu yanlış mı olduğunun belirlenmesi istenir.

Eşleştirmeli Soru Türleri

İki grup halinde verilen ve birbirleriyle ilgili olan bilgi öğelerinin, belli bir açıklamaya göre eşleştirilmesini gerektirir. “Kim?, Ne?, Nerede?, Vb.” sorularının cevabını oluşturan olgusal bilgilerin ölçülmesinde kullanılır.

Kısa Cevaplı Soru Türü

Bir kelime, bir sembol ya da en çok birkaç kelime ile cevaplanabilen soru türüne denir. Bu tür sorular, bilgi basamağını ölçmek için uygundur. Öğrenci, sorunun cevabını kendisi görsel yolla bulur, sözel olarak ifade eder.

Çoktan Seçmeli Soru Türü

Yöneltelen bir soruya seçenekler verilerek öğrencinin doğru seçeneği bulması istenir. Çoktan seçmeli sorular, yazma, yaratıcı düşünme gibi becerileri ölçmek için

uygun değildir; daha çok bilgi, zihinsel beceriler ve algısal yeteneklerin ölçülmesinde kullanılır.

Görüşme

Öğrencilerle yapılan görüşmeler, öğrencilerin görsel sanatlarla ilgili kazanımlara yönelik etkinlikleri ve konuları algılama ve anlama düzeylerinin değerlendirilmesine yardım eder.

Gözlemler

Görsel sanatlar dersi açısından önemli bir yöntemdir. Gözlemler, öğrenciler hakkında doğru ve hızla algılanabilen bilgiler sağlar.

Aşağıdaki hususlara dikkat edilmesi öğretmenlere gözlem yapmada kolaylık sağlayacaktır:

- Ölçütleri koyarken bireysel farklılıkları göz önünde bulundurunuz.
- Her öğrenciyi birkaç kez gözlemleyiniz.
- Her öğrenciyi değişik durumlarda ve farklı günlerde gözlemleyiniz.
- Her öğrenciyi değişik özellikler, beceriler ve davranışlara göre değerlendiriniz.
- Gözlem için yapılan değerlendirmeyi zaman geçmeden kaydediniz.

Gözlem Formu Örneği

Öğrencinin

Adı ve Soyadı:

Sınıfı:

Açıklama: Aşağıdaki ifadelerin gerçekleştirilme düzeylerini ifadenin karşısında bulunan yere çarpı (x) koyarak işaretleyiniz.

ÖLÇÜTLER	DERECELER		
	Her Zaman	Ara Sıra	Hiçbir Zaman
Tartışmalara katılır.			
Doğal ya da yapay çevrede görsel biçimlendirme öğelerini ve tasarım ilkelerini tanır.			
Farklı kültürlerle ait veya tarihî dönemlerde yapılmış sanat çalışmalarını karşılaştırır ve farklılıklarını gösterir.			
Sanatçıların, kendinin, sınıf arkadaşlarının ve diğer öğrencilerin sanat çalışmalarını inceler.			
Başkalarının sanat çalışmalarına ilgi duyar.			
Sanat çalışmalarıyla ilgili beğenilerdeki farklılıklara saygı duyar.			
Sanat eserinin anlamını açıklamak için eleştirel süreci kullanır ve sanatın işlevini, değişkenliğini tartışır.			
Görsel sanatlar ile diğer sanat dalları arasında bağlantılar kurar.			
Günlük yaşam kalitesini artırmada, sanattan yararlanır.			

Öz değerlendirme

Bireysel veya kendini değerlendirme olarak da adlandırılabilir. Öğrencilerin kendi öğrenme süreçlerini, özellikle başarı düzeylerini ve öğrenme sonuçlarını değerlendirmeleri olarak açıklanabilir. Temel amaç, öğrencilerin kendilerini değerlendirme becerilerini geliştirmektir. Çünkü yaşam boyu öğrenme, bireylerin yalnızca bağımsız çalışmalarını değil; aynı zamanda kendi başarı ve gelişimlerini değerlendirmelerini zorunlu kılmaktadır. Değerlendirme süreci, öğrencinin öğrenmeye yaklaşımı, öğrencinin kendi güçlü ve eksik yanları, becerileri hakkında fikir verir.

Öz Değerlendirme Formu Örneği

Öğrencinin

Adı ve Soyadı:

Sınıfı:

Çalışmanın Adı:

Açıklama: Aşağıda görsel tasarım sürecine yönelik öz değerlendirme formu verilmiştir. Çalışmalarınız boyunca aşağıdaki ifadelerin gerçekleştirilme düzeylerini ifadenin karşısında bulunan yere çarpı (x) koyarak işaretleyiniz.

ÖLÇÜTLER	DERECELER		
	Evet	Kısmen	Hayır
Çalışmamın hazırlık ve uygulama aşamasında diğer sanat alanlarının çeşitli ürünlerinden yararlandım.			
Çalışmamda neler yapacağımı zihnimde canlandırdım.			
Zihnimde canlandırdıklarımı görselleştirdim.			
Verilen konuya uygun kompozisyon oluşturdum.			
Zihnimde canlandırdıklarımı görselleştirmekten mutluluk duydum.			

Grup Değerlendirme

Görsel sanatlarda grup bireylerinin, öğretmenin hazırladığı ölçütlerle kendi çalışmalarını değerlendirmesi esastır. Grup çalışmalarında bireysel olmayan, genel değerlendirmeler yapılmalıdır. Görsel sanatlar eğitiminin bir duyarlılık eğitimi olduğu noktasından hareketle, öğrencilerin birbirlerine olan güvenlerini sarsacak, arkadaşlık bağlarını zedeleyecek, kıskançlık duygularını harekete geçirecek ölçütlerden kaçınılmalıdır. Ancak, öğrencilerin grupla yaptıkları çalışmalarda, amaçlarını, kaygılarını, beklentilerini, karşılaştıkları güçlükleri, beğendikleri yönleri ifade etme yönünde ölçütler hazırlanmalıdır.

Eğitim-öğretim sürecinde yaptırılacak olan grup değerlendirme çalışmaları öğrencilere not vermek için değil, kendilerini ifade etme ve etkili bir öğrenme için kullanılmalıdır.

Grup Değerlendirme Formu Örneği

Grup adı:

Grup üyeleri:

Etkinlik adı:

Sınıf:

Açıklama: Bu form grubunuzla yaptığınız etkinliği grup olarak değerlendirmeniz için Hazırlanmıştır. Aşağıdaki ifadelerin gerçekleştirilme düzeylerini ifadenin karşısında bulunan yere çarpı (x) koyarak işaretleyiniz.

ÖLÇÜTLER	DERECELER		
	Evet	Kısmen	Hayır
Çalışmaya grubun tüm üyeleri katıldı.			
Birbirimizin düşüncelerini hoşgörüyle dinledik.			
Görüşlerimizi özgürce ifade ettik.			
Bu çalışmayla hedeflerimizi gerçekleştirdik.			
Çalışmalarımız sırasında birbirimizi cesaretlendirdik.			
Karşılaştığımız güçlükleri tartışarak aştık.			
Karşılaştığımız sorunlarda yaratıcılığımızı kullandık.			

Kontrol Listeleri

Kontrol listeleri öğretmen tarafından hazırlanarak kullanılan ve öğrencinin sürece katılımını belirleyen bir dizi davranış ve özelliği ölçen listelerdir. Kontrol listelerinde “evet-hayır” veya “var-yok” şeklinde ölçekler kullanılır. Kontrol listeleri performansa ilişkin belirli ölçütlerin karşılanıp karşılanmadığıyla ilgili olan sınırlı durumlarda kullanılabilir.

Kontrol Listesi Formu Örneği

Açıklama: Aşağıdaki ifadelerin öğrenci tarafından gerçekleştirilip gerçekleştirilmediğini ifadenin karşısında bulunan yere çarpı (x) koyarak işaretleyiniz.

Öğrencinin Adı-Soyadı:	Tarih:	
ÖLÇÜTLER	Evet	Hayır
Derse ön hazırlık yaparak geldi.		
Konuya uygun malzemeleri getirdi.		
Malzemeyi konuya uygun olarak kullandı.		
Derse istekle katıldı.		
Farklı uygulama yöntem ve teknikleri denedi.		
Temiz ve düzenli çalıştı.		
Malzemeleri israf etmedi.		
İş bitiminde ortamı temiz ve düzenli bıraktı.		

Derecelendirme Ölçekleri

Derecelendirme ölçekleri, ölçülen özelliğe ilişkin performansı çeşitli düzeyleriyle tanımlayabilir ve ölçütlerin ne dereceye kadar karşılandığını görmeye fırsat verir. Derecelendirme ölçeklerinde, görsel sanatlar alanının karakterine uygun olarak belli ölçütler konulsa da “başarısız”, “zayıf” gibi bir ölçüt kesinlikle kullanılmamalıdır.

Derecelendirme Ölçeği Örneği

Açıklama: Aşağıdaki ifadelerin gerçekleştirilme düzeylerini, ifadenin karşısında bulunan yere çarpı (x) koyarak işaretleyiniz.

Öğrencinin Adı-Soyadı:	Tarih:		
ÖLÇÜTLER	Çok iyi	İyi	Orta
Çalışma için hazırlık yapar.			
İşbirliği içinde çalışır.			
Çalışmalarına uygun farklı yöntemleri özgürce kullanır.			
Bilgi alış verişinde bulunur.			
Duygu ve düşüncelerini çalışmalarına yansıtır.			
Çalışmalarında özgünlüğe önem verir.			

Performans Değerlendirme

Öğrencilerin bilgi ve becerilerini kullanarak ortaya koyduğu ürünlerinin ve ürünü ortaya koyma sürecinin değerlendirilmesine “performans değerlendirme” denir. Performans değerlendirme, öğrencinin gösterdiği ilgi, istek, duyarlılık, çaba, tutku, paylaşım, araştırma, tasarlama, buluş, uygulama, çözüm, analiz, sentez, sonuç vb.nin bulunduğu tüm süreci kapsar.

Performans değerlendirmenin birçok yararı vardır. Bunlar:

- Performans değerlendirme, öğrencileri tanımada etkili bir yol ve yöntemdir.
- Performansın belirli bölümlerine odaklanıldığından, öğretmenin her bir parçayı gözlemleyebilmesini ve değerlendirebilmesini sağlar. Örneğin, öğretmen değerlendirmek istediği çeşitli bölümlerle ilgili hazırlık, tasarlama, uygulama, sorun çözme, sonuca ulaşma vb. süreçlerine yönelik ölçütler

hazırlayarak detaylı değerlendirme imkânı bulabilir. Böylece öğretmen tek bir değerlendirme aracıyla öğrencinin performansının birçok boyutunu da ölçebilir.

- Öğretmen, aynı değerlendirme aracı ile öğrencinin zaman içindeki gelişimini bir çizelge kullanarak izleyebilir.

Performans Ödevleri

Performansın değerlendirilmesinde kullanılan araçlardan biri performans ödevleridir. Performans ödevi, öğrencinin sahip olduğu bilgi ve becerilerini günlük yaşamla da ilişkilendirerek ortaya koymasını gerektiren kısa süreli çalışmalardır.

Öğretmen, uygun gördüğü konularla ilgili kendisi veya okulun zümre öğretmenleriyle beraber öğrenci ilgi ve yeteneklerine göre performans ödevleri hazırlayabilir.

Öğretmen,

- Ödev öncesi, verdiği ödevin değerlendirileceği dereceli puanlama anahtarını çoğaltarak öğrencilere verir,
- Öğrencilerin ödev yönergesini okumalarını sağlar,
- Öğrencilerin çalışmalarını “dereceli puanlama anahtarı” ile değerlendirir.

Sınıf	İçerik	Beklenen Performans	Süre	Değerlendirme
4	Müze Bilinci	Araştırma yapma, eleştirel düşünme, kişisel ve sosyal değerlere önem verme, millî, manevi ve evrensel değerlere duyarlı olma	3 Hafta	Dereceli puanlama anahtarı

Sevgili Öğrenciler,

Sizden, tercih ettiğiniz beş adet günlük gazeteyi tarayarak müze, tarihî eser, ören yeri, anıt vb. ile ilgili haber, yorum, bilgi ve yazıları toplayarak yorumlarınızı içeren bir rapor hazırlamanız beklenmektedir.

Bu çalışmayı yaparken aşağıdaki adımları izlemeniz size yardımcı olacaktır.

1. Çalışma takviminizi oluşturunuz.
2. Bir günde birkaç gazeteyi veya aynı gazeteyi beş gün süreyle tarayabilirsiniz.
3. Keseceğiniz resim ve yazıları belli düzen içerisinde hazırlamalısınız.
4. Belgelerinizi arkadaşlarınızla tartışmak üzere okuyup kişisel görüşlerinizi de değerlendirerek raporunuzda belirtmelisiniz.
5. Ödeviniz;
 - Bilgilerinizin konu ile bağlantısı,
 - Araştırma beceriniz,
 - Kaynaklardan ne ölçüde yararlandığınız,
 - Yorumlama beceriniz,
 - Temiz ve düzenli çalışmanız,
 - Tasarımınız,
 - Çalışmayı benimsemeniz,
 - Eleştirel düşünme düzeyinize göre değerlendirilecektir.

Dereceli Puanlama Anahtarı

Öğrenci Adı-Soyadı:

Sınıfı:

Açıklama: Aşağıdaki dereceli puanlama anahtarı, yaptığınız çalışmayı değerlendirmek amacıyla hazırlanmıştır. Bu anahtar aynı zamanda çalışmanızı yürütürken hangi ölçütlere dikkat edeceğiniz konusunda size bilgi vermektedir.

ÖLÇÜTLER	DERECELER		
	3 Çok İyi	2 İyi	1 Orta
Bilgilerin konu ile bağlantısı			
Araştırma becerisi			
Kaynaklardan ne ölçüde yararlandığı			
Yorumlama becerisi			
Temiz ve düzenli çalışma			
Tasarım			
Çalışmayı benimseme			
Eleştirel düşünme düzeyi			
TOPLAM:			

Proje Ödevleri

Projeler de performans ödevleri arasında yer almaktadır. Projeler, geniş içerikli, uzun süreli performans ödevleridir. Projeler, öğrencilerin ilginç buluşlarını, düşüncelerini, hayallerini, yaratıcılıklarını kullanarak ortaya koyabilecekleri çalışmalardır.

Performans ve proje ödevlerinde, tek bir yol ve yöntem yoktur. Bu nedenle iyi tanımlanmış ölçütlerle değerlendirilmelidir. Başarılı bir değerlendirme yapmak için her bir performans ödevi, bir dereceli puanlama anahtarı ile eşleştirilmelidir. Öğrenciler, dereceli puanlama anahtarının bir örneğini alırlar. Böylece öğrenciler, değerlendirme sürecinde nelere dikkat etmeleri gerektiğini bilerek çalışmalarını ona göre gerçekleştirirler. Ancak dereceli puanlama anahtarındaki ölçütler, öğrenciyi sınırlandırmayacak, aşırı kontrol altında olduğu hissini uyandırmayacak, yaratıcılığını kullanmasına engel teşkil etmeyecek ve not alma, değerlendirilme endişesine kapılarak baskı altında olduğu duygusunu uyandırmayacak şekilde hazırlanmalıdır.

Proje Ödevi Örneği

Aşağıda proje ödevi ve bu ödevin değeriendirileceği “dereceli puanlama anahtarı” verilmiştir. Öğretmen, uygun gördüğü konularla ilgili kendisi veya okulun zümre öğretmenleriyle beraber öğrenci ilgi ve yeteneklerine göre yeni projeler hazırlayabilir.

Öğretmen;

- Öğrencilere, proje ödevini ve bu ödevin değeriendirileceği dereceli puanlama anahtarını çoğaltarak verir,
- Öğrencilerin ödev yönergesini okumalarını sağlar.
- Öğrencilere, sınıf mevcutlarına göre eşit sayıda gruplar oluşturmaları konusunda rehberlik eder.
- Öğrencilerin çalışmalarını dereceli puanlama anahtarı ile değeriendirir.

Sınıf	İçerik	Beklenen Performans	Süre	Değeriendirme
5	Görsel Sanat Kültürü	Seçme, karşılaştırma, biçimlendirme, grup çalışması ve iş birliği	5 ay	Dereceli puanlama anahtarı

Sevgili Öğrenciler,

Sizden yılsonunda kendi çalışmalarınızdan oluşan bir sergi düzenlemeniz beklenmektedir.

Bu çalışmayı yaparken aşağıdaki adımları izlemeniz size yardımcı olacaktır.

1. Sınıfın tüm üyeleri bu çalışmaya katılmalıdır.
2. Aranızda iş bölümü yapmalısınız. Gruplarınızı aşağıdaki gibi oluşturabilirsiniz.

- **Duyuru Grubu:** Afiş, broşür ve davetiye hazırlama varsa kitle iletişim araçlarıyla serginin duyurulması vb.
- **Hazırlık Grubu:** Sergilenecek çalışmaların toplanıp seçilmesi, sergi sürecinde sergiyle ilgilenilmesi ve çalışmaların iadesi vb.
- **Sergileme Grubu:** Toplanan çalışmaların sergiye hazırlanması (etiketleme ve paspartu), mekân seçimi ve çalışmaların mekâna yerleştirilmesi
- **Açılış Grubu:** Organizasyon, müzik, ikram vb.

Çalışmaların sergilenmesinde, görsel sanat dallarına göre heykel, seramik, resim, mimari tasarımlar, karikatür, fotoğraf vb. ya da teknik ve malzeme farkına göre yoğurma maddeleri, boyama teknikleri, baskı teknikleri, alçı çalışmaları, artık malzemelerle çalışmalar vb. grupta yapılabilir.

Dereceli Puanlama Anahtarı

Grup adı:

Sınıf:

Açıklama: Aşağıdaki dereceli puanlama anahtarı, yaptığınız çalışmayı değerlendirmek amacıyla hazırlanmıştır. Bu anahtar aynı zamanda çalışmanızı yürütürken hangi ölçütlere dikkat edeceğiniz konusunda size bilgi vermektedir.

ÖLÇÜTLER	DERECELER		
	3 Çok İyi	2 İyi	1 Orta
Görevlerin zamanında tamamlanması			
Diğer gruplarla iş birliğinin yapılması			
Görevlerin nitelikli yapılması			
Projenin benimsenmesi			
Projenin öğrenci başarısına katkısı			
TOPLAM:			

Öğrenci Süreç Dosyası

Süreç dosyası, öğrencinin yıl içerisinde yaptığı tüm çalışmaların, ürünlerin bulunduğu dosyadır. Böylece öğrencide çalışmalarını karşılaştırma, yorumlama, saklama, yaptığı işe değer verme ve saygı duyma bilinci gelişir.

Görsel sanatlar dersinde öğrencilerin yaptığı tüm çalışmalar birer değerdir. Bunun yanı sıra öğrencinin ulaşmak istediği hedef ve bu hedefe ulaşmak için gösterdiği çabanın sonucu ortaya çıkan eskizler, ürünler, kendini ifade eden yazılar ile süreç dosyalarının içeriğini oluşturur.

Görsel sanatlar dersinde, öğrenci gelişiminin izlenmesi amacıyla süreç dosyalarının oluşturulması oldukça önemlidir. Öğrencinin süreç içinde ve süreç sonundaki gelişim aşamaları hakkında en iyi belgeleri öğrencinin süreç dosyalarından edinmek mümkündür. Bu amaçla her öğrencinin süreç dosyası oluşturması gerekmektedir.

Öğrenci süreç dosyasının amaçları şunlardır:

- 1.Öğrencinin öz disiplin ve sorumluluk bilincini geliştirmek ve kendi kendini değerlendirme becerisi kazandırmaktır.
- 2.Öğrencinin gelişimini örneklerle ve daha sağlıklı izleyebilmektir.
3. Öğrencinin gelecekteki öğrenmelerine bilgi sunmak ve ışık tutmaktır.
- 4.Öğrencilerin yeteneklerini sergilemek ve ilgi alanlarını geliştirmektir.
- 5.Öğrencilerin arkadaşlarının gelişimini izleyerek birbirlerine yardımcı olmalarını sağlamak ve böylelikle gelecekte yapacakları ekip çalışmalarına başlangıç yapmaktır.
- 6.Öğrencilerin kendi çalışmalarını değerlendirmeye yardım etmektir.
- 7.Öğretmene eğitsel kararlar vermede yardım etmektir.

8.Ailenin öğrencinin çalışmaları hakkında bilgi almasını sağlayarak iletişim kurmaktır.

9.Ürün ve süreci değerlendirmek için bilgi toplamaktır.

Öğrenci süreç dosyasının içinde olması gerekenler:

1. Kapak: Başlık, isim, öğretim yılı, içindekiler sayfasının bulunduğu kapak sayfası hazırlanır.

2. Ön söz: Öğrenci, çalışmalarının başlangıçtan o ana kadarki gelişimi hakkındaki düşüncelerini anlatır.

3. Öğrenci tarafından dosyaya konulan tüm ürünler ya da çalışmalar: Öğrencilerin ödevler (taslak ya da bitmiş hâlleri), günlükler, araştırmalar, problemler ve stratejiler, diyagramlar, fotoğraflar, resimler, video - kaset ve ses kasetleri ya da CD'ler, grup ödevleri ve projeler, öğretmen anekdotları, öğretmen kontrol listeleri ve tüm çalışmaları.

SÜREÇ DOSYASI DEĞERLENDİRME ÖLÇEĞİ

Performans Düzeyi Boyutlar	4 (Örnek olacak nitelikte)	3 (Yeterli)	2 (Kabul edilebilir)	1 (Geliştirilmeli)
İçerik	Süreç dosyası, tüm gerekli materyalleri içeriyor.	Süreç dosyası, gerekli materyallerin büyük çoğunluğunu içeriyor.	Süreç dosyası, gerekli materyallerin birazını içeriyor.	Süreç dosyası, gerekli materyallerin çok azını içeriyor.
Dosyada bulunanların özelliği	Dosyada bulunanlar öğrencinin gelişimini ve bilgisini yansıtıyor.	Dosyada bulunanlar öğrencinin gelişimini yansıtıyor fakat bilgilerin bir kısmını yansıtıyor.	Dosyada bulunanlar öğrencinin hem bilgisini hem de gelişimini biraz yansıtıyor.	Dosyada bulunanlar gerekli bilgileri ve gelişimi yansıtıyor.
Düzenleme	Süreç dosyası, tam ve düzenli olarak oluşturulmuş. İzleyici, gerekli her şeyi bulabiliyor.	Süreç dosyası, iyi düzenlenmiş, izleyici aradığı şeyleri bulmakta çok az sıkıntı yaşıyor.	Süreç dosyası, kısmen düzenli sayılabilir İzleyici aradığını bulmakta biraz zorlanıyor.	Süreç dosyasında, düzene ilişkin bir görüntü var ama izleyici aradığını bulmakta çok zorlanıyor.
Kişisel yansıma	Tüm yansımalar betimleyici ve öğrencinin iç dünyasını yansıtan kişisel etkileşimleri içeriyor.	Yansımaların büyük bölümü betimleyici ve öğrencinin iç dünyasını yansıtan kişisel etkileşimleri içeriyor.	Yansımaların bazıları betimleyici ve öğrencinin iç dünyasını yansıtan kişisel etkileşimleri içeriyor.	Yansımaların çok azı betimleyici ve öğrencinin iç dünyasını yansıtan kişisel etkileşimleri içeriyor.
Süreç dosyasının bir bütün olarak etkililiği	Süreç dosyası, öğrencinin becerilerini, yeterliklerini ve bilgisini çok iyi bir biçimde gösteriyor.	Süreç dosyası, öğrencinin becerilerini, yeterliklerini ve bilgisini göstermeye yardımcı oluyor.	Süreç dosyası, öğrencinin becerilerini, yeterliklerini ve bilgisini kısmen gösteriyor.	Süreç dosyası, öğrencinin becerilerini, yeterliklerini ve bilgisini göstermiyor.

BÖLÜM III

ARAŞTIRMANIN YÖNTEMİ

Bu bölümde, araştırma modeli, evreni ve örnekleme, katılımcılar, verilerin toplanması, verilerin çözümlemesi ve yorumlanması açıklanmıştır.

3.1. ARAŞTIRMANIN MODELİ

Sınıf öğretmenlerinin ve sınıf öğretmenliğinde okuyan öğrencilerin Görsel Sanatlar Dersi ile ilgili görüşlerinin belirlenmesi amaçlanan bu araştırma, tarama modelinde nitel bir çalışmadır.

Tarama modeli, geçmişte var olan ya da şu anda var olan bir durumu olduğu biçimiyle betimlemeyi amaçlayan bir araştırma yaklaşımıdır. Tarama modeli araştırmaya konu olan birey ya da nesneleri değiştirme ve etkileme çabası göstermeden onları kendi koşulları içerisinde bulunduğu anda var olan durumu olduğu gibi değiştirmeden etkileme çabası göstermeden betimlemeyi amaçlayan bir araştırma yaklaşımıdır (Karasar, 1999: 77).

Nitel araştırmalar ise belli özellikleri paylaşan çeşitli araştırma stratejilerini belirlemek için kullanılan genel bir terimdir. Nitel araştırmalar çok yöntemli, araştırma problemine yorumlayıcı yaklaşımı benimseyen bir yöntemdir. Nitel araştırmanın amacı sınıflama, listeleme, kopyalama, karşılaştırma, benzetme yoluyla özel bir sosyal durumu olayı ya da rolü anlamaktır (Uzuner, 1997: 428).

Nitel araştırmalarda araştırmanın konusu, doğası ve amacına göre birçok yöntem kullanılır. Nitel araştırmalarda en yaygın biçimde tercih edilen yöntemler gözlem, görüşme ve yazılı doküman incelemesidir (Yıldırım ve Şimşek, 2000: 10). Bu araştırmada veriler görüşme yoluyla toplanmıştır. Görüşme yöntemi bireylerin çeşitli konularla ilgili, düşünce, tutum, bilgi ve davranışları ve bunların olası nedenlerinin öğrenilmesinin en kısa yoludur (Karasar, 1999: 166). Görüşmenin amacı araştırmakta olduğu konu hakkında önceden hazırlanmış olduğu sorular ya da

görüşme sırasında tasarlanan sorular aracılığıyla kişinin düşüncelerini ve duygularını sistematik olarak ortaya çıkarmaktır. Alan yazında görüşme türleri üçe ayrılmaktadır. Bunlar yapılandırılmış görüşme, yarı yapılandırılmış görüşme, yapılandırılmamış görüşmelerdir (Türnüklü, 2000: 544).

Bu araştırmanın verileri görüşme türünden yarı yapılandırılmış görüşme tekniği ile toplanmıştır. Yarı yapılandırılmış görüşme yapılandırılmış görüşme tekniğine göre esnek, konuları önceden belirlenmiş görüşmecinin konudan çıkabileceği, fakat araştırmacının kopya vermeyecek şekilde görüşmeyi şekillendirebildiği bir araştırma türüdür (Uzuner, 1999: 180). Araştırmacı alt başlıklarla ilgili ayrıntılı sorularla görüşmeyi yönlendirebilir, istediği bilgiyi alabilmek için konuyu tartışmaya açabilir, soruların yanıtları diğer soruda yanıtlanmış ise o sorunun geçilebileceği standart sorulara ayrıntılı yanıtlar verilmesi beklenir. Böylece araştırmacı ve görüşmecinin bazı konuları daha ayrıntılı tartışarak araştırmacının gerektiğinde konunun cevabını vermeden, konuyu yönlendirebildiği bir tekniktir (Özgüven, 1992: 36).

3.2 ARAŞTIRMANIN EVRENİ VE ÖRNEKLEMİ

Araştırmanın evrenini, Milli Eğitim Bakanlığına bağlı İlköğretim Okullarında görev yapan sınıf öğretmenleri ve YÖK'e bağlı üniversitelerin sınıf öğretmenliği bölümünde okuyan öğrenciler oluşturmaktadır, örneklemini ise Niğde İl Milli Eğitim Müdürlüğü'ne bağlı, Merkez, İlçe ve Köylerde çalışan sınıf öğretmenleri ile Niğde Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Sınıf Öğretmenliği Bölümünde okuyan 4. sınıf öğrencileri oluşturmaktadır.

3.3. KATILIMCILAR

Nitel araştırmalarda araştırma probleminin özelliği, araştırmacının sahip olduğu kaynakların sınırlılığı, kullanılan bilgi toplama ve veri çözümleme yöntemlerinin özelliği sebebiyle bazen bir birey bile nitel araştırma örneklemini oluşturabilmektedir (Yıldırım ve Şimşek, 2000: 54). Nitel araştırmalarda örneklem seçimi, araştırma kaynaklarının sınırlılığı ve kullanılan bilgi toplama ve veri

özmlleme yöntemlerine göre değişmektedir. Bu araştırmada amaçlı örneklem yöntemlerinden kolay ulaşılabilir durum rneklemesi kullanılmıştır.

Kolay ulaşılabilir durum rneklemesi yönteminde araştırmacı yakın olan ve erişilmesi kolay olan durumu seçer. Kolay ulaşılabilir durum rneklemesi, çoğu zaman araştırmacının diğer yöntemleri kullanma olasılığının olmadığı durumlarda kullanılır. Bu rneklem çalışmaya hız ve pratiklik kazandırır. Genellikle kolay ulaşılabilen örneklemeler göreli olarak daha az maliyetlidir. Tüm nitel araştırmaların amacı, çalıştıkları durum ya da durumlarla ilgili daha zengin betimsel ve derinlemesine bilgiye dayalı bir veri seti oluştırmaktır. Bu amaca hizmet ettiği sürece ve gerekçelerinin açık ve inanılır bir biçimde sunulduğu durumlarda uygulanabilir (Yıldırım ve şimşek, 1999: 74).

Niğde Milli Eğitim Müdürlüğüne bağlı 17 ilköğretim kurumunda görev yapan 50 ğretmen ve Niğde Üniversitesi Eğitim Fakültesi Sınıf ğretmenliği Bölümü 4. sınıf ğrencisi 50 kişi araştırmanın örneklemine oluşturmuştur. Araştırma yapılacak bazı okullardan randevu alınarak bazı öğretmenlerle ise sosyal ortamlarında yüz yüze görüşme yapılmıştır. Öğretmenlerin görev yaptığı okullar ve öğrencilerin öğrenim görmekte olduğu yüksek ğretim kurumu “Ek-1” de verilmiştir.

3.3.1. Araştırmaya Katılan Sınıf ğretmenlerinin Ve Sınıf ğretmenliği ğrencilerinin zellikleri

Tablo 3.1. Katılımcıların Cinsiyet Bilgileri ve Frekans Dağılımları

Cinsiyet Bilgileri	ğretmen (f)	ğrenci (f)
Bay	21	14
Bayan	29	36
Toplam	50	50
Genel Toplam	100	

Araştırmaya katılan öğretmenlerin ve öğrencilerin cinsiyet zellikleri Tablo 3.1’de gösterilmiştir. Ancak cinsiyetle ilgili bulgularda diğer verileri etkileyen durumlara bakılmamıştır. Tablo 3.1’de görüldüğü gibi, araştırmaya katılan 50

öğretmenden 29'u bayan, 21'i baydır. Araştırmaya katılan 50 öğrencinin ise 36'sı bayan, 14'ü baydır.

Tablo 3.2. Katılımcıların Yaş Aralıkları Ve Frekans Dağılımları

Yaş Aralıkları	Öğretmen (f)	Öğrenci (f)
20–25 Yaş	11	46
26–30 Yaş	23	3
31–35 Yaş	12	1
36–40 Yaş	3	-
41 Ve Üzeri Yaş	1	-
Toplam	50	50
Genel Toplam	100	

Araştırmaya katılan öğretmenlerin ve öğrencilerin yaş özellikleri Tablo 3'de gösterilmiştir. Ancak yaşla ilgili bulgularda diğer verileri etkileyen durumlara bakılmamıştır. Tablo 3.2'de görüldüğü gibi, araştırmaya katılan 50 öğretmenden 11'i 20–25 yaş arlığında, 23'ü 26–30 yaş arlığında, 12'si 31–35 yaş arlığında, 3'ü 36–40 yaş arlığında ve 41 ve üzeri yaşta ise 1 öğretmen bulunmaktadır. Araştırmaya katılan 50 öğrencinin ise 46'sı 20–25 yaş arlığında, 3'ü 26–30 yaş arlığında, 31–35 yaş arlığında ise 1 öğrenci vardır.

Tablo 3.3. Katılımcıların Öğrenim Durumu

Lisans Programları	Öğretmen (f)	Öğrenci (f)
Eğitim Fakültesi	36	50
Yüksek Öğretmen Okulu	4	-
Diğer	10	-
Toplam	50	50
Genel Toplam	100	

Araştırmaya katılan sınıf öğretmenlerinin mezun olduğu lisans programları ile sınıf öğretmenliği öğrencilerinin öğrenim görmekte olduğu lisans programları Tablo 3.3'te gösterilmiştir. Ancak öğrenim durumu ilgili bulgularda diğer verileri etkileyen durumlara bakılmamıştır. Tablo 4'te görüldüğü gibi, araştırmaya katılan 50

öğretmenden 36'sı eğitim fakültesi, 4'ü yüksek öğretmen okulu ve 10 öğretmen ise diğer yüksek öğrenim kurumlarından mezun olmuşlardır. Öğrencilerin ise tamamı eğitim fakültesinde öğrenim görmektedir.

Tablo 3.4. Katılımcıların Hizmet Süreleri İle Öğrenim Gördüğü Sınıfın Frekans Dağılımları

Öğretmenlerin Hizmet Süreleri Ve Öğrencilerin Öğrenim Gördüğü Sınıf	Öğretmen (f)	Öğrenci (f)
0–5 Yıl	24	-
6–10 Yıl	13	-
11–15 Yıl	8	-
16–20 Yıl	5	-
4. Sınıf	-	50
Toplam	50	50
Genel Toplam	100	

Araştırmaya katılan sınıf öğretmenlerinin hizmet süreleri ile sınıf öğretmenliği öğrencilerinin öğrenim görmekte olduğu sınıf Tablo 3.4'te gösterilmiştir. Ancak bu tablo ile ilgili bulgularda diğer verileri etkileyen durumlara bakılmamıştır. Tablo 3.4'te görüldüğü gibi, araştırmaya katılan 50 öğretmenden 0–5 yıl arasında görev yapan 24 öğretmen, 6–10 yıl arasında 13 öğretmen, 11–15 yıl arasında 8 öğretmen ve 16–20 yıl arasında görev yapan 5 öğretmen bulunmaktadır. Sınıf öğretmenliği öğrencilerinin ise tamamı 4. sınıf öğrencisidir.

Tablo 3.5. Katılımcıların Görsel Sanatlara Karşı İlgilerinin Frekans Dağılımları

Görsel Sanatlara Karşı İlgileri	Öğretmen (f)	Öğrenci (f)
Görsel sanatlara karşı çok ilgiliyim	2	6
Görsel sanatlara karşı ilgim var	7	16
Görsel sanatlara karşı ilgim yok	41	28
Toplam	50	50
Genel Toplam	100	

Araştırmaya katılan sınıf öğretmenlerinin ve sınıf öğretmenliği öğrencilerinin görsel sanatlara karşı ders dışındaki ilgileri Tablo 3.5'te gösterilmiştir. Ancak bu tablo ile ilgili bulgularda diğer verileri etkileyen durumlara bakılmamıştır. Öğretmenlerden 2'si öğrencilerden 6'sı görsel sanatlara karşı çok ilgili olduklarını söylerken, öğretmenlerden 7'si öğrencilerden 16'sı görsel sanatlara karşı ilgili olduklarını belirtirken 41 öğretmen ve 28 öğrenci görsel sanatlara karşı ilgin yok diye görüş bildirmişlerdir.

3.4. VERİLERİ TOPLAMA ARACI

Yarı yapılandırılmış görüşme yoluyla gerçekleştirilen verilerin toplanma süreci beş aşamada gerçekleştirilmiştir. Bu süreç aşağıda belirtilmiştir.

3.4.1. Görüşme Formunun Hazırlanması

Verilerin toplanması için yarı yapılandırılmış görüşme tekniğinin kullanılması kararlaştırıldıktan sonra araştırmacı tarafından bir görüşme formu geliştirilmiştir. “Öğretmen Görüşme Formu” Ek-2’de “Öğrenci Görüşme Formu” Ek-3’te verilmiştir. Görüşme Formu hazırlanırken dikkate alınacak kimi ilkeler vardır. Bunları şu şekilde sıralayabiliriz (Yıldırım ve Şimşek, 2000: 201):

- Kolay anlaşılabilir sorular yazma, odaklı sorular hazırlama.
- Açık uçlu sorular sorma, yönlendirmekten kaçma.
- Alternatif sorular ve sondalar hazırlama.
- Çok boyutlu soru sormaktan kaçınma.
- Farklı türden sorular yazma ve soruları mantıklı bir biçimde düzenlemedir.

Araştırmacı yukarıda belirlenen ilkeler ışığında görüşme formunu geliştirmiştir. Görüşme formu geliştirilirken öncelikle sorular ana başlıklar biçiminde oluşturulmuş, soruların kolay anlaşılır ve açık olarak ifade edilip edilmediğini belirlemek amacıyla 5 Ekim 2009 tarihinde 10 öğretmen, 10 öğrenci ve 2 uzmanla pilot uygulama yapılmıştır. Görüşmenin başlangıcında araştırmacı, araştırmanın amacını ve nasıl yürütüleceğini öğretmenlere ve öğrencilere açıklamış. Görüşme

tamamlandıktan sonra öğretmenlerin ve öğrencilerin görüşme sorularına verdiği yanıtlar çözümlenerek dökümü alınmıştır. Sorulara verilen yanıtlarla öğretmenlerin ve öğrencilerin anlayamadıkları soru maddeleri değiştirilmiştir. Böylece sorular daha anlaşılabilir hale gelmiştir. Araştırmacı araştırma sonucuna etkisi olmayacak soruları değiştirerek görüşme formunu yeniden şekillendirmiştir.

Görüşme formlarında yer alan yeni sorular aşağıda belirtilmiştir:

Öğretmenler için;

1. Sınıf mevcudunuz ortalama kaç kişidir?
2. Görsel Sanatlar Dersinin işlenme zamanını (ders saatini) nasıl belirliyorsunuz?
3. Öğrencileriniz Görsel Sanatlar Dersine karşı nasıl bir bakış açısına sahiptirler?
4. Veliler Görsel Sanatlar Dersine karşı nasıl bir bakış açısına sahiptirler?
5. Kendinizi Görsel Sanatlar Dersi için yeterli buluyor musunuz?
6. Görsel Sanatlar Dersi müfredatında yer alan konuları nasıl işliyorsunuz?
7. İlköğretimde Görsel Sanatlar Dersine ilişkin genel görüşleriniz nelerdir?
8. Görsel Sanatlar Dersi programındaki öğrenme alanlarına ilişkin görüşleriniz nelerdir?
9. Görsel Sanatlar Dersi öğrenme-öğretme sürecinde ne tür etkinlikler yapıyorsunuz?
10. Yeni programın etkinlikleri ve uygulanması konusunda görüşleriniz nelerdir?
11. Görsel Sanatlar Dersinde değerlendirme sürecini nasıl gerçekleştiriyorsunuz?
12. Görsel Sanatlar Dersinde karşılaştığınız sorunlar nelerdir?
13. Görsel Sanatlar Dersinde karşılaştığınız sorunlara ilişkin çözüm önerileriz nelerdir?

Öğrenciler için;

1. Öğretmen olduğunuzda okuttuğunuz sınıfın kaç kişi olmasını istiyorsunuz?

2. Öğretmen olduğunuzda Görsel Sanatlar Dersinin işlenme zamanını (ders saatini) nasıl belirlersiniz?
3. Öğretmen olduğunuzda, öğrencilerinizin Görsel Sanatlar Dersine karşı nasıl bir bakış açısına sahip olmasını beklersiniz?
4. Öğretmen olduğunuzda, velilerin Görsel Sanatlar Dersine karşı nasıl bir bakış açısına sahip olmasını beklersiniz?
5. Görsel sanatlar eğitimi ile ilgili aldığınız derslerden sonra kendinizi Görsel Sanatlar Dersi için yeterli buluyor musunuz?
6. Öğretmen olduğunuzda, Görsel Sanatlar Dersi müfredatında yer alan konuları nasıl işlemeyi düşünüyorsunuz?
7. İlköğretimde Görsel Sanatlar Dersine ilişkin genel görüşleriniz nelerdir?
8. Görsel Sanatlar Dersi programındaki öğrenme alanlarına ilişkin görüşleriniz nelerdir?
9. Öğretmen olduğunuzda Görsel Sanatlar Dersi öğrenme-öğretme sürecinde ne tür etkinlikler yaptırmayı düşünüyorsunuz?
10. Yeni programın etkinlikleri ve uygulanması konusunda görüşleriniz nelerdir?
11. Öğretmen olduğunuzda Görsel Sanatlar Dersinde değerlendirme sürecini nasıl gerçekleştirirsiniz?
12. Öğretmen olduğunuzda Görsel Sanatlar Dersinde karşılaştığınız sorunlar neler olabilir?
13. Öğretmen olduğunuzda Görsel Sanatlar Dersinde karşılaştığınız sorunlara ilişkin çözüm önerileriniz nelerdir?

3.4.2. Görüşme Kılavuzu

Görüşme kılavuzu, araştırmacı ile kaynak kişinin (katılımcının) bir arada oldukları süre zarfındaki durumu belirleyen, görevlerini açıklayan belgedir (Karasar, 1999: 169).

Araştırmacı öğretmenlere ve sınıf öğretmenliği öğrencilerine “Sınıf öğretmenlerinin ve sınıf öğretmenliğinde okuyan öğrencilerin Görsel Sanatlar Dersi ile ilgili görüşlerini” belirlemeye yönelik kendileriyle görüşmek istediğini ifade etmiştir. Görüşmenin sohbet havasından süreceği, soruların kendisi tarafından

solulacağı belirtilmiştir. Görüşme başlamadan önce araştırmacı tarafından tüm ayrıntıları içeren yazılı bir sözleşme Ek-2/I ğretmenlere Ek-3/I sınıf ğretmenliği ğrencilerine hazırlanmıştır. Bu kılavuzda araştırmacının kendisinin Niğde Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Resim-İş A.B.D. Resim-İş Eğitimi Programından Yüksek Lisans ğrencisi olduğu ve bu araştırmadan elde edilecek verilerin Yüksek Lisans tezinin verilerini oluşturacağı da belirtilmiştir.

3.4.3. Görüşmenin İlkeleri

Görüşme soruları belirlendikten sonra uygun bir şekilde sıralanmış ve soruların planlanan sırayla sorulması kararı alınmıştır. Ancak soruların yanıtlanması sırasında, sorulan soruya başka bir sorudan alınabilecek yanıt alınmış ise o sorunun tekrar sorulmamasına karar verilmiştir. Görüşme sırasında öğretmenler ve öğrenciler tarafından herhangi bir sorunun yanıtı tam olarak alınamamış ise o sorunun tekrar sorulması kararı alınmıştır. Görüşme sırasında herhangi bir sorunun yanıtı tatmin edici bulunmamış ise ‘‘Söylemek istediğiniz başka bir şey var mı?’’ diye belirtilerek katılımcının soruyu daha açık ve anlaşılır yanıtlaması sağlanmıştır. Soruların sorulması sırasında katılımcılar soruyu anlamayacak olursa yönlendirme yapmayacak şekilde gereken açıklamalarda bulunulmuştur.

3.5. GöRüşMENİN YAPILMASI

Öğretmenlerle yapılan görüşmeler 16 Kasım 2009 ile 3 Mayıs 2010 tarihleri arasında, öğrencilerle yapılan görüşmeler ise 6 Aralık 2010 ile 25 Aralık 2011 tarihleri arasında gerçekleşmiştir.

Katılımcılarla yapılan görüşmelerin tamamı araştırmacı tarafından yüz yüze gerçekleştirilmiştir. Araştırmacı tarafından görüşmeye başlamadan önce her katılımcıya görüşme sözleşmesi okunmuş, araştırmaya katılan ğretmen ve öğrencilere paralel yönde 13’er soru yöneltilmiştir. Görüşme soruları ise her katılımcıya aynı sıra ile sorulmuş, sorulan sorunun yanıtında sonuca ulaşılamamış ve ya konu dışına ıkılmışsa, soru tekrar sorularak görüş alınmaya çalışılmıştır.

3.6. VERİLERİN ANALİZİ

Veriler, görüşme yoluyla elde edildikten sonra betimsel analiz tekniği ile çözümlenmiştir. Daha sonra elde edilen nitel veriler sayısallaştırılmıştır.

Betimsel analizde elde edilen veriler daha önceden belirlenmiş temalara göre sadeleştirilir ve yorumlanır. Bu analiz türünde veri kaynaklarından kimi alıntılar yapmak, çalışmanın güvenilirliği ve sağlığı açısından yararlıdır. Betimsel çözümlemede, görüşülen ya da gözlenen bireylerin görüşlerini çarpıcı bir biçimde yansıtmak amacıyla doğrudan alıntılara yer verilir. Bu amaçla elde edilen veriler önce mantıksal bir sıraya konulur. Doğru ve mantıklı biçimde sıralanarak yorumlanır okuyuculara sunulur (Yıldırım ve Şimşek, 2000: 158). Son olarak da araştırmacı sonuçları yorumlayarak gelecekle ilgili tahminlerde bulunarak yeni açılımlara ulaşmaya çalışır. Bu tür analiz dört aşamadan oluşmaktadır. Bunlar; betimsel analiz için çerçeve oluşturma, tematik çerçeveye göre verilerin işlenmesi, bulguların tanımlanması ve bulguların yorumlanmasıdır (Altunışık ve diğerleri, 2001: 222). Araştırmada elde edilen veriler bu aşamalar göz önüne alınarak çözümlenmiştir.

Betimsel analiz için bir çerçeve oluşturma: Öncelikle her öğretmen ve öğrenci için ayrı görüşme dökümü formu hazırlanarak görüşme kayıtlarının dökümü yapılmıştır. Burada amaç, “Görüşme Kodlama Anahtarı” hazırlarken araştırmacıya; güvenilirlik ve geçerlik çalışması yaparken hem araştırmacıya hem de uzmanlara kolaylık sağlamaktır.

Tematik Çerçeveye Göre Verilerin İşlenmesi: Bu aşamada daha önceden oluşturulan çerçeveye göre elde edilen veriler tekrar okunmuş ve düzenlenmiştir. Bu aşamada, verileri tanımlama amacıyla seçilmesi anlamlı ve mantıklı bir biçimde bir araya getirilmesi söz konusudur. Görüşme soruları okunarak her soru için verilen yanıtlar doğrultusunda seçenekler sıralanmıştır.

Yapılan değerlendirme sonunda her bir soru maddesinin altında soru ile ilgili yanıt seçeneklerinin yazılı olduğu Görüşme ve Kodlama Anahtarı Ek-2/IV, Ek-3/IV kayıt formu oluşturulmuştur. Bu görüşme kodlama anahtarında görüşme sorularına ve bu soruların yanıtlarını kapsayacak biçimde oluşturulan seçeneklere yer

verilmiştir. Görüşme kodlama anahtarında yer alan yanıt seçeneklerinin güvenilirliğini belirlemek amacıyla beşer adet öğretmen ve öğrenci görüşme dökümü yansız atama yöntemiyle seçilmiştir. Seçilen beş adet görüşmeciye ait görüş ve kodlama çoğaltılıp alandan bir uzmana verilmiştir. Görüşme dökümü formları ile görüşme kodlama anahtarları araştırmacı ve uzman tarafından bağımsız olarak değerlendirilmiştir. Değerlendirme görüşmecilerin görüşüne uygun bulunan seçeneğin ilgili görüşme kodlama anahtarlarına yaptıkları işaretlemelerin tutarlılığını belirlemek amacıyla her sorunun yanıtı incelenerek araştırılmıştır. Bu çalışmadan sonra görüşme kodlama anahtarına (Ek-2/IV, Ek-3/IV) son biçimleri verilmiştir.

Bulguların Tanımlanması: Düzenlenen verilerin daha kolay anlaşılır ve okunabilir duruma getirilmesi anlamlaştırılması bu aşamada gerçekleştirilir. Veriler kolay, anlaşılır bir dilde tanımlanmalıdır. Yarı yapılandırılmış görüşme yoluyla elde edilen nitel veriler sayısallaştırılır. Verilerin sayısal analizinde frekans hesapları kullanılmıştır.

Bulguların Yorumlanması: Tanımlanan bulguların açıklanması, ilişki kurulması bu aşamada yapılır. Neden sonuç ilişkisi ve farklı bulgular arasında karşılaştırma yapılması araştırmacının yorumunun daha nitelikli olmasına yardımcı olur. Araştırmada her görüşme formunda yer alan sorulara dayalı veriler çözümlenmiştir. Görüşmecilerin her soruya verdikleri yanıtların frekans ve yüzde dağılımları belirlenmiş görüşmecilerin çarpıcı olan görüşleri doğrudan alınmıştır. Araştırma güvenilirliğinin gerçekleştirilmesi amacıyla 50 görüşme kodlama anahtarı 50 öğretmen için 50 görüşme kodlama anahtarı ise 50 öğrenci için çoğaltılmıştır. Araştırmacı ve alandan bir uzman birbirinden bağımsız araştırma kapsamındaki öğretmen ve öğrenci görüşme kodlama anahtarında her sorunun yanıtını içeren uygun seçeneği kodlamıştır. Görüşme kodlama anahtarına işaretlemeler yapılırken, uzman katılımcıların yanıtlarını kodlama anahtarında bulamamışsa, yeni bir seçenek oluşturmuştur.

BÖLÜM IV

BULGULAR VE YORUMLAR

Bu bölümde kendileriyle görüşme yapılan öğretmen ve öğrencilerin görüşme sorularına verdikleri yanıtlardan elde edilen bulgulara ve yorumlarına yer verilmiştir. Bulgu ve yorumların sunulmasında araştırmanın temel amacı doğrultusunda ele alınan ve yanıtlanması gereken soruların görüşme formundaki soru sırası dikkate alınarak sunulmuştur.

4.1. BİRİNCİ ALT PROBLEME İLİŞKİN BULGULAR VE YORUM

Öğretmenlere “Sınıf Mevcudunuz Ortalama Kaç Kişidir?”, ve öğrencilere “Öğretmen Olduğunuzda Okuttuğunuz Sınıfın Kaç Kişi Olmasını İstiyorsunuz?” sorusu yöneltilmiştir. Öğretmenlerin ve öğrencilerin bu soruya verdikleri yanıtlar ve frekans dağılımları Tablo 4.1.1’de gösterilmiştir.

Tablo 4.1.1. Sınıf Mevcudu Frekans Dağılımları

Sınıf Mevcudu	Öğretmen (f)	Öğrenci (f)
10–15	-	6
16–20	3	28
21–25	16	11
26–30	19	5
31–35	12	-
Toplam	50	50
Genel Toplam	100	

Tablo 4.1.1’de, öğretmenlerden 3’ü okuttuğu sınıfın 16–20 kişi olduğunu, 16’sı 21–25 kişilik sınıf mevcudu olduğunu, 19 öğretmen 26–30 kişilik bir sınıfta eğitim-öğretim görevini üstlendiğini ve 31-35 kişilik sınıfı olduğunu beyan eden 12 öğretmen olduğunu görmekteyiz.

Sınıf öğretmenliği öğrencilerinden 6'sı öğretmen olduğunda eğitim-öğretim vereceği sınıfın 10-15 kişilik bir sınıf, 28 öğretmen adayı sınıfının 16-20 kişilik bir sınıf, öğretmen adaylarından 11'i 21-25 kişilik bir sınıf ve 5 öğretmen adayında 26-30 kişilik bir sınıf olmasını istediği Tablo 4.1'de görülmektedir.

Bir eğitim-öğretim ortamında öğrenci sayısı azaldıkça öğretmenin ulaşacağı öğrenci sayısının artacağını düşünürsek, ülkemizde okullaşmanın hızla artması gerektiğini ve kalabalık sınıfların sayısının azaltılmasının öğrenci başarısını arttıracaklarını söyleyebiliriz. Tablo 4.1.1'de de görüldüğü gibi kalabalık sınıflarda eğitim-öğretim görevini üstlenen öğretmen sayısı fazla iken, kalabalık olmayan sınıf ortamı isteyen öğretmen adayı sayısının fazlalığı göze çarpmaktadır.

4.2. İKİNCİ ALT PROBLEME İLİŞKİN BULGULAR VE YORUM

Öğretmenlere “Görsel Sanatlar Dersinin İşlenme Zamanını (Ders Saatini) Nasıl Belirliyorsunuz?” ve öğrencilere “Öğretmen Olduğunuzda Görsel Sanatlar Dersinin İşlenme Zamanını (Ders Saatini) Nasıl Belirlersiniz?” sorusu yöneltilmiştir. Öğretmenlerin ve öğrencilerin bu soruya verdikleri yanıtlar ve frekans dağılımları Tablo 4.2.1'de gösterilmiştir.

Tablo 4.2.1. Görsel Sanatlar Dersinin İşlenme Zamanını Belirleme Frekansı ve Dağılımları

Yanıtlar	Öğretmen (f)	Öğrenci (f)
Müfredata göre belirlerim	9	14
Okul idaresi belirler	10	-
Önemli gördüğüm derslerden sonra işlerim	13	7
Çocukların yorulduğu son saatlere koyarım	15	10
Çocukların isteğine göre belirlerim	3	19
Toplam	50	50
Genel Toplam	100	

Tablo 4.2.1'de öğretmenlerin 9'u “Müfredata göre belirlerim”, 10'u “Okul idaresi belirler”, 13'ü “Önemli gördüğüm derslerden sonra işlerim” , 15'i

“Çocukların yorulduğu son saatlere koyarım” ve 3 öğretmen “Çocukların isteğine göre belirlerim” demişlerdir.

Öğretmen adaylarının 14’ü “Müfredata göre belirlerim”, 7’si “Önemli gördüğüm derslerden sonra işlerim” , 10’u “Çocukların yorulduğu son saatlere koyarım” ve 19’u “Çocukların isteğine göre belirlerim” şeklinde görüş bildirmişlerdir.

Tablo 4.2.1’de görüldüğü gibi ders saatinin belirlenmesi ile ilgili bir görüş birliği sağlanamamıştır. İlköğretimi büyük bir sistem olarak düşünecek olursak, elbette Görsel Sanatlar Dersi de bu sistemin en önemli unsurlarından biridir. Bu nedenle Görsel Sanatlar Dersinin verimli bir hale getirilmesi için uygun zaman ve koşullar sağlanmalı, çocukların bu konudaki isteklerinin karşılanması derse karşı motivasyonu arttıracak unutulmamalıdır.

4.3. ÜÇÜNCÜ ALT PROBLEME İLİŞKİN BULGULAR VE YORUM

Öğretmenlere “Öğrencileriniz Görsel Sanatlar Dersine Karşı Nasıl Bir Bakış Açısına Sahiptirler?”, ve öğrencilere “Öğretmen Olduğunuzda, Öğrencilerinizin Görsel Sanatlar Dersine Karşı Nasıl Bir Bakış Açısına Sahip Olmasını Beklersiniz?” sorusu yöneltilmiştir. Öğretmenlerin ve öğrencilerin bu soruya verdikleri yanıtlar ve frekans dağılımları Tablo 4.3.1’te gösterilmiştir.

Tablo 4.3.1. Birinci Kademe Öğrencilerinin Görsel Sanatlar Dersine Karşı İlgileri ve Frekans Dağılımları

Yanıtlar	Öğretmen (f)	Öğrenci (f)
Çok ilgili	-	9
İlgili	42	41
İlgisiz	3	-
Boş ders olarak görüyorlar	5	-
Toplam	50	50
Genel Toplam	100	

Tablo 4.3.1’de 42 öğretmen öğrencilerini Görsel Sanatlar Dersine karşı “ilgili” bulurken, 3 öğretmen “ilgisiz” ve 5 öğretmen ise öğrencilerinin Görsel Sanatlar Dersini “boş ders olarak gördükleri” yönünde görüş bildirmişlerdir.

Sınıf öğretmenliği öğrencilerinden 9’u öğretmen olduğunda öğrencilerini Görsel Sanatlar Dersine karşı “çok ilgili”, 41’i ise “ilgili” olmalarının yeterli olacağını söylemişlerdir.

Görsel Sanatlar Dersinde başarılı bir süreç yakalamak istiyorsak öğrencilerin bu derse karşı ilgilerini en üst seviyeye çıkarmak zorundayız. Öğrencilerin derse karşı ilgi düzeylerini arttırmakta öğretmen gayreti tek başına etkisiz kalabilir. Öğrencinin sosyal çevresi ilginin artmasında ve azalmasında önemli roller oynayan en büyük etmenlerden birisidir. Bireyin sosyal çevresi günümüz iletişim araçlarıyla birlikte gitgide genişlemekte sınır tanımaz bir hale bürünmektedir. Bu durum elbette yeni bir sanat algısı oluşturacaktır ve oluşturmaktadır. Yaşanan gelişmelerin eğitim-öğretim yaşamına entegre edilmesi ulusal çapta bir gayreti gerekli kılmaktadır. Sanatla yaşamını bütünleştirmiş bireyler yetiştiremezsek, gelişmiş ve her alanda ilerlemiş bir toplum hayali kurmak anlamsız olur.

Tablo 4.3.2. Velilerin Görsel Sanatlar Dersine Karşı Bakış Açısı Frekans Dağılımları

Yanıtlar	Öğretmen (f)	Öğrenci (f)
Gerekli görüyorlar-görmeliler	3	21
Gereksiz görüyorlar-görmeliler	38	-
Bir fikrim yok	9	-
Önemli bir ders olarak görüyorlar-görmeliler	-	16
Çocuğu her yönüyle geliştiren bir ders olarak görmelerini	-	13
Toplam	50	50
Genel Toplam	100	

Velilerin Görsel Sanatlar Dersine karşı ilgisi sorulan öğretmenlerden 3’ü veliler Görsel Sanatlar Dersini “gerekli görüyorlar”, 38’i veliler bu dersi “gereksiz görüyorlar”, ve 9 öğretmen ise “bir fikrim yok” şeklinde görüş bildirmişlerdir.

Öğretmen adaylarından 21'i veliler bu dersi “gerekli görmeliler” 16'sı “önemli bir ders olarak görmeliler” ve 13 öğretmen adayı ise velilerin Görsel Sanatlar Dersini “çocuğu her yönüyle geliştiren bir ders olarak görmelerini” beklerim şeklinde görüş bildirmişlerdir.

Tablo 4.3.2’de görülmektedir ki öğretmenlerin velilerle ilgili ortaya koydukları ile öğretmen adaylarının velilerden beklentileri tamamen ters durumlardır. Velilerin bu tutumu böyle devam ettikçe Görsel Sanatlar Dersinde başarıyı yakalamak zor olacaktır. Bir öneri olarak, çağımız eğitim sistemine aktif olarak velileri de katmak bir zorunluluk olmuştur. Okulda öğretilmeye çalışılanla evde öğretilenlerin birbiriyle örtüşmemesi öğrenciyi bir ikilemin içine çekmektedir. Bu birçok alanda olacağı gibi görsel sanatlar alanında da öğrenci başarısızlığının en büyük nedenleri arasında sayılabilir.

4.4. DÖRDÜNCÜ ALT PROBLEME İLİŞKİN BULGULAR VE YORUM

Öğretmenlere “Kendinizi Görsel Sanatlar Dersi İçin Yeterli Buluyor Musunuz?”, ve öğrencilere “Görsel Sanatlar Eğitimi İle İlgili Aldığınız Derslerden Sonra Kendinizi Görsel Sanatlar Dersi İçin Yeterli Buluyor Musunuz?” sorusu yöneltilmiştir. Öğretmenlerin ve öğrencilerin bu soruya verdikleri yanıtlar ve frekans dağılımları Tablo 4.4.1’de gösterilmiştir.

Tablo 4.4.1. Katılımcıların Görsel Sanatlar Dersi İçin Yeterlilikleri Ve Frekans Dağılımları

Yanıtlar	Öğretmen (f)	Öğrenci (f)
Yeterli buluyorum	6	14
Kısmen yeterli buluyorum	13	6
Yeterli bulmuyorum	31	30
Toplam	50	50
Genel Toplam	100	

Tablo 4.4.1’de de görüldüğü gibi sınıf öğretmenlerinden 6’sı kendimi Görsel Sanatlar Dersi için “Yeterli buluyorum”, 13’ü “Kısmen yeterli buluyorum” ve 31 öğretmen kendimi Görsel Sanatlar Dersi için ” Yeterli bulmuyorum” şeklinde görüşlerini beyan etmişlerdir.

Sınıf öğretmenliği öğrencilerine de sorulan bu soruya 14 öğretmen adayı “Yeterli buluyorum”, 6 öğretmen adayı “Kısmen yeterli buluyorum” ve öğretmen adaylarından 30’u kendimi Görsel Sanatlar Dersi için “Yeterli bulmuyorum” şeklinde görüş bildirmişlerdir.

Tablo 4.4.1’de görüldüğü üzere öğretmen ve öğrencilerin büyük çoğunluğu kendilerini Görsel Sanatlar Dersi vermeye yönelik yetersiz bulmaktadır. Bu durumda ya eğitim fakültelerinde görsel sanatlar eğitimi dersinin kalitesinin artırılması ya da ilköğretim okullarında branşlaşmanın daha alt sınıflara indirilmesi gerekmektedir. Çünkü ilköğretim derslerinin hepsi farklı birer uzmanlık alanıdır. Bir öğretmenden bu derslerin hepsini kusursuz bir şekilde işlemesini bekleyemeyiz. Bu nedenle sınıf öğretmenliği algısında reform nitelikte değişikliklerin yapılması gerekmektedir.

4.5. BEŞİNCİ ALT PROBLEME İLİŞKİN BULGULAR VE YORUM

Öğretmenlere “‘Görsel Sanatlar Dersi Müfredatında Yer Alan Konuları Nasıl İşliyorsunuz?’”, ve öğrencilere “‘Öğretmen Olduğunuzda, Görsel Sanatlar Dersi Müfredatında Yer Alan Konuları Nasıl İşlemeyi Düşünüyorsunuz?’” sorusu yöneltilmiştir. Öğretmenlerin ve öğrencilerin bu soruya verdikleri yanıtlar ve frekans dağılımları Tablo 4.5.1’de gösterilmiştir.

Tablo 4.5.1. Katılımcıların Görsel Sanatlar Dersi Konularının İşlenişiyle İlgili Cevapları Ve Frekans Dağılımları

Yanıtlar	Öğretmen (f)	Öğrenci (f)
Müfredata uyarım	16	15
Müfredata uymam	15	6
İmkânlar dâhilinde	6	8
Öğrenci seviyesine göre	13	21
Toplam	50	50
Genel Toplam	100	

Görsel Sanatlar Dersi konularının işlenişiyle ilgili soruya 16 öğretmen “müfredata uyarım”, 15 öğretmen “müfredata uymam”, 6 öğretmen “imkânlar dâhilinde”, 13 öğretmen ise “Öğrenci seviyesine göre” konuları işlerim şeklinde cevap vermişlerdir.

Bu soruyu; 15 öğretmen adayı “Müfredata uyarım”, 6 öğretmen adayı “Müfredata uymam” 8 öğretmen adayı “İmkânlar dâhilinde” ve 21 öğretmen adayı “Öğrenci seviyesine göre” işlerim şeklinde cevaplamışlardır.

Eğitimde birliğin ve derslerin birbiriyle ilişkisinin sekteye uğramaması için ders içeriklerinin belli bir program dahilinde yürütülmesi gerekmektedir. Tabi bunları yaparken bölgesel farklılıklar, kültürel değerler, öğrenci hazır bulunuşluluğu v.b etmenler göz ardı edilmemelidir.

Eğitimde fazla katı olmak eğitim ortamını sıkıcı hale getirebileceği gibi eğitim ve öğretimin kalitesini de düşürebilir. Eğitim ortamını fazla başıboş bırakmadan eğlenceli hale getirmek ve eldeki imkânlardan en iyi şekilde yararlanmak öğrencilerin Görsel Sanatlar Dersine karşı ilgisini olumlu yönde etkileyebilir.

Tablo 4.5.2. Katılımcıların İlköğretimde Görsel Sanatlar Dersine İlişkin Genel Görüşleri Ve Frekans Dağılımları

Yanıtlar	Öğretmen (f)	Öğrenci (f)
Çocukların kendilerini ifade etmelerini sağlar.	18	21
Çocukların yaratıcı düşünmesini geliştirir.	14	18
Çocukların hayal gücünü geliştirir.	19	24
Ders sayesinde çocuklar sınıf içi ve dışını güzelleştirir.	8	12
Çocukların duygusal gelişimini sağlar.	10	22
Öğretmen tarafından telafi dersi olarak görülmektedir.	7	-
Çocuklar renkleri ve çevreyi tanır.	9	13
Öğretmen öğrenciyi tanır.	16	9
Çocuklara girişimci olma yeteneği kazandırır.	14	11
Çocuklar estetik duygu edinir.	7	5
Toplam	122	135
Genel Toplam	257	

Öğretmenlerin 18'i Görsel Sanatlar Dersi "Çocukların kendilerini ifade etmelerini sağlar", 14'ü "Çocukların yaratıcı düşünmesini geliştirir", 19'u "Çocukların hayal gücünü geliştirir", 8'i "Ders sayesinde çocuklar sınıf içi ve dışını güzelleştirir", 10'u "Çocukların duygusal gelişimini sağlar", 7'si "Öğretmen tarafından telafi dersi olarak görülmektedir", 9'u "Çocuklar renkleri ve çevreyi tanır", 16'sı "Öğretmen öğrenciyi tanır", 14'ü "Çocuklara girişimci olma yeteneği kazandırır", 7'si "Çocuklar estetik duygu edinir" şeklinde görüşlerini açıklamışlardır.

Sınıf öğretmenliği öğrencilerinden 21'i Görsel Sanatlar Dersi "Çocukların kendilerini ifade etmelerini sağlar", 18'i "Çocukların yaratıcı düşünmesini geliştirir", 24'ü "Çocukların hayal gücünü geliştirir", 12'si "Ders sayesinde çocuklar sınıf içi ve dışını güzelleştirir", 22'si "Çocukların duygusal gelişimini sağlar", 13'ü "Çocuklar renkleri ve çevreyi tanır", 9'u "Öğretmen öğrenciyi tanır", 11'i "Çocuklara girişimci olma yeteneği kazandırır", 5'i "Çocuklar estetik duygu edinir" şeklinde bu soruyu cevaplandırmışlardır.

Görsel sanatların ülkemizdeki durumu düşünüldüğünde katılımcılar bu soruda umut verici bir tablo çizmişlerdir. Öğretmenler ve öğretmen adayları Görsel Sanatlar

Dersine karşı genel anlamda olumlu düşüncelere sahiptir. Öğretmenlerin ve öğretmen adaylarının bu tutumu Görsel Sanatlar Dersinin geleceği açısından önemlidir denilebilir.

Tablo 4.5.3. Katılımcıların Görsel Sanatlar Dersi Programındaki Öğrenme Alanlarına İlişkin Görüşleri Ve Frekans Dağılımları

Yanıtlar	Öğretmen (f)	Öğrenci (f)
Programın içeriği zor	14	8
İçerik yoğun süre az	13	24
Sınıf öğretmeni branş öğretmeni kadar bilgili değildir.	19	17
Sınıf öğretmeni içerik konusunda araştırmacı değildir.	6	12
İçerik özel beceri ve yetenek istiyor.	12	15
Toplam	64	76
Genel Toplam	140	

Öğretmenlere ve öğrencilere “Görsel Sanatlar Dersi Programındaki Öğrenme Alanlarına İlişkin Görüşleriniz Nelerdir?” sorusu yöneltilmiştir. Öğretmenlerin ve öğrencilerin bu soruya verdikleri yanıtlar ve frekans dağılımları Tablo 4.5.3’te gösterilmiştir.

Görsel Sanatlar Dersi öğrenme alanlarına ilişkin bu soruya öğretmenlerden 14’ü “Programın içeriği zor”, 13’ü ” İçerik yoğun süre az”, 19’u “Sınıf öğretmeni branş öğretmeni kadar bilgili değildir”, 6’sı “Sınıf öğretmeni içerik konusunda araştırmacı değildir”, 12’si “İçerik özel beceri ve yetenek istiyor” şeklinde cevap vermişlerdir.

Sınıf öğretmenliği öğrencilerinden 8’i “Programın içeriği zor”, 24’ü ” İçerik yoğun süre az”, 17’si “Sınıf öğretmeni branş öğretmeni kadar bilgili değildir”, 12’si “Sınıf öğretmeni içerik konusunda araştırmacı değildir”, 15’i “İçerik özel beceri ve yetenek istiyor” şeklinde cevap vermişlerdir.

Yeni programın öğrenme alanlarına ilişkin katılımcılar genel anlamda olumsuz görüşler bildirmişlerdir. İçeriğin zorluğu, süre sıkıntısı, bilgi eksikliği, araştırma sorunu ve içeriğin özel beceri isteyen yönlerinin çokluğu başlıca sorunlar olarak görülmüştür.

Öğrencinin eğitim ihtiyacına uygun olarak hazırlanmış bir eğitim programına devam eden öğrencinin mesleğe yönelik beklentisinin olumlu olması beklenir. Ayrıca öğrencilerin eğitim programında yer alan hedeflere ulaştıkça yani sınıf düzeyleri yükseldikçe beklentilerinin olumlu yönde gelişmesi beklenir (Erden, 1991: 14).

Maalesef ülkemizde görsel sanatlara ayrılan sürenin çok sembolik (1 ders saati) olması görsel sanatlara verilen önemi ortaya koymaktadır. Yukarıda belirtilen sorunlar doğrultusunda Görsel Sanatlar Dersi üzerinde tekrar hassasiyetle durulması gereken bir ders halini almıştır.

Tablo 4.5.4. Katılımcıların Görsel Sanatlar Dersi Öğrenme-Öğretme Sürecinde Yaptırdıkları Ve Yaptırmayı Planladıkları Etkinlikler Ve Frekans Dağılımları

Yanıtlar	Öğretmen (f)	Öğrenci (f)
Boya teknikleri	33	16
Çizgi, leke, desen çalışması ile ilgili etkinlikler	17	11
Araç gereç kullanımı ile ilgili etkinlikler	12	8
Doğal varlıkları tanıma ile ilgili etkinlikler	19	12
Görsel okuma ile ilgili etkinlikler	6	4
Bireysel farklılıkları ortaya çıkarma ile ilgili etkinlikler	14	9
Baskı çalışmaları yapabilme ile ilgili etkinlikler	13	15
Natürmort, vitray ile ilgili etkinlikler	16	12
Grup etkinlikleri	18	23
Toplam	148	110
Genel Toplam	258	

Öğretmenlere “Görsel Sanatlar Dersi Öğrenme-Öğretme Sürecinde Ne Tür Etkinlikler Yapıyorsunuz?”, ve öğrencilere “Öğretmen Olduğunuzda Görsel

Sanatlar Dersi Öğrenme-Öğretme Sürecinde Ne Tür Etkinlikler Yaptırmayı Düşünüyorsunuz?” sorusu yöneltilmiştir. Öğretmenlerin ve öğrencilerin bu soruya verdikleri yanıtlar ve frekans dağılımları Tablo 4.5.4’te gösterilmiştir.

Görsel Sanatlar Dersi etkinlikleri ile ilgili bu soruya 33 öğretmen “Boya teknikleri”, 17 öğretmen “Çizgi, leke, desen çalışması ile ilgili etkinlikler”, 12 öğretmen “Araç gereç kullanımı ile ilgili etkinlikler”, 19 öğretmen “Doğal varlıkları tanıma ile ilgili etkinlikler”, 6 öğretmen “Görsel okuma ile ilgili etkinlikler”, 14 öğretmen “Bireysel farklılıkları ortaya çıkarma ile ilgili etkinlikler”, 13 öğretmen “Baskı çalışmaları yapabilme ile ilgili etkinlikler”, 16 öğretmen “Natürmort, vitray ile ilgili etkinlikler”, 18 öğretmen “Grup etkinlikleri”, yaptırdığını söylemişlerdir.

Bu soruya öğretmen adaylarından 16’sı “Boya teknikleri”, 11’i “Çizgi, leke, desen çalışması ile ilgili etkinlikler”, 8’i “Araç gereç kullanımı ile ilgili etkinlikler”, 12’si “Doğal varlıkları tanıma ile ilgili etkinlikler”, 4’ü “Görsel okuma ile ilgili etkinlikler”, 9’u “Bireysel farklılıkları ortaya çıkarma ile ilgili etkinlikler”, 15’i “Baskı çalışmaları yapabilme ile ilgili etkinlikler”, 12’si “Natürmort, vitray ile ilgili etkinlikler”, 23’ü “Grup etkinlikleri” şeklinde yanıtlar vermişlerdir.

Öğrenciler bu etkinlikler sayesinde; Her türlü araç gereci kullanarak doğada gördüğü nesne ve figür biçimlerini görsel anlatım diline dönüştürme isteği ve kullanma becerisi kazanır. Farklı tekniklerin getireceği anlatım zenginliklerinin farkına varır. Kullandığı tekniklerin dışında yeni teknikler arama isteği ve cesareti kazanır.

Görsel Sanatlar Dersi etkinlikleri doğru bir yöntemle ele alınırsa öğrenci üzerinde çok yönlü ve olumlu bir etki bırakabilir. Gelişim çağında ki çocuklar Görsel Sanatlar Dersi etkinlikleri sayesinde dengeli bir kişilik geliştirebilir. Çevreye duyarlı, kendine güvenen, iyi iletişim kurabilen ve yaratıcı bireyler olabilirler.

4.6. ALTINCI ALT PROBLEME İLİŞKİN BULGULAR VE YORUM

Öğretmenlere ve öğrencilere “Yeni Programın Etkinlikleri Ve Uygulanması Konusunda Görüşleriniz Nelerdir?” sorusu yöneltilmiş yeni programın etkinlikleri

ve uygulanması konusunda öğretmenlerin ve öğrencilerin görüşleri alınmıştır. Öğretmenlerin ve öğrencilerin bu soruya verdikleri yanıtlar ve frekans dağılımları Tablo 4.6.1’de gösterilmiştir.

Tablo 4.6.1. Katılımcıların Yeni Programın Etkinlikleri Ve Uygulanması Konusundaki Görüşleri Ve Frekans Dağılımları

Yanıtlar	Öğretmen (f)	Öğrenci (f)
Yeni programın etkinlikleri yoğun	24	13
Grup ve bireysel etkinlikler yapılıyor	17	-
Etkinlikler araç gereç eksik olduğu için uygulanmıyor	26	-
Etkinlikler sınıf seviyesine ağır	20	14
Yeni programı incelemedim	10	23
Toplam	110	50
Genel Toplam	160	

Yeni programın etkinlikleri ve uygulanması konusunda 24 öğretmen ve 13 öğrenci “Yeni programın etkinlikleri yoğun”, 17 öğretmen “Grup ve bireysel etkinlikler yapılıyor”, 26 öğretmen “Etkinlikler araç gereç eksik olduğu için uygulanmıyor”, 20 öğretmen ve 14 öğrenci “Etkinlikler sınıf seviyesine ağır”, 10 öğretmen ve 23 öğrenci “Yeni programı incelemedim”, şeklinde görüş bildirmişlerdir.

Ülkedeki tüm okulları kapsayacak bir ders programı ortaya konurken çok yönlü bir değerlendirmenin yapılması programın başarısını artıran en önemli faktörlerden biridir. Bu nedenle okulların olanaklarını, bölgesel imkânları, ailelerin sosyo-ekonomik durumunu, öğretmenlerin yeterliliklerini, öğrenci seviyesini vb. birçok faktörü hesaba katmak gerekir. Bunları hesaba katmadığımız takdirde bu program uygulanırlıktan uzak, öğretmene, aileye ve öğrenciye sıkıntı vermekten ileriye gidemez. Ayrıca yeni programın tanıtılması hususunda sıkıntıların bulunduğu katılımcılar tarafından ortaya konmuştur.

4.7. YEDİNCİ ALT PROBLEME İLİŞKİN BULGULAR VE YORUM

Öğretmenlere “Görsel Sanatlar Dersinde değerlendirme sürecini nasıl gerçekleştiriyorsunuz?”, ve öğrencilere “Öğretmen olduğunuzda Görsel Sanatlar Dersinde değerlendirme sürecini nasıl gerçekleştirirsiniz?” sorusu yöneltilmiştir. Öğretmenlerin ve öğrencilerin bu soruya verdikleri yanıtlar ve frekans dağılımları Tablo 4.11’de gösterilmiştir.

Tablo 4.7.1. Katılımcıların Görsel Sanatlar Dersi Değerlendirme Süreci İle İlgili Görüşleri Ve Frekans Dağılımları

Yanıtlar	Öğretmen (f)	Öğrenci (f)
Planlama ve planlamayı kâğıda aktarma ile	6	9
Öğrencinin temizlik ve düzeniyle	29	23
Çalışmaları sınıf panosuna asarak	23	28
Derse ilişkin tutumlarıyla	7	5
Sürece dayalı etkinlikler ile	9	16
Paylaşımçı olma yeteneği ile	12	-
Yeni programın değerlendirme ölçekleri ile	14	18
Duygu ve düşüncelerini kâğıda aktarabilme yeteneği ile	22	16
Gözlem yaparak	14	-
Çocuğun kendini iyi ifade etme yeteneği ile	6	14
Diğer derslerde aldığı notları ile	16	3
Çocuklar bireysel farklılıkları ve becerileri ile	10	-
Yaratıcı ve eleştirisel düşünme yeteneği ile	-	8
İstenilen tekniği ne kadar uyguladıkları ile	-	5
Toplam	168	145
Genel Toplam	313	

Bu soruya öğretmenlerden 6’sı “Planlama ve planlamayı kâğıda aktarma ile”, 29’u “Öğrencinin temizlik ve düzeniyle”, 23’ü “Çalışmaları sınıf panosuna asarak”, 7’si “Derse ilişkin tutumlarıyla”, 9’u “Sürece dayalı etkinlikler ile”, 12’si “Paylaşımçı olma yeteneği ile”, 14’ü “Yeni programın değerlendirme ölçekleri ile”, 22’si “Duygu ve düşüncelerini kâğıda aktarabilme yeteneği ile”, 14’ü “Gözlem yaparak”, 6’sı “Çocuğun kendini iyi ifade etme yeteneği ile”, 16’sı “Diğer derslerde

aldığı notları ile” ve 10 öğretmen “Çocuklar bireysel farklılıkları ve becerileri ile” Görsel Sanatlar Dersinde değerlendirme sürecini gerçekleştirir demişlerdir.

Öğretmen adaylarından 9’u “Planlama ve planlamayı kâğıda aktarma ile”, 23’ü “Temizlik ve düzeniyle”, 28’i “Çalışmaları sınıf panosuna asarak”, 5’si “Derse ilişkin tutumlarıyla”, 16’sı “Sürece dayalı etkinlikler ile”, 18’i “Yeni programın değerlendirme ölçekleri ile”, 16’sı “Duygu ve düşüncelerini kâğıda aktarabilme yeteneği ile”, 14’ü “Çocuğun kendini iyi ifade etme yeteneği ile”, 3’ü “Diğer derslerde aldığı notları ile” 8’i “Yaratıcı ve eleştirisel düşünme yeteneği ile” 5’i “İstenilen tekniği ne kadar uyguladıkları ile” Görsel Sanatlar Dersinde değerlendirme sürecini gerçekleştireceğini söylemişlerdir.

Görsel sanatların değerlendirme sürecinde diğer süreçler kadar önemlidir. Bu süreçte gözlem, görüşme, öz değerlendirme, kontrol listesi, derecelendirme ölçekleri, öğrenci süreç dosyası değerlendirme gibi çağdaş değerlendirme ölçekleri kullanılmalıdır.

Değerlendirme yapılırken öğrenciyi incitecek, derse karşı hevesini kaçırarak bir üslup kullanılmamalıdır. Diğer derslerden aldığı notlara göre değerlendirme yapmak öğrenciler arasında öğretmene karşı bir hakkaniyet problemi doğurabilir. Çoklu zekâ kuramını hatırlayacak olursak; her öğrencinin her derste başarılı olması gerektiğinin su götürmez bir yanığı olduğunu görebiliriz.

4.8. SEKİZİNCİ ALT PROBLEME İLİŞKİN BULGULAR VE YORUM

Öğretmenlere “Görsel Sanatlar Dersinde Karşılaştığınız Sorunlar Nelerdir?’, ve öğrencilere “Öğretmen Olduğunuzda Görsel Sanatlar Dersinde Karşılaşacağınız Sorunlar Neler Olabilir?’’ sorusu yöneltilmiştir. Öğretmenlerin ve öğrencilerin bu soruya verdikleri yanıtlar ve frekans dağılımları Tablo 4.8.1’de gösterilmiştir.

Tablo 4.8.1. Katılımcıların Görsel Sanatlar Dersinde Karşılaştıkları Ve Karşılaşılabilecekleri Sorunların Frekans Dağılımları

Yanıtlar	Öğretmen (f)	Öğrenci (f)
Dersin önemsenmemesi	33	22
Ders saatinin yetersiz olması	16	19
Araç-gereç eksikliği ve pahalılığı	17	-
Dersin içeriğinin seviyenin üzerinde olması	24	12
Resim atölyesinin olmaması	28	26
Ailenin çocuğun etkinliklerini yapması	6	-
Ailelerin ekonomik durumunun yetersiz olması	24	-
Toplam	148	84
Genel Toplam	232	

Görsel Sanatlar Dersinde karşılaştığı sorunlar arasında 33 öğretmen “Dersin önemsenmemesini” beyan ederken, 16 öğretmen “Ders saatinin yetersiz olması”, 17 öğretmen “Araç-gereç eksikliği ve pahalılığı”, 24 öğretmen “Dersin içeriğinin seviyenin üzerinde olması”, 28 öğretmen “Resim atölyesinin olmaması”, 6 öğretmen “Ailenin çocuğun etkinliklerini yapması”, 24 öğretmen “Ailelerin ekonomik durumunun yetersiz olması” şeklinde görüş bildirmişlerdir.

Öğretmen adaylarından 22’si “Dersin önemsenmemesi”, 19’u “Ders saatinin yetersiz olması”, 12’si “Dersin içeriğinin seviyenin üzerinde olması”, 26’sı “Resim atölyesinin olmaması” Görsel Sanatlar Dersinde karşılaşılabilecekleri sorunlardan olabileceğini söylemişlerdir.

Ülkemizde sanata ve sanatsal faaliyetlere karşı, toplumun azımsanmayacak bir kesimi duyarsız kalmaktadır. Bunun önemli sebeplerinden biride eğitimsizlik ve yanlış eğitilmişlik olabilir. Görsel Sanatlar Dersini de bir sanat faaliyeti olarak düşündüğümüzde aynı duyarsızlık burada da devam etmektedir. Görsel sanatların tek sorunu duyarsızlık değildir. Fakat duyarsızlığın getirdiği sonuçlar Görsel Sanatlar Dersinin sorunlarını daha da büyütüştür.

Tablo 4.8.2 Katılımcıların Görsel Sanatlar Dersinde Karşılaştıkları Ve Karşılaşılabilecekleri Sorunlara ilişkin çözüm önerilerinin Frekans Dağılımları

Yanıtlar	Öğretmen (f)	Öğrenci (f)
Görsel Sanatlar Dersine branş öğretmeni girmeli	36	18
Ders eğlenceli hale getirilmeli	10	7
Eğitim fakültelerinde dersin eğitim kalitesi artırılmalı	19	15
Veliler bilinçlendirilmeli	9	10
Her ders kendi saatinde işlenmeli	8	-
Öğretmenlere hizmet içi eğitim verilmeli	12	18
Ders saati arttırılmalı	21	17
Toplam	121	104
Genel Toplam	225	

Öğretmenlere “Görsel Sanatlar Dersinde Karşılaştığınız Sorunlara İlişkin Çözüm Önerileriz Nelerdir?”, ve öğrencilere “Öğretmen Olduğunuzda Görsel Sanatlar Dersinde Karşılaşacağınız Sorunlara İlişkin Çözüm Önerileriniz Nelerdir?” sorusu yöneltilmiştir. Öğretmenlerin ve öğrencilerin bu soruya verdikleri yanıtlar ve frekans dağılımları Tablo 4.8.2’de gösterilmiştir.

Görsel Sanatlar Dersinde karşılaşılan sorunlara ilişkin çözüm önerisi olarak öğretmenlerden 36’sı “Görsel Sanatlar Dersine branş öğretmeni girmeli”, 10’u “Ders eğlenceli hale getirilmeli”, 19’u “Eğitim fakültelerinde dersin eğitim kalitesi artırılmalı”, 9’u “Veliler bilinçlendirilmeli”, 8’i “Her ders kendi saatinde işlenmeli”, 12’si “Öğretmenlere hizmet içi eğitim verilmeli”, 21’i “Ders saati arttırılmalı” şeklinde görüş bildirmişlerdir.

Öğretmen adayları Görsel Sanatlar Dersinde karşılaşılabilecekleri sorunlara ilişkin çözüm önerisi olarak 18’i “Görsel Sanatlar Dersine branş öğretmeni girmeli”, 7’si “Ders eğlenceli hale getirilmeli”, 15’i “Eğitim fakültelerinde dersin eğitim kalitesi artırılmalı”, 10’u “Veliler bilinçlendirilmeli”, 18’i “Öğretmenlere hizmet içi eğitim verilmeli”, 17’si “Ders saati arttırılmalı” şeklinde görüş bildirmişlerdir.

Katılımcılar Görsel Sanatlar Dersinin sorunlarına ilişkin çözüm önerileri ortaya koymuşlardır. Bu öneriler incelendiğinde Görsel Sanatlar Dersine branş

öğretmenin girmesi gerektiği, ders saatinin arttırılması gerektiği, öğretmenlere bu konuda eğitim verilmesi ve fakültelerde dersin eğitim kalitesi arttırılması gerektiği öne çıkan çözüm önerilerindendir.

BÖLÜM V

SONUÇ VE ÖNERİLER

Bu bölümde, sınıf öğretmenlerinin ve sınıf öğretmenliği öğrencilerinin Görsel Sanatlar Dersi ile ilgili görüşlerine dayalı olarak elde edilen sonuçlar ve önerilere yer verilmiştir.

5.1. SONUÇLAR

Araştırmanın uygulaması sonucunda elde edilen bulgulara dayalı olarak şu sonuçlara varılmıştır.

Birinci Alt Probleme İlişkin Sonuçlar

Araştırmaya katılan elli sınıf öğretmenin yarısından fazlası kalabalık sayılabilecek sınıflarda ders vermek zorunda kalmaktadır. Öğretmen adaylarının çoğunluğu ise sınıf mevcudunun az olduğu derslikler istediklerini belirtmişlerdir.

İkinci Alt Probleme İlişkin Sonuçlar

Sınıf öğretmenleri ve sınıf öğretmenliği öğrencilerinin çoğu Görsel Sanatlar Dersinin işleme zamanının belirlenmesi konusunda görüş birliği sağlayamamıştır. Sınıf öğretmenliği öğrencilerinin öğretmenlere oranla, ders zamanının belirlenmesi konusunda, çocukların isteğine daha çok önem vereceği sonucu ortaya çıkmıştır.

Üçüncü Alt Probleme İlişkin Sonuçlar

Öğretmenlerin tamamına yakını öğrencilerini Görsel Sanatlar Dersine karşı ilgili bulurken, velileri bu derse karşı ilgisiz bulmuşlardır. Sınıf öğretmenliği öğrencileri öğretmen olduklarında velilerin ve öğrencilerin bu derse karşı ilgilerinin yüksek olmasını istediklerini ortaya koymuşlardır.

Dördüncü Alt Probleme İlişkin Sonuçlar

Araştırmaya katılan sınıf öğretmenlerinin ve sınıf öğretmenliği öğrencilerinin yarısından fazlası kendini Görsel Sanatlar Dersi için yeterli bulmamaktadır.

Beşinci Alt Probleme İlişkin Sonuçlar

Öğretmen ve öğrenciler, Görsel Sanatlar Dersi sayesinde çocuklar; kendilerini ifade ederler, yaratıcı düşünce geliştirirler, çocuklar sınıfı ve çevreyi güzelleştirir, renkleri tanır, estetik duygu edinir, girişimci olma yeteneği geliştirir yönünde görüşler bildirerek Görsel Sanatlar Dersinin önemini vurgulamışlardır.

Görsel Sanatlar Dersinin öğrenme alanlarına ilişkin katılımcılardan alınan cevaplara göre, programın içeriğinin yoğun ve sürenin az olduğu, sınıf öğretmenlerinin Görsel Sanatlar Dersi konusunda branş öğretmeni kadar bilgili olmadığı sonucuna varılmıştır.

Katılımcılar Görsel Sanatlar Dersinin öğrenme öğretme sürecinde yapılan etkinliklere ilişkin olarak; Görsel Sanatlar Dersi programında yer alan, çocuğun gelişimini olumlu yönde etkileyebilecek etkinliklerin tamamına yakınına vurgu yapmışlardır.

Altıncı Alt Probleme İlişkin Sonuçlar

Öğretmen ve sınıf öğretmenliği öğrencilerinden Görsel Sanatlar Dersinin yeni programı hakkındaki görüşleri alınmış; bazı öğretmen ve öğrenciler bu programı incelemediklerini söylerken öğretmen ve öğrenciler yeni programa ilişkin şu eleştirilerini bildirmişlerdir;

- Yeni programın etkinlikleri yoğun.
- Etkinlikler araç gereç eksik olduğu için uygulanmıyor.
- Etkinlikler sınıf seviyesine ağır.

Yedinci Alt Probleme İlişkin Sonuçlar

Katılımcılar Görsel Sanatlar Dersinde değerlendirme yapılırken şu kıstaslara uyulması gerektiğini dile getirmişlerdir:

- Planlama ve planlamayı kâğıda aktarma,

- Temizlik ve düzen,
- Malzemelerin düzgün ve amacına uygun kullanımı,
- Sürece dayalı,
- Ders sonunda çocuklarla birlikte,
- Öz değerlendirme ölçeğiyle, kontrol listesiyle, süreç dosyası değerlendirme ölçeğiyle değerlendirme yapılması gerektiğini ifade etmişlerdir.

Sekizinci Alt Probleme İlişkin Sonuçlar

Görsel Sanatlar Dersinde karşılaşılan sorunlara ilişkin olarak öğretmenlerin ve öğrencilerin birçoğu; dersin önemsenmediğini, ailelerin ekonomik durumlarının ve ders saatinin yetersiz olduğunu ifade etmişlerdir.

Görsel Sanatlar Dersinde karşılaşılan sorunların çözümüne yönelik olarak öğretmenlerin ve sınıf öğretmenliği öğrencilerinin büyük bir kısmı, Görsel Sanatlar Dersine branş öğretmenlerinin girmesi gerektiğini, ders saatinin arttırılmasının gerektiğini, öğretmenlere hizmet içi eğitim verilmesi gerektiğini, eğitim fakültelerinde dersin eğitim kalitesinin arttırılmasının gerektiğini dile getirmişlerdir.

5.2. ÖNERİLER

Araştırma süreci sonunda elde edilen bulgular çerçevesinde geliştirilen öneriler şunlardır.

Birinci Alt Probleme İlişkin Öneriler

Günümüz eğitim sisteminde eğitim kalitesini arttırmaya yönelik olarak, kalabalık sınıf mevcutlarının daha ideal sayılara indirilmesi gerekmektedir. Bunun başarılması için milli gelirden eğitime daha fazla kaynak ayrılarak, derslik sayılarının arttırılması öğrencilerin eğitime pozitif katkı sağlayabilir.

İkinci Alt Probleme İlişkin Öneriler

Görsel Sanatlar Dersinin diğer derslerle ilişkisi göz önüne alındığında dersin işlenme zamanının önemi bir kat daha artmaktadır. Okullarda haftalık ders programı hazırlanırken, farklı derslerdeki ortak kazanımlar düşünülerek, derslerin hafta

içindeki günü ve saati belirlenmelidir. Dersler bu şekilde planlanırsa, Görsel Sanatlar Dersinin kazanımları öğrenciler üzerinde daha kalıcı etkiler bırakabilir.

Üçüncü Alt Probleme İlişkin Öneriler

Bir derste beklenen başarıya ulaşmak için öğrencilerin ilgi ve tutumu kadar velilerinde bu derse bakışları oldukça önemlidir. Velilerin Görsel Sanatlar Dersine karşı ilgilerini iyi seviyelere yükseltmek için çağdaş eğitim anlayışlarının bize öğrettiklerinden yararlanmamız gerekmektedir.

Velilerin Görsel Sanatlar Dersi etkinliklerinde aktif rol almalarını sağlayarak, bu konudaki olumsuz ön yargıları ortadan kaldırmaya çalışabiliriz. Bu çerçevede, velilerin ve öğrencilerin ürünlerinin yer aldığı bir sergi düzenlenebilir. Çocukların ve velilerin katılımıyla bir müze ziyareti planlayabiliriz.

Dördüncü Alt Probleme İlişkin Öneriler

Görsel Sanatlar Dersinde başarıyı yakalamanın bir diğer unsuru öğretmen faktörüdür. Katılımcıların çoğunluğunun Görsel Sanatlar Dersine karşı yetersiz olduğu bulgusundan yola çıkarak; Görsel Sanatlar Dersinin kapsam ve içeriği konusunda öğretmenlere hizmet içi eğitim seminerleri düzenlenebilir. Öğretmen adaylarının hizmet öncesinde Görsel Sanatlar Dersi yeterliliklerini arttırabilmelerine yönelik olarak kuramsal ve uygulamalı olarak düzenlemeler yapılabilir.

Beşinci Alt Probleme İlişkin Öneriler

Katılımcıların verdiği cevaplara göre, programın içeriğinin yoğun ve sürenin az olduğu, sınıf öğretmenlerinin Görsel Sanatlar Dersi konusunda branş öğretmeni kadar bilgili olmadığı sonucundan yola çıkılarak, Görsel Sanatlar Dersi Programı ulusal anlamda tekrar gözden geçirilerek, programın uygulanabilirliği arttırılabilir. Ders saati bir saatten en az iki saate çıkartılabilir. Görsel Sanatlar alanında dördüncü sınıftan başlayan branşlaşma daha alt sınıflara indirilebilir.

Altıncı Alt Probleme İlişkin Öneriler

Görsel Sanatlar Dersi programı etkinlikleriyle ilgili olarak, haftada bir saatlik dersin bu etkinlikleri gerçekleştirmeye yetmeyeceğini düşünürsek bazı etkinlikler programdan kaldırılabilir. Birçok dersin materyallerinin öğrencilere ücretsiz

verildiğini hatırlayacak olursak, Görsel Sanatlar Dersinin materyalleri de öğrencilere ücretsiz verilebilir. Bu sayede dersin ve ortaya çıkan ürünün kalitesi artırılabilir.

Yedinci Alt Probleme İlişkin Öneriler

Her öğrencinin farklı bir birey olduğunu düşünürsek, Görsel Sanatlar Dersi gibi bir derste öğrencileri değerlendirmenin zor bir iş olduğunu görürüz. Bu durumu fark eden dünya ve ülkemizdeki eğitim araştırmacıları, öğretmenlerin önüne çok farklı değerlendirme ölçekleri koymuşlardır. Bu ölçeklerden hangisinin hangi öğrenciye daha uygun olduğunu bilmek içinse, öğretmenin öğrencisini tüm yönleriyle tanımaya çalışması gerekmektedir. Ancak bu şekilde ideal bir değerlendirme süreci gerçekleşebilir.

Sekizinci Alt Probleme İlişkin Öneriler

Görsel Sanatlar Dersi sorunlarının tartışılması yeni bir durum değildir. Bu tartışmalar; sanat eğitiminin önemini kavramış ve bir toplumun sanatla yükseleceği ülküsünü taşıyan, çok kalabalık olmayan bir insan kitlesi tarafından sürdürülmektedir. Toplumun büyük bir kesimi sanat eğitiminde bir sorun olduğundan haberdar bile değildir. Toplum hayatında evrensel sanat değerleri ve bu değerlerin getirdiği estetik algı yer almadıkça toplumun bu tartışmalara katılması beklenilemez. Ancak sanat eğitimine gönül vermiş kişiler, günümüz kitle iletişim araçlarını kullanarak toplumda bu konuda bir bilinç düzeyi oluşturabilir. Bu bilinç düzeyinin oluşması sorunun çözümüne büyük katkılar sağlayabilir.

KAYNAKÇA

- ARTUT, Kazım (2001), **Sanat Eğitimi Kuramları ve Yöntemleri**, Ankara: Anı Yayıncılık.
- ALTUNIŞIK, Remzi, Recai Coşkun, Engin Yıldırım ve Serkan Bayraktaroğlu (2001), **Sosyal Bilimlerde Araştırma Yöntemleri**, Adapazarı: Sakarya Kitapevi.
- ALAKUŞ, Ali Osman (2003), “Dünden Bugüne Görsel Sanatlar Eğitimimizin Genel Bir Görünümü”, **Milli Eğitim Dergisi** (160: 2-7), Ankara.
- ARSLAN, M. (1996), **Türkiye’de Öğretmen Yetiştirme Konusunda Yeni Yaklaşımlar**, Ankara: MEB Öğretmen Yetiştirme Genel Müdürlüğü.
- ÇAKIR, F. (2004). Toplum estetiğinin bilinçlendirilme sürecinde sanat eğitiminin rolü, **Anadolu Sanat Dergisi**, Eskişehir.
- DİKİCİ, Ayhan (2001), “Sanat Eğitiminde Yaratıcılık”, **Milli Eğitim Dergisi**, (149: 1-9).
- DİLER ve Varol (2002), **Resim-İş Becerilerinin Öğretiminde Tüm Beceri ve İleri Zincirleme Yaklaşımlarının Etkililiği**, G.Ü. Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi Cilt 22, Sayı 1 (117-132), Ankara.
- ELKATMIŞ, Metin (2002), “İlköğretim I. Kademe Resim-İş, Müzik ve Beden Eğitimi Programlarındaki Değişimler”, (Yüksek Lisans Tezi). Hacettepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- ERBAY, Mutlu (1997), **Plastik Sanatlar Eğitiminin Gelişimi**, İstanbul: Birinci Basım, Boğaziçi Üniversitesi Yayınları.
- ERDEN, Münire (1991), Üniversite Öğrencilerinin Mesleki Beklentileri. **Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi**. (6).
- ERDEN, Münire (2001), **Öğretmenlik Mesleğine Giriş**, İstanbul: Alkım Yayınları.
- ERİNÇ, M. Sıtkı (2004), **Kültür Sanat Sanat Kültür**, Ankara: Ütopya Yayınları.

- ERTEMİN, Burçin (1997), “İlköğretim Okulları Resim-iş Öğretim Programının Değerlendirilmesi”, (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Anadolu Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Eskişehir.
- GEL, H. Yücel (1990), “Türkiye’de Resim-İş Dersi Öğretimi ve Sorunları Toplantısı”, (4: 177-224), Ankara: Türk Eğitim Derneği Yayınları.
- GEL, H. Yücel (1994), **Çağdaş Eğitimde Sanat**, İstanbul: Çağdaş Yaşamı Destekleme Derneği yayınları.
- GENÇ, Hatice (2002), “Resim-iş Öğretmenlerinin Uygulamada Karşılaştıkları Problemler ve Çözüm Önerileri”, (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- GENÇAYDIN, Zafer (1993), **Sanat Eğitimi**. (Editör: Süleyman Eripek). Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Açık Öğretim Fakültesi Lisans Tamamlama Programı.
- GÖKTAŞ, Sevgi, Nilay Başaran, Zahit Harmanlı (1999), **Resim-İş Dersi Ve İş Eğitimi Dersine Yönelik İlköğretim Programlarının İncelenmesi**, D.E.Ü Buca Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Bölümü Eğitim Programları Ve Öğretim Anabilim Dalı, İzmir.
- KAHRAMAN, A. Derya (2007), **Sınıf Öğretmenlerinin Görsel Sanatlar Dersi Programının Uygulanmasında Karşılaşılan Sorunlara İlişkin Görüşleri Ve Çözüm Önerileri**, Anadolu Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Eskişehir.
- KARASAR, Niyazi (1999), **Bilimsel Araştırma Yöntemleri**, Dokuzuncu Baskı Ankara: Nobel Yayıncılık.
- KARYAĞMURLAR, Bedri (1996), **Sanatta Yaratıcılık ve Eğitim**, Dokuz Eylül Ü. Yüksek Lisans Tezi, İzmir.
- KAYA, Zeki (2001), “Öğrenme Ortamı Olarak Sınıf”, **Öğretmenlik Mesleğine Giriş**, (Edi: Özcan Demirel), Ankara: Pegem Yayıncılık.

- KILINÇ, Mustafa. (1997), “Öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik tutumları”, Konya: Selçuk Üniversitesi (Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi).
- KIRIŞOĞLU, Olcay Tekin (1991), **Sanatta Eğitim Görmek Öğrenmek Yaratma**, Ankara: Demircioğlu Matbaası.
- KIRIŞOĞLU, Olcay Tekin (2002), **Sanatta Eğitim Görmek Öğrenmek Yaratma**, İkinci Baskı, Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- M.E. B. (2006), **İlköğretim Genel Müdürlüğü Görsel Sanatlar Dersi Öğretim Programı**, Ankara.
- MORGAN, Clifford T. (1993), **Psikolojiye Giriş**, (Çeviren: Hüsnü Arıcı ve diğerleri) Onuncu Basım, Ankara: Hacettepe Üniversitesi Psikolojisi Bölümü.
- NAMLU, Ayşen Gürcan (1998), “Öğretmenlerin Eğitimin Teknoloji Kullanımına Yönelik Tutumları”, **Anadolu Üniversitesi Dergisi**, (1-2: 184-200).
- OLÇUM, Yurdagül (1997), “İlkokullarda Görsel Sanatlar Dersi Değerlendirmesi”, **Çağdaş Eğitim Dergisi**, (236: 29–30).
- ÖZDEN, Özben (2003), “İlköğretim İkinci Kademe Resim-iş Eğitiminde Karşılaşılan Sorunlar Üzerine Bir Araştırma”, (Yüksek Lisans Tezi), Dokuz Eylül Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- ÖZGÜVEN, İbrahim Ethem (1992), **Görüşme İlke ve Teknikleri**, Ankara: Psikolojik Danışma Rehberlik ve Eğitim Merkezi.
- ÖZSOY, Vedat (2002), “Sanat (Resim) Eğitiminde Müze ve Okul İşbirliği ve Müzeye Dayalı Bazı Öğretim Yöntemleri”, **Milli Eğitim Dergisi**, (153–154: 1–10).
- ÖZSOY, Vedat (1993), “Resim iş Eğitimi Üzerine Bir Raporun Düşündürdükleri”, **Milli Eğitim Dergisi**, (4: 58–70).
- ÖZSOY, Vedat (2007), **Görsel Sanatlar Eğitimi**, İkinci Baskı, Gündüz Eğitim ve Yayıncılık, Ankara.

ÖZTÜRK, Mahmut (2011), “İlköğretim okullarında Resim-İş Eğitimi Derslerinin Uygulanmasında Yaşanan Olumsuzlukların Saptanması ve Öneriler”, Türkiye Sanat Eğitim Bilimleri Kütüphanesi, <http://egitim.aku.edu.tr>. adlı internet sitesinden 01.10.2011 Tarihinde alınmıştır.

ÖZYÜREK, Mahmut (1991), “Zihinsel Engellilerin Eğitiminde Tıbbi ve Eğitsel Yaklaşımlar”, **Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Yayınları Özel Eğitim Dergisi**, (1: 17–20).

SAMURÇAY, Neriman (1981), “Yaratıcılığı Geliştirme Yöntemleri”, **Eğitim ve Bilim Dergisi**, (30: 14-26).

SAN, İnci (2004), **Sanat ve Eğitim**, Üçüncü Baskı, Ankara: Ütopya Yayınevi.

SAN, İnci (1993), “Toplumsal Değişme ve Değişen Sanat Eğitimi”, **Anadolu Sanat Dergisi**, (762: 165 -175).

SEFEROĞLU, Nurten (2000), “Sanat ve Eleştirisi”, (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

SEZER, Hulusi (2001), **İlköğretimde Resim-İş Eğitimi: İlköğretimde Etkili Öğretme ve Öğrenme Öğretmen El Kitabı**, Ankara: T.C. MEB Projeler Koordinasyon Merkezi Başkanlığı.

TANSUG, Sezer (1979), **Sanatın Dili**, İstanbul: Koza Yayıncılık.

TANSUG, Sezer (1982), **Sanatın Görsel Dili**, İstanbul: Urart Sanat Galerisi.

TÜRK DİL KURUMU (2005), **Türkçe Sözlük**, Dördüncü Baskı, Ankara.

TÜRKDOĞAN, Galip (1984), **Sanat Eğitimi Yöntemleri Resim-İş Öğretimi**, Ankara: Kadioğlu Matbaası.

TÜRNÜKLÜ, Abbas (2000), “Eğitim Bilim Araştırmalarında Etkin Olarak Kullanılabilecek Nitel Bir Araştırma Tekniği”, **Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi**, (24: 543-559).

UÇAN, Ali (1995), “Türkiye’de Güzel Sanatlar Fakültelerinin Yeniden Yapılanması ve Eğitim Programlarının Yeniden Düzenlenmesi”, **Anadolu Sanat**, (4: 121–142).

- UÇAN, A. (2002). Türkiye’de çağdaş sanat eğitiminde öğretmen yetiştirme süreci ve baslıca yapılanmalar. Türkiye’de Sanat Eğitimi ve Öğretmen Yetiştirme: Sanat Eğitimi Sempozyumu içinde (s. 1-23). Ankara: Gazi Üniversitesi Eğitim Fakültesi Yayınları.
- UZUNER, Yıldız (1999), “Niteliksel Araştırma Yaklaşımı”, **Sosyal Bilimlerde Araştırma Yöntemleri**, (Edi: Ali Atıf Bir), Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Yayınları.
- UZUNER, Yıldız (1997), “Nitel Araştırma Yöntemlerinin Özellikleri”, **VI. Ulusal Eğitim Bilimleri Kongresi Bildirileri**, Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Eğitim Fakültesi.
- ÜNALAN, Aksoy Sema (1999), “İlköğretim Okullarında Resim-İş Dersi Öğretmenlerinin Karşılaştıkları Problemler”, (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Anadolu Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- VURAL, N. Beceri (1996), “Öğretim Materyali Geliştirme ve Beceri Öğretiminde İpuçlarının Kullanımı”, **Gazi Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi**, (1: 35-46).
- YAŞAR, Şefik (2005), “Öğretimde Araç-Gereç Kullanımı”, **Öğretimde Planlama ve Değerlendirme**, (Edi: Mehmet Gültekin), Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Açıköğretim Fakültesi Eğitim Önlisans Programı Yayınları.
- YAŞAR, Şefik (2000), “Yapısalcı Kuram ve Öğrenme Öğretme Süreci”, **Selçuk Üniversitesi Eğitim Fakültesi 7. Ulusal Eğitim Bilimleri Kongresi Bildiriler**, Konya.
- YAVUZER, Haluk (1992), **Resimle Çocuk**, İstanbul: Remzi Kitapevi.
- YILDIRIM, Ali ve Hasan Şimşek (2000), **Nitel Araştırma Yöntemleri**, Gözden Geçirilmiş İkinci Baskı, Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- YILDIRIM, Ali ve Hasan Şimşek (1999), **Nitel Araştırma Yöntemleri**, Birinci Baskı, Ankara: Seçkin Yayınevi.

EKLER

EK-1. Araştırmanın Yapıldığı İlköğretim Okulları ve Araştırmanın Yapıldığı
Yükseköğretim Kurumu

EK-2. Öğretmen Görüşme Formu

EK-3. Öğrenci Görüşme Formu

EK-1

ARAŞTIRMANIN YAPILDIĞI İLKÖĞRETİM OKULLARI

- Dünderlı 100.Yıl İlköğretim Okulu
- Dünderlı Atatürk İlköğretim Okulu
- Dikilitaş Şehit Erdal Çoban İlköğretim Okulu
- Ağcaşar Şehit Teğmen Mustafa Memiş İlköğretim Okulu
- Aktaş Şehit Yüksel Kabaca İlköğretim Okulu
- Aktaş Yenimahalle İlköğretim Okulu
- Alay İlköğretim Okulu
- Alparslan İlköğretim Okulu
- Çayırılı Şehit Ayhan Karagöz İlköğretim Okulu
- Değirmenli Atatürk İlköğretim Okulu
- Değirmenli İlköğretim Okulu
- Elmalı İlköğretim Okulu
- Gölcük 75.Yıl Türkan Yüksel İlköğretim Okulu
- Hacıbeyli İlköğretim Okulu
- Hüdavend Hatun İşitme Engelliler İlköğretim Okulu
- Yakacık 80.Yıl Atatürk İlköğretim Okulu
- Yakacık Cumhuriyet İlköğretim Okulu

ARAŞTIRMANIN YAPILDIĞI YÜKSEKÖĞRETİM KURUMU

- Niğde Üniversitesi Eğitim Fakültesi Sınıf Öğretmenliği Bölümü

EK-2

ÖĞRETMEN GÖRÜŞME FORMU

SÖZLEŞME / I. BÖLÜM

Sevgili meslektaşım;

Öncelikle görüşme için zaman ayırdığınız için teşekkür ederim. Niğde Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Resim-İş A.B.D.'da Yrd. Doç. Dr. Nalan OKAN AKIN yönetiminde yaptığım tez çalışması için sizlerin görüşlerine ihtiyaç duymaktayım

Bu çalışmada amacım, ilköğretimde görev yapan sınıf öğretmenlerinin Görsel Sanatlar Dersine karşı görüş ve önerilerini almaktır. Sizin görüş ve önerileriniz benim çalışmamın temelini oluşturmaktadır. Görüşmemiz yaklaşık olarak 15-20 dakika sürecektir. Araştırma verileri siz istediğiniz anda size tarafıma ulaştırılacaktır.

Verdiğiniz bilgilerden dolayı size hiçbir şekilde rahatsızlık vermeyeceğime söz veriyorum. Tüm bu açıklamaları okuyarak, sizin bu çalışmaya gönüllü olarak katıldığınıza ve benim de verdiğim sözleri tutacağıma dair bu sözleşmeyi imzalamamızın uygun olacağını düşünüyorum.

Araştırmacı
Sinan BAHAR
Email:sinanmhr@hotmail.com
Tel: 05304662163

Görüşülen kişi
Görüşme tarihi
.....
İmza

KİŞİSEL BİLGİLER /II. BÖLÜM

1. Cinsiyetiniz:

- ☐ a. Bayan
- ☐ b. Bay

2. Yaşınız:

- ☐ a. 20-25
- ☐ b. 26-30
- ☐ c. 31-35
- ☐ d. 36-40
- ☐ e. 41 ve üstü

3. Eğitim durumunuz:

- ☐ a. Eğitim Fakültesi
- ☐ b. Yüksek Öğretmen Okulu
- ☐ c. Diğer

4. Mesleki deneyiminiz:

- ☐ a. 1-5 yıl
- ☐ b. 6-10 yıl
- ☐ c. 11-15 yıl
- ☐ d. 16-20 yıl
- ☐ e. 21 ve üzeri

5. Görsel Sanatlara Karşı İlginiz

- ☐ a. Çok İlgiliyim
- ☐ b. İlgiliyim
- ☐ c. İlgisizim

ÖĞRETMEN GÖRÜŞME SORULARI/ III. BÖLÜM

1. Sınıf mevcudunuz ortalama kaç kişidir?
2. Görsel Sanatlar Dersinin işlenme zamanını (ders saatini) nasıl belirliyorsunuz?
3. Öğrencileriniz Görsel Sanatlar Dersine karşı nasıl bir bakış açısına sahiptirler?
4. Veliler Görsel Sanatlar Dersine karşı nasıl bir bakış açısına sahiptirler?
5. Kendinizi Görsel Sanatlar Dersi için yeterli buluyor musunuz?
6. Görsel Sanatlar Dersi müfredatında yer alan konuları nasıl işliyorsunuz?
7. İlköğretimde Görsel Sanatlar Dersine ilişkin genel görüşleriniz nelerdir?
8. Görsel Sanatlar Dersi programındaki öğrenme alanlarına ilişkin görüşleriniz nelerdir?
9. Görsel Sanatlar Dersi öğrenme-öğretme sürecinde ne tür etkinlikler yapıyorsunuz?
10. Yeni programın etkinlikleri ve uygulanması konusunda görüşleriniz nelerdir?
11. Görsel Sanatlar Dersinde değerlendirme sürecini nasıl gerçekleştiriyorsunuz?
12. Görsel Sanatlar Dersinde karşılaştığınız sorunlar nelerdir?
13. Görsel Sanatlar Dersinde karşılaştığınız sorunlara ilişkin çözüm önerileriz nelerdir?

ÖĞRETMEN GÖRÜŞME KODLAMA ANAHTARI/IV BÖLÜM

1. Sınıf mevcudunuz ortalama kaç kişidir?

- a. 10–15
- b. 16–20
- c. 21–25
- d. 26–30
- e. 31–35

2. Görsel Sanatlar Dersinin işlenme zamanını (ders saatini) nasıl belirliyorsunuz?

- a. Müfredata göre belirlerim
- b. Okul idaresi belirler
- c. Önemli gördüğüm derslerden sonra işlerim
- d. Çocukların yorulduğu son saatlere koyarım
- e. Çocukların isteğine göre belirlerim

3. Öğrencileriniz Görsel Sanatlar Dersine karşı nasıl bir bakış açısına sahiptirler?

- a. Çok ilgili
- b. İlgili
- c. İlgisiz
- d. Boş ders olarak görüyorlar

4. Veliler Görsel Sanatlar Dersine karşı nasıl bir bakış açısına sahiptirler?

- a. Gerekli görüyorlar
- b. Gereksiz görüyorlar
- c. Bir fikrim yok
- d. Önemli bir ders olarak görüyorlar

5. Kendinizi Görsel Sanatlar Dersi için yeterli buluyor musunuz?

- a. Yeterli buluyorum
- b. Kısmen yeterli buluyorum
- c. Yeterli bulmuyorum

6. Görsel Sanatlar Dersi müfredatında yer alan konuları nasıl işliyorsunuz?

- a. Müfredata uyarım
- b. Müfredata uymam
- c. İmkânlar dâhilinde
- d. Öğrenci seviyesine göre

7. İlköğretimde Görsel Sanatlar Dersine ilişkin genel görüşleriniz nelerdir?

- a. Çocukların kendilerini ifade etmelerini sağlar.
- b. Çocukların yaratıcı düşünmesini geliştirir.
- c. Çocukların hayal gücünü geliştirir.
- d. Ders sayesinde çocuklar sınıf içi ve dışını güzelleştirir.
- e. Çocukların duygusal gelişimini sağlar.
- f. Öğretmen tarafından telafi dersi olarak görülmektedir.
- g. Çocuklar renkleri ve çevreyi tanır.
- h. Öğretmen öğrenciyi tanır.
- i. Çocuklara girişimci olma yeteneği kazandırır.
- j. Çocuklar estetik duygu edinir

8. Görsel Sanatlar Dersi programındaki öğrenme alanlarına ilişkin görüşleriniz nelerdir?

- a. Programın içeriği zor
- b. İçerik yoğun süre az
- c. Sınıf öğretmeni branş öğretmeni kadar bilgili değildir.
- d. Sınıf öğretmeni içerik konusunda araştırmacı değildir.
- e. İçerik özel beceri ve yetenek istiyor.

9. Görsel Sanatlar Dersi öğrenme-öğretme sürecinde ne tür etkinlikler yapıyorsunuz?

- a. Boya teknikleri
- b. Çizgi, leke, desen çalışması ile ilgili etkinlikler
- c. Araç gereç kullanımı ile ilgili etkinlikler
- d. Doğal varlıklarını tanıma ile ilgili etkinlikler
- e. Görsel okuma ile ilgili etkinlikler
- f. Bireysel farklılıkları ortaya çıkarma ile ilgili etkinlikler
- g. Baskı çalışmaları yapabilme ile ilgili etkinlikler
- h. Natürmort, vitray ile ilgili etkinlikler
- i. Grup etkinlikleri

10. Yeni programın etkinlikleri ve uygulanması konusunda görüşleriniz nelerdir?

- a. Yeni programın etkinlikleri yoğun
- b. Grup ve bireysel etkinlikler yapılıyor
- c. Etkinlikler araç gereç eksik olduğu için uygulanmıyor
- d. Etkinlikler sınıf seviyesine ağır
- e. Yeni programı incelemedim

11. Görsel Sanatlar Dersinde değerlendirme sürecini nasıl gerçekleştiriyorsunuz?

- a. Planlama ve planlamayı kâğıda aktarma ile
- b. Temizlik ve düzeniyle
- c. Çalışmaları sınıf panosuna asarak
- d. Derse ilişkin tutumlarıyla
- e. Sürece dayalı etkinlikler ile
- f. Paylaşımcı olma yeteneği ile
- g. Yeni programın değerlendirme ölçekleri ile
- h. Duygu ve düşüncelerini kâğıda aktarabilme yeteneği ile
- i. Gözlem yaparak
- j. Çocuğun kendini iyi ifade etme yeteneği ile
- k. Diğer derslerde aldığı notları ile
- l. Çocuklar bireysel farklılıklara ve becerileri ile
- m. Yaratıcı ve eleştirisel düşünme yeteneği ile
- n. İstenilen tekniği ne kadar uyguladıkları ile

12. Görsel Sanatlar Dersinde karşılaştığınız sorunlar nelerdir?

- a. Dersin önemsenmemesi
- b. Ders saatinin yetersiz olması
- c. Araç-gereç eksikliği ve pahalılığı
- d. Dersin içeriğinin seviyenin üzerinde olması
- e. Resim atölyesinin olmaması
- f. Ailenin çocuğun etkinliklerini yapması
- g. Ailelerin ekonomik durumunun yetersiz olması

13. Görsel Sanatlar Dersinde karşılaştığınız sorunlara ilişkin çözüm önerileriz nelerdir?

- a. Görsel Sanatlar Dersine branş öğretmeni girmeli
- b. Resim sergileri açılmalı, ders eğlenceli hale getirilmeli
- c. Eğitim fakültelerinde dersin eğitim kalitesi arttırılmalı
- d. Veliler ve çocuklar bilinçlendirilmeli
- e. Her ders kendi saatinde işlenmeli
- f. Öğretmenlere hizmet içi eğitim verilmeli
- g. Ders saati arttırılmalı

EK-3

ÖĞRENCİ GÖRÜŞME FORMU

SÖZLEŞME / I. BÖLÜM

Değerli Öğretmen Adayı Arkadaşım,

Öncelikle görüşme için zaman ayırdığınız için teşekkür ederim. Niğde Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Resim-İş A.B.D.'da Yrd. Doç. Dr. Nalan OKAN AKIN yönetiminde yaptığım tez çalışması için sizlerin görüşlerine ihtiyaç duymaktayım.

Bu çalışmada amacım, sınıf öğretmenliği öğrencilerinin Görsel Sanatlar Dersine karşı görüş ve önerilerini almaktır. Sizin görüş ve önerileriniz benim çalışmamın temelini oluşturmaktadır. Görüşmemiz yaklaşık olarak 15-20 dakika sürecektir. Araştırma verileri siz istediğiniz anda size tarafımca ulaştırılacaktır. Katkılarınız için şimdiden teşekkür ederim.

Verdiğiniz bilgilerden dolayı size hiçbir şekilde rahatsızlık vermeyeceğime söz veriyorum. Tüm bu açıklamaları okuyarak, sizin bu çalışmaya gönüllü olarak katıldığınıza ve benim de verdiğim sözleri tutacağıma dair bu sözleşmeyi imzalamamızın uygun olacağını düşünüyorum.

Araştırmacı
Sinan BAHAR
E-mail:
sinanmhr@hotmail.com
Tel: 05304662163

Görüşülen kişi
Görüşme tarihi
.....
İmza

KİŞİSEL BİLGİLER /II. BÖLÜM

1. Cinsiyetiniz:

- ☐ a. Bayan
- ☐ b. Bay

2. Yaşınız:

- ☐ a. 20-25
- ☐ b. 26-30
- ☐ c. 31-35
- ☐ d. 36-40
- ☐ e. 41 ve üstü

3. Öğrenim görmekte olduğunuz okul:

- ☐ a. Eğitim Fakültesi
- ☐ b. Diğer

4. Öğrenim görmekte olduğunuz sınıf:

- ☐ a. 1.Sınıf
- ☐ b. 2.Sınıf
- ☐ c. 3.Sınıf
- ☐ d. 4.Sınıf

5. Görsel Sanatlara Karşı İlginiz

- ☐ a. Çok İlgiliyim
- ☐ b. İlgiliyim
- ☐ c. İlgisizim

ÖĞRENCİ GÖRÜŞME SORULARI/ III. BÖLÜM

1. Öğretmen olduğunuzda okuttuğunuz sınıfın kaç kişi olmasını istiyorsunuz?
2. Öğretmen olduğunuzda Görsel Sanatlar Dersinin işlenme zamanını (ders saatini) nasıl belirlersiniz?
3. Öğretmen olduğunuzda, öğrencilerinizin Görsel Sanatlar Dersine karşı nasıl bir bakış açısına sahip olmasını beklersiniz?
4. Öğretmen olduğunuzda, velilerin Görsel Sanatlar Dersine karşı nasıl bir bakış açısına sahip olmasını beklersiniz?
5. Görsel sanatlar eğitimi ile ilgili aldığınız derslerden sonra kendinizi Görsel Sanatlar Dersi için yeterli buluyor musunuz?
6. Öğretmen olduğunuzda, Görsel Sanatlar Dersi müfredatında yer alan konuları nasıl işlemeyi düşünüyorsunuz?
7. İlköğretimde Görsel Sanatlar Dersine ilişkin genel görüşleriniz nelerdir?
8. Görsel Sanatlar Dersi programındaki öğrenme alanlarına ilişkin görüşleriniz nelerdir?
9. Öğretmen olduğunuzda Görsel Sanatlar Dersi öğrenme-öğretme sürecinde ne tür etkinlikler yaptırmayı düşünüyorsunuz?
10. Yeni programın etkinlikleri ve uygulanması konusunda görüşleriniz nelerdir?
11. Öğretmen olduğunuzda Görsel Sanatlar Dersinde değerlendirme sürecini nasıl gerçekleştirirsiniz?
12. Öğretmen olduğunuzda Görsel Sanatlar Dersinde karşılaştığınız sorunlar neler olabilir?
13. Öğretmen olduğunuzda Görsel Sanatlar Dersinde karşılaştığınız sorunlara ilişkin çözüm önerileriniz nelerdir?

ÖĞRENCİ GÖRÜŞME KODLAMA ANAHTARI/ IV BÖLÜM

1. Öğretmen olduğunuzda okuttuğunuz sınıfın kaç kişi olmasını istiyorsunuz?
 - a. 10–15
 - b. 16–20
 - c. 21–25
 - d. 26–30
 - e. 31–35
2. Öğretmen olduğunuzda Görsel Sanatlar Dersinin işlenme zamanını (ders saatini) nasıl belirlersiniz?
 - a. Müfredata göre belirlerim
 - b. Okul idaresi belirler
 - c. Önemli gördüğüm derslerden sonra işlerim
 - d. Çocukların yorulduğu son saatlere koyarım
 - e. Çocukların isteğine göre belirlerim
3. Öğretmen olduğunuzda, öğrencilerinizin Görsel Sanatlar Dersine karşı nasıl bir bakış açısına sahip olmasını beklersiniz?
 - a. Çok ilgili
 - b. İlgili
 - c. İlgisiz
4. Öğretmen olduğunuzda, velilerin Görsel Sanatlar Dersine karşı nasıl bir bakış açısına sahip olmasını beklersiniz?
 - a. Gerekli görmeliler
 - b. Gereksiz görmeliler
 - c. Bir fikrim yok
 - d. Önemli bir ders olarak görmeliler
 - e. Çocuğu her yönüyle geliştiren bir ders olarak görmelerini
5. Görsel sanatlar eğitimi ile ilgili aldığınız derslerden sonra kendinizi Görsel Sanatlar Dersi için yeterli buluyor musunuz?
 - a. Yeterli buluyorum
 - b. Kısmen yeterli buluyorum
 - c. Yeterli bulmuyorum

6. Öğretmen olduğunuzda, Görsel Sanatlar Dersi müfredatında yer alan konuları nasıl işlemeyi düşünüyorsunuz?

- a. Müfredata uyarım
- b. Müfredata uymam
- c. İmkânlar dâhilinde
- d. Öğrenci seviyesine göre

7. İlköğretimde Görsel Sanatlar Dersine ilişkin genel görüşleriniz nelerdir?

- a. Çocukların kendilerini ifade etmelerini sağlar.
- b. Çocukların yaratıcı düşünmesini geliştirir.
- c. Çocukların hayal gücünü geliştirir.
- d. Ders sayesinde çocuklar sınıf içi ve dışını güzelleştirir.
- e. Çocukların duygusal gelişimini sağlar.
- f. Öğretmen tarafından telafi dersi olarak görülmektedir.
- g. Çocuklar renkleri ve çevreyi tanır.
- h. Öğretmen öğrenciyi tanır.
- i. Çocuklara girişimci olma yeteneği kazandırır.
- j. Çocuklar estetik duygu edinir.

8. Görsel Sanatlar Dersi programındaki öğrenme alanlarına ilişkin görüşleriniz nelerdir?

- a. Programın içeriği zor
- b. İçerik yoğun süre az
- c. Sınıf öğretmeni branş öğretmeni kadar bilgili değildir.
- d. Sınıf öğretmeni içerik konusunda araştırmacı değildir.
- e. İçerik özel beceri ve yetenek istiyor.

9. Öğretmen olduğunuzda Görsel Sanatlar Dersi öğrenme-öğretme sürecinde ne tür etkinlikler yaptırmayı düşünüyorsunuz?

- a. Boya teknikleri
- b. Çizgi, leke, desen çalışması ile ilgili etkinlikler
- c. Araç gereç kullanımı ile ilgili etkinlikler
- d. Doğal varlıklarını tanıma ile ilgili etkinlikler
- e. Görsel okuma ile ilgili etkinlikler
- f. Bireysel farklılıkları ortaya çıkarma ile ilgili etkinlikler
- g. Baskı çalışmaları yapabilme ile ilgili etkinlikler
- h. Natürmort, vitray ile ilgili etkinlikler
- i. Grup etkinlikleri

10. Yeni programın etkinlikleri ve uygulanması konusunda görüşleriniz nelerdir?

- a. Yeni programın etkinlikleri yoğun
- b. Grup ve bireysel etkinlikler yapılıyor
- c. Etkinlikler araç gereç eksik olduğu için uygulanmıyor
- d. Etkinlikler sınıf seviyesine ağır
- e. Yeni programı incelemedim

11. Öğretmen olduğunuzda Görsel Sanatlar Dersinde değerlendirme sürecini nasıl gerçekleştirirsiniz?

- a. Planlama ve planlamayı kâğıda aktarma ile
- b. Temizlik ve düzeniyle
- c. Çalışmaları sınıf panosuna asarak
- d. Derse ilişkin tutumlarıyla
- e. Sürece dayalı etkinlikler ile
- f. Paylaşımçı olma yeteneği ile
- g. Yeni programın değerlendirme ölçekleri ile
- h. Duygu ve düşüncelerini kâğıda aktarabilme yeteneği ile
- i. Gözlem yaparak
- j. Çocuğun kendini iyi ifade etme yeteneği ile
- k. Diğer derslerde aldığı notları ile
- l. Çocuklar bireysel farklılıklara ve becerileri ile
- m. Yaratıcı ve eleştirisel düşünme yeteneği ile
- n. İstenilen tekniği ne kadar uyguladıkları ile

12. Öğretmen olduğunuzda Görsel Sanatlar Dersinde karşılaşacağınız sorunlar neler olabilir?

- a. Dersin önemsenmemesi
- b. Ders saatinin yetersiz olması
- c. Araç-gereç eksikliği ve pahalılığı
- d. Dersin içeriğinin seviyenin üzerinde olması
- e. Resim atölyesinin olmaması
- f. Ailenin çocuğun etkinliklerini yapması
- g. Ailelerin ekonomik durumunun yetersiz olması

13. Öğretmen olduğunuzda Görsel Sanatlar Dersinde karşılaşacağınız sorunlara ilişkin çözüm önerileriniz nelerdir?

- a. Görsel Sanatlar Dersine branş öğretmeni girmeli
- b. Resim sergileri açılmalı, ders eğlenceli hale getirilmeli
- c. Eğitim fakültelerinde dersin eğitim kalitesi arttırılmalı
- d. Veliler ve çocuklar bilinçlendirilmeli
- e. Her ders kendi saatinde işlenmeli
- f. Öğretmenlere hizmet içi eğitim verilmeli
- g. Ders saati arttırılmalı

ÖZGEÇMİŞ

16.07.1985'te Kahramanmaraş'ta doğdu. İlkokul, ortaokul ve lise eğitimini Kahramanmaraş'ta tamamladı. 2004 yılında Niğde Üniversitesi Eğitim Fakültesi Resim-İş Eğitimi Öğretmenliğini kazandı ve 2008 yılında mezun oldu. Ağustos 2008'de Niğde/ Dünderlı 100. Yıl İlköğretim Okulu'na Görsel Sanatlar Öğretmeni olarak atandı. 2008 yılında Niğde Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Güzel Sanatlar Ana Bilim Dalı Resim-İş Eğitimi Bilim Dalı'nda yüksek lisans öğrenimine başladı. Şu anda yüksek lisans eğitimi devam etmekle birlikte Niğde Hüdavent Hatun İşitme Engelliler İlköğretim Okulu'ndaki görevini sürdürmektedir.